

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. ELEFON. UREDNIŠTVA 25-67
Štev. 81 UPRAVE 28-62
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 8., 9. in 10. aprila 1939

NAROČNINA NA MESEČ:
Prejemanje v opori ali po pošti 10.— din.
dostavljen na dom 12.— din. tujina 25.— din

Cena
din 1.—

Velika noč! Pa zemlji paja zvonovi ena in dvajseti pomladi Jugoslavije

Pomlad! Privlačen, podžigajoč je pojem te večno lepe besede, ob katere prizvoku se zaiskri oko še tako betežnemu starčku. Vsako leto enkrat podležemo skrivnostnemu vplivu, tajinstvenemu pohodu pomladi, slehernemu človeku postane toplo pri srcu, kri naglo zapolje po žilah in v globini zenic se vžiga odsev nečesa prisrčno lepega, radostnega... Neučakano hrepenenje dramatično, življenje postaja prijetnejše, gostoljubna zemlja pritegne človeka z vso silo nase.

Da, pomlad! Kjer sta priroda in človek po večno določenih zakonih vesoljstva tako tesno povezana med seboj kakor v zmernih širinah našega planeta, poteka življenje v živahnem ritmu, pestrem filmu štirih letnih časov. Razdobja so to, ki nas vsako po svoje razvesele, spremljajo na življenjski poti, vsakokrat pa nalagajo dolžnosti do matere Zemlje. Toda najlepši, radosten je trenutek, ko zmore še tako preprosto oko in nedolžno srce ob pogledu na prvi cvet, na nežno napeto popje kasnejšega zelenila pričarati duhovno sliko prerajenega življenja bližnje zmagovite pomladi.

So kraji na zemlji, ki pomladi ne poznajo. Po zimi nastopi čez noč vroče poletje — reči moramo, da so ljudje tamkaj prikrajšani za čudovito lep letni čas.

Pomlad! Sonce je prekoračilo ravnik, z južne polovice zemlje se vrača blagodejna njegova toplota k nam. Dan za dnem se spenja više nad obzorjem, pred njegovo zmagovito svetlobo se umika te-

zabi na vsakdanje brige in se sproščeno preda prazničnemu razpoloženju.

Prazniki Vstajenja! S kako toplim srcem jih pričaka naš človek! Odložil je pohorski drvar svojo sekir, žuljave roke viničarja so postavile rovnico v kot. Ustavilo se je delo v tovarnah, z delavno roko si je zasenčil rudar oči, nevajene tolikšne svetlobe v prazničnih dneh, ko se je iztrgal temnim rovom globoko pod zemljo. Počivajo splavi na vodah, kmetje so za nekaj dni pospravili poljsko orodje, da se odpočije živina za naporne tedne, ki prihajajo. Kajti

prazniku, ko sta svetloba in tema v pomladnem enakonočju razpolovila dan, zagrabila neko čudno veselje, da so se sproščeni vrgli v vrtnice življenja. Narodni so minili, prišli so novi in z njimi druga vera, toda zakoni narave so ostali vedno isti. Med nebom in zemljo sproščeno zmagovito sončno svetlobo so si prisvojili vsi ljudje kot simbol praznika premagane zime. Tako je Velika noč, določena vsako leto na prvo nedeljo po prvem pomladnem škčipu, postala viden znak novega stvarjenja v prirodi in življenju.

ni sonet

žfar

ar bomo plen strasti in črne zlobe,
ohlepa in požrečnosti brezmejne,
eri krvi in maščevanja žejne?

ne! Zbežite, zdvajanja podobe,
im hoče se kljub vsemu vere vase,
Veliko noč vstajenja v lepše čase!

—

Velikonočni teden se je vtihotapil v domove. Čuden nemir. Preproste, le samotne kočice visoko v gorah, bopalače sredi kamnitih mest, pri-vasice in trgi po deželi, skromne vaskarske hišice in borne kočice viničarjev vinogradi, vse so lepo umite pri-ade Vstajenja. Sveže pobeljene hišice aj Mure, prijazna naselja Slovenskih, jate vasic na Dravskem polju, na oča Pohorja in Kobanskega priso-i zaselki — vsepovsod so prisluh-ljudje v domovih trenutku, ko so ali zvonovi. Pohitele so množice k m grobovom pod visoke cerkvene, priporočili so ljudje svoje, živi-priporočili so ljudje svoje, živi-priporočili so ljudje svoje, živi-priporočili so ljudje svoje, živi-

slika noč je poživila upanje, da se i skoro odeli travniki in listavci z

zelenim plaščem. V ranih jutrih bodo zaduhtele drobne čašice majniških škar-nic, tja do pridnega kmeta na polju bo odmeval nagajivi kuku iz bukovega zelenja. V duhu se vrste pred nami tedni, ko bodo zapuščali roji čebel medeno satje, iz tesnih staj se selila živina na planinsko pašo. Se preden bodo krilati pevci odglojili drugi zarod, bo med vi-soko travo drobili čiri muri svojo svatov-sko pesem, v tihih večerih pred kresom se oglašal škrtat. V zoreči pšenici se bo oglašal otožni ped pedi prepelice, tople vode bodo vabile na bregove ljudi. Za-pele bodo kose, v skednjih bodo odjek-nili udarci mlatičev. Še malo in zlata jesen bo delila darove človeškega truda, v veseli trgatvi se bodo praznili vino-gradi. Na sončni jug bodo pohitele jate ptic, za njimi se bo prithotapila v do-line zima. Spet bo veselo na belih pol-janah, veriga za leto dni bo sklenjena, dokler se ne bo za gorami vzpele sonce in prineslo v deželo novo pomlad.

Da, Velika noč! In ž njo pomlad, ena in dvajseti praznik Vstajenja v svobodni Jugoslaviji. Pred dvajsetimi leti so prvič zapeli zvonovi svobodni naši zem-lji, od ponosnega Triglava do plodne Vojvodine, Vardarja in Jadrana. Trije bratje so si segli v roke, voščili prvo srečno in veselo Veliko noč. Milijone src je podhrtevalo v iskreni želji, da bi dragoceni pirhi prvega Vstajenja Jugosla-vije, odkupljeni z grmadami kosti padlih borcev, ponesli v zadnjo gorsko vas sadove notranjega zadovoljstva in na-predka. Vračali so se na domove hrabri borci, v prvi Veliki noči Jugoslavije so si stisnili dobrovoljci roke, brez besed je šla od oči do srca globoka vera, da bo kleno zrno krvave setve na hojnih poljanah obrodilo še poznim rodovom sadove, vredne gomile žrtev.

Minila so leta, prešlo je nadaljnjih devetnajst pomladi, devetnajst Vstajenj. Na obali Jadrana, pod znožjem naših Alp, v Podravju, Posavju in Podonavju, v ponosni Bosni, Crni gori in junaški Šumadiji ter na bregovih Vardarja so peli zvonovi in oznanjali ljudem, da je znova prišla na zemljo pomlad. Spro-stilo se je življenje in potegnili ljudi za seboj, na dnu src je pa ostajalo grenko spoznanje, da manjka praznične-mu razpoloženju poudarek popolne sre-če. Razhajali so se /bratje, velikonočni kolač ni bil več bratski razdeljen in milijoni ljudi so čakali dne, ko bo pri-šla v deželo pomlad, ko bo vsako še tako skromno srce enako občutilo veli-častno oznanilo iz zvonikovih lin.

Ena in dvajseta pomlad, Velika noč! Sredi nemirne Evrope si bodo letos znova segli bratje v roke. Bolj kakor kdaj koli poprej, si bodo voščili ljudje srečne praznike, iskreneje kakor nikoli prej si bomo želeli miru. Z vstopom v novo davjetletje svobodnih pomladi Jugosla-vije si želimo prav vsi za prihr, da bi slehern naš človek užival sadove v bratski slogi, enakopravnosti in svobodi. Naj bi trije bratje praznovali Vstajenje v edi-no pravem spoznanju, da se bomo vese-lili povratka pomladi le tedaj, če bo vsak delavni državljani imel zavest, da je resnično enakopraven član velike na-še družine. Pregnana bo tedaj vsaka temna senca z obzorja, razjasnilo se bo nebo naše domovine in v prazničnem oznanjenju prihodnje pomladi si bodo voščili ljudje v močni Jugoslaviji še srečnejše velikonočne praznike... —

Naša letošnja velikonočna bilanca

Dr. Igor Rosina

Za seboj imamo razburilne dni; tudi ne vemo še, kaj nam prinaša prihodnost. Toda dana nam je pavza, da si izprašamo vst, da napravimo bilanco zase in za narod. Čigar duhovno vodstvo predstavljamo. Kako smo se obnašali, kakšen je bil tempo našega srca, koliko odpornosti je pokazovalo narodno telo v teh težkih dneh, kako je reagiralo na vzbujanje strupa, koliko je dokončno sterilizirano v nas narodna misel.

Kakor je tudi neprijetno povedati: ta bilanca ni razveseljujoča.

Ali nismo bili kot hipnotizirani? Ali nam ni malodušnost razgrizla odpornosti tako, da smo v srcu skoraj že sprejemali možnost suženjstva? Naše narodno telo je ležalo neobno kakor mrlič in brez odpora dopuščalo, da ga razjedajo črvi in da se mu zastruplja kri; bili smo kakor morozna skala, ki se ima sesuti ob prvem udarcu.

Resnično, v tej živčni otrplosti ni bilo videti, kakor je nekoč nekoč zapisal — veličine poraza. To ni bil vidik Kosova; to je bila podoba prepelice, ki ji odpovedo peroti, ko zagleda široko strmeče oči terijerja. To je bil drget srca, ko začuti bližino titana.

Da; ta narod, kateremu pripadamo po božji volji in ki smo se mu ponosno prištevati tudi ob času, ko je to pomenilo vnaprejšnjo izgubljenost, je vreden ljubezni. Toda v teh dneh smo ga ljubili s srdom v duši.

Po pripovedovanju Dostojevskega je ruski vojski Černjajeva zbudila začudenje brezobzirnost srbskih častnikov, ki so brez usmiljenja streljali svoje ljudi, kakor hitro so klenili v srce in odstopali v boj. Danes jih razumem popolnoma; razumem in odobravam, ker vem, da so države in državni narodi niso ustvarjali samo z lepo besedo in pastirsko piščalco, temveč predvsem s krvjo in železom ter trdo disciplino. Vsaj v trenutkih skrajne nevarnosti.

V takih trenutkih živimo sedaj. In še vedno zabavljamo in kritiziramo in nič nam ni prav, kar je našega. Če pa to delamo in selemo ravnodušje mi, ki se zavedno in po pravici prištevamo vodilnim plastem tega naroda, — kakšno zaupanje v sebe pa naj dobimo naš mali človek, ki ga naj vodimo? Tudi Francozi so kritizirali in jadikovali; toda sedaj, ko je nevarnost, je francoski imperij najmočnejši, francoski denar najtrdnjavi, francoska vojska najbolj oborožena in izurjena. Prav tako Angličani, Italijani, Nemci, sploh vsi. Samo mi Slovenci si še smemo privoščiti luksuz, da je vse zanič, da se ni nič storilo, da je cesta iz Sentilja v Maribor slaba in da Uršo Plut tišči kurje oko.

All ve slovenski kmet, da počje, odkar smo v svoji državi, trikrat več mesa na mesec kakor prej? Ali se zadostno zaveda, da je Jugoslavija izvedla agrarno

reformo, — pa bile potem v izvedbi pogreške ali ne — radikalnejše kakor katera koli druga država v Evropi? Mogoče bo to zanimalo lastnike agrarne zemlje z Dravskega polja in jim dalo misliti, Ali se utegne slovenski kmet z malo hvaležnostjo spomniti, da se mu je črtalo polovico dolgov in da se mu to nikjer drugje ne bi in ne bo več zgodilo kakor pri nas, kjer smo s tem dovolj pokazali, da mu poginili ne bomo dali, pa se naj zgodi kar koli? Iz katerih vrst pa so se rekrutirali in se še danes rekrutirajo sadni in vinski in živinski prekupevalci, ki so mu sesali kri in stiskali rane!

Mnogo se govori o štajerskem viničarju in majerju, ki da sta narodno nezanesljiva, ker se zanje baje ni nič storilo. Dobro; storilo se je nekaj, ali ne dosti. Toda ali je to razlog, da se poljubila bič, ki so ga spletli tisti, ki naj bodo zopet — »dobri gospodje«. Kdo pa si je izmislil institucijo viničarstva in kdo je bil in je še lastnik naših vinogradov? Ne, ne; roka, ki je skozi stoletja komaj dajala za skorjo kruha, ne bo rezala belega kruha.

Danes je Maribor moderno mesto in delavske hišice okoli njega so živ dokaz rastoče blaginje našega delavca, pa četu je njegov kruh grenak. Gotovo je

težko danes, ko se reducirajo obrati in omejuje možnost dela. Ali ve slovenski delavec v Mariboru, kdo je kriv, da se mu zmanjšuje delovna možnost, ker ni deviz? Ali se zaveda, v katerem trenutku bi se v Mariboru za vedno ustavili stroji, ki mu dajejo življenjski obstanek, četudi skromen? Ali si zamorejo ti ljudje, ki si danes grade, čeprav še tako majhne hišice, zamisliti, koliko od njih bi jih do danes že poginilo v črkaških klavnicah, da ni te države?

Standard kakega naroda se da dvigniti le ob lastni svobodi in angleški delavec ima kopalnico predvsem zato, ker je član angleškega imperija. Prvotno in končno pa je to: niti ljudje, niti narodi ne živimo samo od kruha, ampak tudi od božje besede.

Pokazala se je zopet enkrat stara resnica: paupertas meretrix, uboštvo je vlačuga. So še narodne plasti med nami, ki še niso nacionalizirane in dobro je, da smo ob tem živčnem šoku videli, koliko trdno imamo vajeti v rokah in da vemo, komu jih še edino smemo za dolgo dobo vnaprejšnjo zapustiti.

Slovensko meščanstvo in malomeščanstvo, ki so mu še v Parizu 1919 očitali, da je iz različnih vendskih plemen umet-

no ustvarilo slovenski narod in s tem dali najvišje narodno priznanje, živijo od Ivana Cankarja sem kakor pod nekim občutkom moralne krivde. In vendar je samo ono, ki je dalo Lunde in Adamiče, preporodovce in prostovoljce. Kakor da je brez elite — pa bila tudi podvržena kritiki — možno voditi narod. Ideal Polikarpa se ni mogel nadomestiti. Ne nivelizacija navzdol, temveč pritegnitev kvišku, postopno širjenje baze je pot, ki se je hodila vsi narodi, ki so delali kdaj zgodovino. Tudi iz slovenskega kmetstva, predvsem od onih trideset od sto še zdravih in trdnih, iz te naše naravne aristokracije je treba napraviti predvsem gospode, ne baljarje. Pa najsi bodo med njimi tudi Kralji na Betajnovi z vsemi svojimi grehi.

Marsikatero teh in še drugih resnic, ki smo se jih doslej obotavljali izpovedati, so nam ti zadnji tedni zadostno izpričali. V časih nevarnosti so se vse velike demokracije od nekdanje znane odpovedati pravicam samokritike in prešle k disciplini. Tudi za nas in naše prilike velja v teh dneh in morda še dolgo: right not right, it is my country! (Pravo ali krivo, to je moja domovina.)

Agrarne „reforme“ generala Franca

Dr. Vito Kraigher

Ko je osvojil deželo Baskov, je general Franco ukinil njihovo avtonomijo ter prepovedal baskijski jezik v šolah in uradih. Enaka usoda je zadela Katalonijo še pred padcem Barcelone; zbrisana je bila z uradnega zemljevida Španije. Kaj je general Franco namenil Špancem samim, ko je zavzel Madrid? Prej je zatirjal, da se bori za krščanstvo, za socialno pravičnost in proti boljševiški nevarnosti v Španiji. Ko je zmagal, je odvrgel ta ideološki plašč in z dejanji pokazal za kaj se je boril: za stari fevdalni red v Španiji, za nadvlado veleposestnikov nad milijoni španskih kmetov, ki jih je enako, kakor prej Baski in Katalonci, zbrisal s sveta.

Španija obsega 45 milijonov ha plošč zemlje. Od tega je bilo do l. 1931, 30 milijonov ha zemlje v rokah veleposestnikov, 15 milijonov pa v rokah 5 milijonov kmetov. Dočim so nekatera veleposeda dosežala površino 100.000 ha (vojv. Alba, Medina Celi in drugi), so na km prišli povprečno 3 ha zemlje, dežar pa na večino še mnogo manj, ker ze ni bila med nje tako enakomerno razdeljena. To je bilo premo za preživljanje številnih kmečkih družin, zato so n jemali v zakup še veleposestniško ljo: 1/3 le-te so obdelovali zakupniki.

Obdelane zemlje pa je bilo v Šp pod monarhijo le 20 milijonov ha, h cer vsa kmečka zemlja in le 5 milijonov veleposestniške. Ogromne površine je ostalo neobdelane. Spremenjena je v lovišča in pašnike za živino in o nico. Veleposestniki niso imeli razlog obdelovanje zemlje, ker če bi bila obdelana, bi se pomnožili produkti, bi padle in z njimi tudi zemljiška od katere so v glavnem živeli. Zaradi nemarjanja poljedelstva so propadli teku stoletij tudi vse naprave za na kanje v Španiji, ki so jih zgradili še vri in cele pokrajine, ki so bile pod n še plodne in bogate, so se spremenile neplodne predele.

V teh posestnih razmerah, ki so dale v Španiji pod monarhijo, mor iskati vzrokov za bedo in revščino šskega kmečkega prebivalstva, za nj vo lakoto po zemlji, ki jo je brez gledalo skozi stoletja neobdelano in plodno. Tu so tudi korenine večnih mirov na Iberskem polotoku.

Republikanska vlada, ki je prev oblast februarja 1936, je pristopila t hi korenitemu izvajanju prepotr agrarne reforme v Španiji. Do l 1936 je razdelila med 100.000 kme družin že nad pol milijona ha velepos niške zemlje ter jim istočasno podelil 33 milijonov peset cenčnih kreditov, so si lahko nabavili potrebno orodj

živino. Ob izbruhu vojne sredi julija 1936 pa je bilo razdeljenih med 192.186 družin že 755.888 ha bivše veleposestniške zemlje. Poleg tega so postali lastniki zemlje, ki so jo obdelovali, tudi vsi zakupniki na veleposedi, ki jih je tudi bilo več sto tisoč. Saj je samo l. 1935, Gil Robles pregledal z veleposestniške zemlje 187.000 zakupnikov, ki so se po odpravi monarhije l. 1931, polastili zemlje, ki so jo do takrat obdelovali kakor zakupniki. Leta 1936, so jo od republikanske vlade pre jeli nazaj v last.

V teku vojne je rep. vlada razstila vse veleposestnike, ki so se borili na strani Franca in razdelila njihovo zemljo med kmete in poljske delavce, skupno 800.000 ha. Obenem je podelila no-

pezet kreditov za preskrbo z orodjem in živino.

Tako je španska vlada izvajala agrarno reformo ter uživala tudi zaradi tega vso podporo španskega kmečkega ljudstva. Kakor vemo, ji vojakov ni nikoli primanjkovalo, pač pa orožja, dočim je bilo pri Francu obratno. Navedene številke (cit. po francoskem delu »Les paysans d'Espagne«, Paris 1937) nam dokazujejo, da se je v Španiji zadnja leta izvajala agrarna reforma, kakor pri nas l. 1848. In nekaj še po l. 1918. Španija šele od l. 1931. doživlja prehod iz fevdalne dobe v dobo meščanske demokracije. Ta prehod je veleposest s tujo pomočjo spet enkrat zavrla s tem, da je s Francovo zmago vzpostavila spet svojo prejšnjo

Politična akcija naših Nemcev

Adolf Ribnikar

Z vladno deklaracijo, ki jo je dal predsednik ministrskega sveta g. Dragiša Cvetković ob svojem nastopu v narodni skupščini, so bili jugoslovanski javnosti napovedani novi politični zakoni, ki naj dajo večjo tiskovno in zborovalno svobodo, obenem pa omogočijo tudi svobodno volitve. Razumljivo je, da se zaradi tega po državi vse giblje in pripravlja na bodoče dni.

Tudi Nemci v Sloveniji ne počivajo in videti je, da se nameravajo prvih volitev udeležiti tudi oni. Ker doslej po obstoječih zakonih še nikomur ni dovoljeno snovati političnih strank, si pač vsakdo za silo pomaga na ta ali oni način, da zopet zbira svoje zaupnike in privrženice. Naši Nemci so si v ta namen ustanovili »švabsko-nemško kulturno zvezo«, ki naj pod kulturno odelo pripravlja politično akcijo.

Razumljivo je, da se politični pomen Nemcev v Sloveniji od avstrijskega prevrata dalje niti od daleč ne da primerjati s političnim vplivom, ki so ga imeli pri nas pod Avstrijo. Tedaj je bila Slovenija razkosana na več avstrijskih pokrajin, kar je omogočalo, da Slovenci skoraj sploh niso imeli političnih pravic. Volivni red za deželne zbornice v Gradcu, Celovcu, Gorici, Poreču in Trstu, pa deloma tudi v Ljubljani, so bili taki, da Slovenci pri volitvah ničesar niso pomenili. Volivni red za dunajski parlament je po uvedbi splošne in enake volivne pravice vsaj nekako še dopuščal, da pride do besede slovenski volivci, čeprav so bili volivni okraji zlasti na Koroskem in na bivšem slovenskem štajerskem prirojeni tako, da se tudi tu Slovenci niso mogli politično po pravici uveljavljati.

Tedaj so v naših krajih Nemci zavzeli posebno privilegirani položaji. Avstrijska vlada je gledala, da v naših mestih, trgih in tudi po drugih večjih krajih namešča največ iz ostalih krajev Avstrije uradništvo, da vzdržuje v naših mestih nemško soldatesko, da na vso moč forsira nemško industrijo, slovensko pa zatira. V teku desetletij se je naselilo v bivši Avstriji, po naših mestih in trgih, a tudi po vaseh številno nemških priseljencev, trgovcev, obrtnikov in drugih stanov, ki so vsi živeli samo od žuljev slovenskega ljudstva ter si ustvarjali velika premoženja. Med temi svobodnimi poklici so bili tudi židje zelo častno zastopani in še marsikateri današnji Nemec v naših krajih ne bo mogel po zakonih narodno-socialističnega Rajha doprinesiti dokaza o pripadnosti k nemškemu plemenu. Povrh vsega tega se je pri nas še močnejše širilo odpadništvo, ki ga je bivša Avstrija posebno cenila in podpirala. Od tod izvira ogromna večina današnjih pomencev imen, ki dokazujejo pristno slovensko pokolenje v preteklosti.

Po prevratu se je kmalu pokazala pravilnejša slika nemštva na našem ozemlju. Z razpadom Avstrije in z ustanovitvijo Jugoslavije je bilo pri nas vsaj ustavljeno pomencevanje Slovencev na veliko. Po odhodu nemškega uradništva in vojaštva je ostalo v naših krajih samo še tisto nemštvo, ki ni hotelo Slovencev prepustiti dobrega zaslužka v trgovinah, obrti, industriji in drugih svobodnih poklicih. Tem raje so ti stanovni ostali pri nas, ker so jim šla oblastva tudi v Jugoslaviji na vso moč na roko in ker so jih tudi Slovenci v svoji dobrodušnosti še nadalje najblagohotnejše podpirali ter celo sami skrbeli, da so oni imeli ne le vsakdanji beli kruh, ampak jim tudi pomagali, da so si v Jugoslaviji svoje eksistenčne in pridobitne možnosti še tako neznanjsko povečali, da so jih Nemci v sosedni Avstriji lahko zavidali.

Splošna in enaka volivna pravica z vezanimi listami in s proporcijem, ki je bila po prevratu uvedena za skupščinske volitve v Jugoslaviji, je napotila tudi naše Nemce, da so v mariborskem volivnem okrožju pri volitvah nekajkrat postavili svoje kandidat. Liste. Pri zadnjih svobodnih volitvah leta 1927 je bil nosilec nemške kandidatne liste dr. Lothar Mühleisen, odvetnik v Mariboru. Čeprav je bilo te-

daj vloženih 8 kandidatnih list za to volilno okrožje in je že zato za nemške kandidata bil podan optimum za volivni uspeh, vendar nemška diaspora ni mogla doseči pozitivnega uspeha in je ostala brez mandata.

Tedaj je bilo na bivšem slovenskem štajerskem (mariborsko volivno okrožje) 152.436 volivnih upravičencev. Za dr. Mühleisna je bilo vsega skupaj oddanih 5790 glasov, torej komaj 3,7% vseh volivnih upravičencev. Te volitve so nedvomno dokazale, da je politična moč Nemcev pri nas tako neznatna, da je v interesu njih samih, da samostojno več ne nastopajo, in to tem manj, ker so imeli interes na samostojen nastop le poedini voditelji, dočim ogromna večina privrženecv, industrijev, trgovcev in obrtnikov, ki so vsi 100% saturirani in prijetno žive v izobilju samo od Slovencev, nima niti najmanjšega vzroka spuščati se v brezupne volivne boje s slovenskimi političnimi strankami.

Tudi če pogledamo volivne rezultate za dr. Mühleisna in poedinih krajev mariborskega volivnega okrožja, vidimo, da so bili vsepovod skoraj katastrofalni. Koliko vpliva je bilo v bivši Avstriji n. pr. zaradi nemštva v Brezicah! Dr. Mühleisen je dobil v tem obsežnem in močno obljubljenem okraju z Brezicami vred vsega skupaj 61 glasov! V celjskem okraju, ki je imel l. 1927 s Celjem vred 15.321 volivnih upravičencev, je Mühleisenova lista dobila 532 glasov. V ptujskem okraju z mestom Ptujem vred, kjer je bilo 12.863 volivnih upravičencev, je dobila nemška lista 931 nemških in nemškutarskih glasov. V slovenjegraškem okraju je bilo

številu za nemško listo oddanih glasov so razmerno skoraj za polovico manj ugodno. Vpravo obupni so bili za dr. Mühleisna še okraji Šmarje, Ljutomer, Laško, Ormož in Gornji grad. V šmarškem okraju z Rogatecem vred, ki je štel 11.296 volivcev, je dobil dr. Mühleisen 125 glasov, v ljutomerskem okraju, če izvememo Apasko kotlino, 52 glasov, v laškem okraju (s Trbovljami in Hrastnikom) od 8.597 volivcev 44 glasov. Vseh ormoški okraj je dal dr. Mühleisnu 32 glasov. V gornjegraškem okraju je dobila nemška lista samo 6 glasov.

Tudi oba mariborska okraja z Mariborom, ki ležita tik ob naši severni državni meji, sta pokazala, da je tu čisto slovensko sklenjeno ozemlje, do katerega ima po vseh bojnih in človeških postavah pravico samo slovenski narod. Tu je od 33.943 volivnih upravičencev kandidat Mühleisen, ki je povrh še mariborski advokat, dobil le 1.853 glasov, torej samo 5% vseh volivcev!

Tako govore suhoparne številke, ki pa same še ne pojasnjujejo dejanskega položaja politične moči Nemcev pri nas. Politične volitve še niso merilo za pripadnost k tej ali oni narodnosti. Tudi za listo dr. Mühleisna je glasovalo mnogo Slovencev in odpadnikov, ki jih vsak narod odklanja. Za nemško listo so morali glasovati skoraj vsi od volivnih Nemcev in njih podjetij odvisni zasebni nameščenci in delavci, sploh vse poslovno osebe, po rodu Slovenci. Razen tega so zanj glasovali nemčurji in židje, ki jih nemški narod danes ne mara v svojo zajednico. Prav te dni je pisal »Das schwarze Korps«, glasilo nemških SS-oddelkov, ki

jih vodi rajhovski minister Himmler, da narodni socialisti z vso odločnostjo odklanjajo nemčurje kot nezažene odpadnike, češ, da nemškemu narodu ni potrebno, da se masti in naphuje s tujo krvjo.

Po pripravah, ki se vodijo za obnovo politične akcije naših Nemcev in po načinu, kako bi radi osnovali švabsko-nemško kulturno zvezo sodeč, se voditelji naših Nemcev zadnjih 25 let niso ničesar naučili, niso pa tudi ničesar pozabili. Ako bi temu ne bilo tako, bi pod firmo kulturne zveze ne snovali svojih političnih podružnic v krajih, kjer razen nemškutarjev Nemcev skoraj ni. Tako je v Guštanju in Dravogradu, na Muti in skoraj povsod drugod, kamor silijo zdej Nemci s svojimi podružnicami. Kako je snovanje takih podružnic preračunano samo na zunanji bluf, najbolj dokazuje to, da hoče švabsko-nemška kulturna zveza ustanoviti svojo podružnico n. pr. tudi na Pobrežju, kjer je l. 1927 bilo 896 volivcev, Mühleisen pa je dobil le 14 glasov, ali v Studencih, ki so štel takrat 1.101 volivca, a za nemško listo je bilo oddanih celih 27 glasov. Vrhunec vprav smešnega izživljanja pa je napovedano osnovanje podružnice v Hrastniku. V vsej občini Hrastnik-Dol je l. 1927 g. Mühleisen dobil samo 1, recni piši en glas!

Ko torej obnavljajo naši Nemci politično akcijo, bi bilo le v njihovem lastnem interesu, da pozabijo na staro Avstrijo. Razmerje nemškega naroda nasproti slovenskemu je po zmagi narodno-socialistične ideologije povsem drugačno kot je bilo v stari Avstriji. »Mi bi ne mogli ustvariti nauka o plemenu in ga ne zastopati, mi bi ne mogli postaviti narodnosti v osrčje naših razmišljanj in dejanj, mi bi ne mogli varovati pravic nemških manjšin v svetu, če bi želeli ali dopuščali, da se umetno delajo iz Nemcev Nemci.« Tako piše »Das schwarze Korps«!

V življenjskem interesu harmoničnega sožitja Slovencev in Nemcev v Jugoslaviji bi moralo to načelo veljati kot prvo načelo za vse naše Nemce. Prenehati mora stara avstrijska miselnost, da se služi pri nas nemštvo najbolje, če se gojijo in podpirajo odpadniki.

Slovenci nismo neprijatelji pravih in poštenih Nemcev. Prav posebno si želimo tesnih, zlasti kulturnih stikov z nemškimi in italijanskim narodom, ki sta naša soseda. Kdor je pri nas pravi Nemec, ta se mora zavedati, prav tako kakor sleherni Slovenec, da ne sme z ničemer kvartiti našega dobrega medsebojnega razmerja, a tudi ne prijateljskih odnosov, ki vežejo Jugoslavijo z nemškim narodom in Nemčijo. Nevarni tipi za mirno in vzajemno življenje narodov so le odpadniki, pri nas nemčurji, na katere se zaradi njihove neznanjskosti nihče ne more zanesti. Ko obnavljajo naši Nemci politično akcijo, je v njihovem lastnem interesu, da se teh pokvarjenecv najprej otresejo. Potem jim bo delo silno, silno olajšano.

Z dobrovoljskim duhom na branik države!

Dr. Ernest Turk

Narodno-politični in gospodarsko-socialni vzroki so bili močna gibalna sila, ki je v svetovni vojni sprožila pokret jugoslovanskih vojnih dobrovoljcev. Z organiziranim nastopom na bojnih poljanah v Dobruđi in na solunski fronti, ki je postala fronta nacionalne revolucije, so vojni dobrovoljci in srbski borci s svojo krvjo pisali in podpisovali deklaracije, ki so vsemu svetu vpile, da se hočemo Slovenci, Hrvati in Srbi osvoboditi tuje oblasti in združiti v samostojno jugoslovansko državo; kajti revolucionarna je bila koncepcija vojnih dobrovoljcev in se je borila za popolno združenje vseh Jugoslovancev brez ozira na plemenske in verske razlike ter takratne administrativne meje.

Ta koncepcija je zmagala na bojnih poljanah, narekovala je krfsko deklaracijo in z logiko vojnih dogodkov na solunskem bojišču je razbila okvir majniške deklaracije. Neovrgljivo zgodovinsko dejstvo je, da brez zavestnih zmag in osvobodilnih borb, ki jih je vodila srbska vojska z vojnimi dobrovoljci prvega decembra 1918. nikdar ne bi bilo, pa tudi Jugoslavije ne v današnjem obsegu.

Jugoslavija je naša nacionalna država, ki je nismo prejeli v dar na kaki konferenci diplomatov, tudi je niso ustvarile papirnatih resolucij, marveč je plod nešteti žrtve, ki so padle na raznih bojiščih in s krvjo začrtale naše državne meje. Te žrtve bo znala ceniti predvsem mladina, ki naj nevisljivo sprejme ogenj dobrovoljskega duha in ga ponese med široke plasti naroda za njegov uspešni razvoj in lepšo bodočnost.

Živimo v dobi mednarodnih presenečenj in zato združimo se v zavesti, da bo našel vsak sovražnik vse državljane na braniku domovine, da bo vsak Jugoslovane, če bo treba, znal z enakim junaštvom braniti državno mejo, kjer koli bi bila ta v nevarnosti. Od koder bo prišel napad, bo zadel na odpor jugoslovanskih misli in src, združenih v naših armadah, divizijah, polkih in bataljonih. To poudarjamo zato, ker so se

mednarodna nasprotja poostila in je povsem jasno, da svetovna vojna ni bila poslednja. Zato ima Jugoslavija pravico, da zavaruje svoj položaj tako, da bo varna pred presenečenji in da bo znala ohraniti svojo samostojnost.

Zato je treba brez odlašanja rešiti naše notranje-politično vprašanje, ki se rešuje že dvajset let in še do danes ni rešeno. To vprašanje ne sme in ne more biti strankarsko-politično ali regionalno vprašanje, marveč to je vprašanje državnega obstanka, narodne solidarnosti in gospodarsko-socialne konsolidacije. S polnim sodelovanjem nas vseh moramo ustvariti vse pogoje za gospodarsko in socialno obnovo našega naroda, da se ta obnova reši tako kakor to zahtevajo državni in društveni interesi, da postane Jugoslavija socialno pravična za vse dele in vse stanovne našega naroda. Kajti žrtve so se borile za nacionalno in socialno osvobodjenje in padle za vse enako brez ozira na posamezne družabne plasti in sloje. Te žrtve nas opominjajo, da z mrzlično hitrostjo uredimo državo v notranjosti.

„Tu se pričenia država svobode“

Bojan Ribnikar

Petega maja 1789. je pod pritiskom javnega mnenja slabotni Ludvik XVI. moral sklicati tedanje »predstavništvo« Francije. Do 14. julija — padec Bastille — je samo še korak in v tem kratkem razdobju se je zrušil »ancien régime«; leto pred 150 leti je človeštvo zadihalo svobodno in niso francoski patrioti zaman zatakali v most čez Reno pri Kehlju zavzeto z napisom: »Tu se pričenia država svobode«.

Dne 26. avgusta istega leta je konstituantna sprejela »Deklaracijo človeških in državljskih pravic«, v kateri je rečeno, da se ljudje rodijo in ostanejo svobodni ter enaki v pravicah.

S to deklaracijo, ki je sicer samo kopija »severnoameriške« »Virginia declaration of rights« iz l. 1776., je človeštvo došlo politično in socialno enakost državljanov, suverenost naroda, svobodo verojavnosti, svobodo govora in tiska. Dobil je vse, kar je danes po 150 letih v nevarnosti in marsikje še samo spomin na lepše čase. Odpravljeno so bili tudi fevdalni odnosi; namesto zemeljske fevdalnosti pa je deklaracija ustanovila denarno fevdalnost, kajti njena druga najvažnejša točka govori o »sveti in nedotakljivi lastnini«.

Francoska revolucija je bila revolucija meščanstva in v drugi vrsti kmetov. Delavstva takrat še ni bilo toliko, da bi lahko igralo odločujočo vlogo, kakor jo je v kasnejših revolucijah.

Ideje francoske revolucije je nosil v svet — diktator. Napoleon je sicer pogazil večino revolucionarnih pridobitev, bil pa je navzlic temu tako progresiven, da se je proti njemu postavila v bran vsa evropska reakcija.

Vendar so počasi revolucionarne ideje zmagovali, in razni reakcionarji miso mogli več dolgo »zadrževati kazalca na urlo«. Po dolgem letih erce reakcije je prišlo vstajenje — vstajenje narodov.

Vpliv francoske revolucije na Slovence je bil zelo slab. Boljši tudi ni mogel biti, ker še nismo imeli meščanstva, ki bi bilo edino sposobno sprejeti revolucionarne ideje. Pri tem se je izkazalo, koliko škoda je celokupni slovenski narod imel, odkar je aktivno posegel v zgodovino,

od tega, da nikoli ni imel aristokracije — tu je popolnoma vseeno, kakšne aristokracije: ali po krvi, zemlji, denarju in one najvišje — duševne.

Slovenci smo vedno imeli le aristokracijo dela: naš narod je bil vedno znan kot delaven in marljiv. Slovenski kmet, obrtnik in delavec so bili vedno upoštevani vprav zaradi svoje marljivosti.

Zaradi pomanjkanja druge aristokracije pa smo bili vedno le narod hlapcev in podložnikov. Da nam niso Bavarci že v začetku našega zgodovinskega življenja pobili prvih plemenskih glavarjev — naše prve aristokracije — in obenem v kralj zatrli ideje slovenskega državnega prava, bi usoda slovenskega naroda mogoče bila drugačna, kakor je bila.

Za narodno življenje so vedno bili potrebni tudi tako imenovani »višje« sloji. Aristokracija krvi, pa bila še tako slaba in degenerirana, je narodom delala neprecenljive usluge. Najboljši dokaz so uspehi madžarskih plemenitašev, katerih beseda v demokratičnih državah včasih še

danes več zaleže kot vse naše pravice in osnovna načela človečanstva.

Aristokracijo denarja je predstavljalo meščanstvo, katerega vloga v zadnjih 150 letih v Evropi je daleč dragocenejša od površne fraze o »malomeščanstvu«, s katero se dandanes le prerado ocenjuje tisti sloj, ki je našemu narodu prav za prav šele dal vse pridevke naroda. Zasluga prav tega »malomeščanstva«, ki je imelo svojega zaveznika v podeželskem gruntarju, je, da smo tudi mi Slovenci dobili pravico prostora na soncu. Neocenljiva škoda pa je, da mi meščanstva za časa francoske revolucije še nismo imeli — zato ni bilo nikogar, ki bi njene ideje lahko sprejemal in nikogar, ki bi jih razširjal in uporabljal v dobrobit naroda.

Če smo Slovenci imeli aristokracijo dela, nam je vedno primanjkovala aristokracija duha — »sol naroda«. Dolgo časa je bil skoro edini predstavnik naše inteligence nižji duhovnik. Zasluge, ki jih je delal svojemu narodu, so neprecenljive: modra cerkevna politika škofa Slo-

ška nam je rešila severno mejo!

Vse to pa je bilo premalo; potrebovali smo solanhi ljudi na vsakem mestu in dočim je imelo delo inteligence, še do pred vojno več ali manj pečat diletantizma, lahko sedaj po dvajsetih letih obstoja naše univerze opazimo uspehe poglobljenega in sistematičnega dela v vseh panogah razumljivosti.

Sedaj, ko bosta proslavila Francija in kulturni svet 150-letnico revolucije, smo mi Slovenci prav za prav šele na tem, da bi bili kot narod sposobni sprejeti temeljna revolucionarna načela.

Medtem pa je že marsikaj zastarelo, kar je bilo »svetega in nedotakljivega« v revolucionarnih načelih. Svet se giblje v novem transu in išče nova pota, nove smotre. Prav zaradi tega, ker živimo v dobi, ki bi rada šla s prezirno preko pridobitev francoske revolucije, v dobi, ki tlači svobodo tiska in govora ter krati temeljne državljanske pravice, se mi Slovenci ne smemo postaviti na stran njenih nasprotnikov.

Samoslepilo in življenjska resničnost

Radivoj Rehar

Menda je najbolj tipična poteza, ki je nam Slovincem ostala od skupne slovenske probitnosti, tista fatalna lastnost, da se vedno, zlasti pa v težkih trenutkih svoje zgodovine, vdajamo slepim.

Pred svetovno vojno so videli v carski Rusiji mogočeno zaščitnico Slovanov, ki ne misli na nič drugega kakor na to, kako bi osvobodila vse male slovenske narode in jim dala vse, kar koli si žele. Ta vera je bila pri nas skoraj splošna. Nič ne pa se ni nikoli resno poglubil v bistvo te carske Rusije, nič ne si ni domislil, da ta carska Rusija zatira in preganja svoje slovenske brate Poljake, Ukrajince in Beloruse, da jim odreja celo ljudske šole v njihovih jezikih, da jim prepoveduje vse društveno življenje, da ovira njihov kulturni in gospodarski dvig itd. Nič ne pa tudi ni vedel, da so bili v carski Rusiji slovenski na-

rodi bivše Austro-Ogrske deveta briga, da razen pešice brezplovni profesorjev nihče v Rusiji sploh ni nanje mislil in še manj pripravljali njihovo osvobodjenje. Še za časa svetovne vojne se je moral veliki pokojni Masaryk leta in leta zamažati, da bi carska vlada pristala na rušenje Austro-Ogrske in osvobodjenje Čehov, Slovakov, Slovencev itd. Pristala je na to šele tedaj, ko so nanjo pritisnili Francozi in Angličani. (Kdor ne veruje, naj bere Masarykovo »Svetovno revolucijo«. Izšla je tudi v slovensčini.) Za carja Nikolaja II. je bila že misel, da bi se zrušila dinastija Habsburžanov, absolutno nesprejemljiva. Za časa svetovne vojne so videli pri nas Slovincih povsod same rože. Večina naših ljudi je bila prepričana, da se bi je velik boj prav za to, da se mi osvobodimo. Ko so prišli tudi v Slovenijo

glasovi o londonskem paktu (ki ga je brez pomislekov in kljub nasprotnim intervencijam podpisala tudi carska Rusija), so se naši samoslepilci pomilovalno posmehovali vsakomur, ki je verjel, da bo ta pakt uresničen. Ko se je pa Austro-Ogrska zrušila in bi bilo treba zasedati slovensko ozemlje do zadnje ne o dne meje, so ti samoslepilci izjavili, da to ni potrebno, ker nam bodo na mirovni konferenci itak dali, kolikor bomo zahtevali ali pa celo še več. In ko je bil potem določen koroški plebiscit, je bil razglašen za izdajalec vsakdo, kdor je le za trenutek podvomil v zmago in v metode, ki so se na Koroškem uporabljale. In tako je bilo pri nas tudi pozneje in je še vedno.

Naši samoslepilci nočejo slišati resnice o vzrokih propasti CSR. Kdor si upa spregovoriti te resnice, ki bi si jih morali povedati jasno in glasno, da bi se jih vsaj mi znali varovati, je zopet sovražnik naroda in sovražnik slovanstva. Gorje mu dalje, kdor si upa povedati resnico o sovjetski Rusiji, v kateri vidijo naši samoslepilci zopet le slovensko državo, ki ne misli na nič drugega, kakor na Slovence. Gorje mu pa še celo, ki si upa povedati, da obstajajo v naši državi problemi, ki jih moramo nujno rešiti in da je napačno skrajni čas, da jih rešimo. Naši samoslepilci vtikajo glavno v pesek in so trdno prepričani, da je zunaj okoli njih vse tako, kakor si oni žele, da Čehi, Slovaki in Ukrajinci niso ničesar sami zagrešili da Poljaki ves čas le hrepene, kdaj bodo zopet pod oblastjo Moskve, da hrvaškega vprašanja ni in logično tudi ne srbskega in slovenskega itd. itd.

Gospoda! Kaj nam je koristila ta samoslepitev v preteklosti? Zaradi nje smo zamudili največje priložnosti, ki nam jo je usoda v vsej naši zgodovini nudila, priložnosti, da osvobodimo in združimo vse svoje brate. Zaradi nje smo pa tudi, bojim se, že zamudili, da bi se bili pravočasno in do konca pripravili na dogodke, ki bodo sledili v naši notranji politiki ob rešenju hrvaškega vprašanja.

Narod, ki hoče živeti naroda vredno življenje, mora gledati problemom nasprotno trezno, brez samosleplja; spoznavati in priznavati mora tuje in svoje lastne napake in pogoške, črpati iz njih izkušnje in ne bežati pred resnico, pa če je tudi drugačna, kakor bi si jo želeli. Ni svet tvorba samoprepričnih pravd na oblakih, zlasti ne dandanes. Ni svet to, kar si mi želimo, ampak to, kar pač je — trda, neizprojna realnost, s katero je treba računati in se zato ob jasnem pogledu varovati pogubnih zahtod. Usoda nas in našega naroda zahteva, da se osvobodimo samosleplja

Gibanje prebivalstva Jugoslavije

Dr. Roman Savnik

Prebivalstvo Jugoslavije se v primeri z drugimi evropskimi državami izredno naglo množi. Ob svojem postanku v decembru 1918. je imela država 11,6 milijona ljudi, ljudsko štetje 1931. jih je izkazalo 13,9 milijona, za četrtlet aprila letošnjega leta pa jih cenimo na 15,7 milijona. Relativno tako ali še hitreje narašča prebivalstvo le v Bolgariji, na Poljskem in v sovjetski Rusiji, torej v manj naseljenih evropskih pokrajinah in predvsem med Slovani, ki bodo ob takem napredovanju še to stoletje absolutno prevladovali na naši zemljinji.

Vendar se zdi, da bo tudi tih prejš ali slej naraščanje ljudi ponehvalo. Taki znaki se v naši državi že napovedujejo. V tem nas potrjujejo vsakolike statistike o porokah, rojstvih in smrtnih slučajih. Da je bilo takoj po svetovni vojni sklenjenih največ porok, je razumljivo, a to, da jih je bilo najmanj v zadnjih petih letih, vzbuja pomisleke. Letno se sklone zdaj le še okrog 110.000 porok, medtem ko jih izkazujejo prejšnja leta povprečno 125.000.

Mnogo jasnejše govore podatki o rojstvih. Največ novorojenčkov je bilo l. 1930, in sicer 489.000. Poslej to število upada in je doseglo stanje, kakršno je bilo v prvih letih Jugoslavije, čeprav je zdaj štiri milijone več prebivalcev. Tako se je narodilo l. 1921. 442.000, l. 1935. celo komaj 441.000 živih otrok. To relativno nazadovanje pa vendar ni posebno občutno; kajti smrtni slučaj niso v zadnjih dveh desetletjih prav nič poskočili. V tem

pogledu je bilo najslabše leto 1929, ki izkazuje 286.000 smrtnih primerov. Poslej se stanje vidno boljša in je smrtnih primerov celo manj kot pred 15 ali 20 leti (letno povprečno 250.000). Ako vzporedimo rojstva in smrti, dohimo blizu 200.000 dolo letnega prirastka. Dejanski učinek pa je le precej manjši. Sicer je res, da so se naše zdravstvene razmere v primeroma kratkem času vidno izboljšale, vendar je umiranje mladoletnikov še zelo visoko. Preden dopolni eno leto starosti, umre letno okrog 40.000 otrok, a kar 100.000 je mladih mrtičev pod 10 leti starosti.

Gibanje in naraščanje prebivalstva pa ne sloni le na prebitku rojstev, nanj vpliva tudi preseljevanje ljudi iz kraja v kraj in izseljevanje v tujino. Čeprav je Jugoslavija le srednje obljudena in razpolaga z ogromnimi predeli plodne zemlje, postaja gospodarsko stanje kmeta vedno težje. Med najvažnejšimi vzroki je gotovo premalo smotno izkoriščanje zemlje, zaradi naraščanja prebivalstva pa je marsikje razdeljena vaška zemlja na tako majhna posestva, da je pereče pomanjkanje zemlje. To posebno težko občuti naše Prekmurje, stiska pa sili ljudi tudi drugod, da si iščejo izhoda. Iz najrazličnejših delov države so se pred leti selile trume kmetijskih kolonistov na Kosovo, v Metohijo in v druge dotlej zanemarjene, a rodovitne pokrajine na jugu države, kjer se je kmetijstvo dvignilo do zavide višine in se je ondoto prebivalstvo v malo letih zelo hitro pomnožilo. Drugod se opaža močan selivni val

iz podeželja v mesta. Tako napreduje mestno prebivalstvo trikrat hitreje kot na deželi, čeprav je tu prebrite rojstve skoraj povsod manjši. L. 1921. je štelo prebivalstvo naših mest z nad 5000 ljudi slaba dva milijona prebivalcev, deset let kasneje jih je bilo nad 600.000 več, danes jih cenimo že na tri milijone.

O stiski na deželi, zlasti v pasivnih pokrajinah, pa nam govori tudi izseljevanje, ki odteguje domovini za določeno dobo ali za vedno dragocene delovne sile. V prvih povojnih letih je bilo izseljevanje usmerjeno predvsem v prekomorske dežele, ko pa so se tam pojavljale vedno večje ovire, se je preusmeril glavni tok izseljencev v razne evropske države. Zgolj v devetih letih, od 1927. do 1935., je zapustilo državo 200.000 naših ljudi; od teh jih je odrinilo 38.000 v Francijo, 28.000 v Argentino, 26.000 v Severnoameriško Unijo, 21.000 v Kanado, 20.000 v Nemčijo, 17.000 v Turčijo itd. Mnogi so se sicer po daljšem ali krajšem času vrnili domov, vendar se je marsikdo od svoje domačije za vedno ločil.

Bilanca gibanja našega prebivalstva ob dvajsetletnici Jugoslavije torej ni povsem zadovoljiva. Vendar smo doslej povojno rešili že toliko koristnih nalog, da bomo znali dvigniti tudi našega kmeta in preskrbeti kruha močnemu naraščanju. Vera v uspeh je tem večja spričo tega, da nam je uspelo doslej pogozditi že obširne pušne predele in izsušiti na tisoče ha dotlej nepodnih močvirij.

Bratsko sodelovanje, ne naslonitev, podrejenost

Dr. Viktor Maček

Preprosta resnica je, da vsakdo pripada v članstvo nekega naroda. Zato je na videz protislovno dejstvo, da je narodnostno načelo v zgodovini zmagovalo razmeroma zelo pozno. Francoska revolucija je udarila v svet z geslom o bratstvu in enakopravnosti narodov, romantika je zbudila prizadevanja za kulturno opredeljenost in samobitnost narodov. V načelu samoodločbe narodov ob zatonu svetovne vojne je narodna misel doživela svoje povišanje.

Temu ne nasprotuje okolnost, da so tudi že do francoske revolucije obstajale države, ki so obsegale samo en narod. Tudi pri teh kot n. pr. pri Franciji in Angliji, je politična in družabna ureditev stonela zgolj na fevdalnem in absolutističnem načelu. Njihovi osvajaški poizkusi niso merili na narode, temveč na dežele, na zemljo s podaniki. Pred srednjeveškim fevdom in prosvetljenim vladarjem absolutizem sta bila slovenski in nemški tlačani, oba sta bila podanika, oba vir gospodarskega izkoriščanja. Zvestno raznarodovanje Slovencev se je začelo šele s popolno zmago narodnostnega načela.

Veda o narodih je mlada in znanost je ni edina v tem, kdaj prav za prav narod v resnici obstaja. Drugače se ne bi mogli s tolikšno srčnostjo zadnjih dvajset let boriti okoli vprašanja, ali smo v Jugoslaviji trije ali en narod.

V enem so si vse razlage o pojmu naroda edine: naroda za svet in zgodovino ni, dokler ni narodne zavesti. Narod je družabno živo bitje, zaključen organizem. Tako poidelec kakor narod se obrni in ohrani v življenjski borbi le, če ima odločno samozavest lastne samobitnosti, smisel za svoje dostojanstvo, če uravnava svoje delovanje izključno po vidiku svojih potreb, če črpa moči za življenjsko borbo zgolj iz samega sebe in če je za svoje življenjske interese vsak čas v borbi pripravljenosti.

Zato so v jedru resnične izjave državnikov, ki smo jih čitali zadnji čas, da je na pogin in hlapčevanje obsojen narod, ki se poizkusi podjarmljenja ne upre z vso silo, če ima le količnik možnosti.

Politična in gospodarska odvisnost Slovencev je krivda, da se je naša narodna zavest razmeroma zelo pozno zbudila in da prav za prav v zavesti slehernega našega človeka še vedno ni popolnoma zmagnala. Doba francoske Ilirije je naša pri nas le nekaj prosvetljenec z mislijo o neki samobitni slovanski ljudski skupini, drugače pa smo kranjski, stajerski itd. govorečega podanika.

Zednjena Slovenija iz l. 1848 je kmalu zatopila v duhovni nepravilnosti slov. intelligenc, malomeščanskih malenkostnih bojih, odtujenosti gospodarsko izkoriščanega kmeta in komaj se porajajočega obrtnika in delavca. Slovence je žalostno pustila na cedilu tudi vodilna generacija l. 1867, ki je glasovala v Avstriji za dunizem, za historične kronovine in tako zavrnila razkosnost slovenskega naroda.

Slovenska narodna ideja je vstala v programu revolucionarnih Preporodovcev predvojne dobe, ki ga je zavrli bojni vihar in ki v širokih narodnih plasteh ni še našel odmeva, ker ga odgovorno politično pokolenje ni bilo sposobno samo doživljati in tudi narod nanj pripraviti. Z malo izjemo dobrovoljcev je Slovencev samostojno narodno življenje v Jugoslaviji padlo v naročje kot zrel sad, ki ga je zgodovinski vihar stresel raz trblo deblo stare Avstrije.

Temu primerno smo se obnašali navzven, ko smo od vsega sveta pričakovali navno popolno pravilnost, ki nam bo brez borbe osvobodila vse naše rojake. Ko so tuji prodirali na našo zemljo, so naši toliko stavljeni kranjski Janči drveli domov na zapečke, ker jih vođač generacija ni pravočasno prepoznala z borbenostjo za prave slovenske narodne interese. Tenka plast navdušencev poloma ni mogla preprečiti.

Pri urenitvi navznotraj je prav tako odločilni zroč občutek, da smo majhen narod, ki se mora z zaupanjem nasloniti na

velikega brata, da bo ta že sam od sebe priznal in dodelil, kar nam gre.

Ko so se razmere vrtnile v stare kolese, je ostanek politične oblasti izmenoma prebajal od ene na drugo obeh političnih vodilnih skupin v Sloveniji. V državi smo zavzeli vlogo jezička na politični tehnici, vsaj dozdevno, doma pa je zavladovala politika dveh garnitur, od katerih je imela vsaka za najsvetejšo narodno dolžnost, izriniti drugo iz sedla. Zato nobena izmed njih pri vladi ni mogla ničesar odločilnega doseči za prave in splošne narodne koristi, ker jo je druga izčistila navzdol.

Taki politiki je nujno morala slediti zbežanost narodnih vrst in odpor mladega pokolenja, ki politično se ne zavzema

vloge, pa ga odgovornost neposredno čaka. Prejšnja ga zavest, da moramo Slovenci graditi zgolj iz sebe in za sebe, da moramo kot samobiten narod imeti natanko začrtan narodni program, katerega skrajna posledica je vsaj načelno lastna narodna država.

Ta cilj bo izpolnjen v Jugoslaviji takrat, ko bo tako urejena navznotraj, da bo varno in celo od medsebojnega ogrožanja zavarovano zavešče za dejansko enakopravni gospodarski, kulturni in politični razvoj tako Slovencev, kakor Srbov in Hrvatov. Zato je naša narodna dolžnost, da pri izgraditvi te države in pri obetajoči se preureditvi živahno sodelujemo, da bo ustrezala tudi našim narodnim interesom. Pri tem je z našim na-

rodni dostojanstvom združljivo zgolj bratsko sodelovanje, nikdar pa naslonitev in podrejenost. Zato Slovenci v Jugoslaviji predvsem rešujemo svoje lastno narodno vprašanje, pri čemer se ne smemo spogledovati ne z Beogradom in ne z Zagrebom, kakor je v modi zadnje čase, temveč moramo imeti zgolj v Slovenijo uprte oči in le v tej koreniniti.

Kadar bodo tako Slovenci, kakor Hrvti in Srbi v tej skupni državi našli izpolnitev svojega narodnega ideala, bo ta skupnost najvišja dobrina, za katero bo pripravljen preiti kri vsak njen državljani. Taka država bo tudi navzvenj nezlojmljiva sila, ki jo bo vsak rad vpošteval.

Sporazum in Slovenci

Rudolf Golouh

Viharni dogodki zadnjega časa so razkrili marsikatero namero, so pa tudi zgovorno opomnili zlasti male države in male narode, da morajo strniti svoje sile, ako hočejo obvarovati svojo samostojnost. Ti dogodki so nedvomno močno sopolivali, da smo končno tudi mi začeli stvarno reševati naš mučni dvajsetletni notranji spor.

Zelja Slovencev je, da se ta sporazum, zoper katerega si danes nihče ne upa javno pisati ali govoriti (tako da ne moremo niti prav izmeriti moči podtalnih sil, ki mu morda kljubujejo), čimprej uresničiti. Ta sporazum, ki je našel Slovence spet nepravilne, kakor vedno doslej v vseh zgodovinskih trenutkih, mora zadovoljiti Srbe, Hrvate in Slovence. Predvsem ne sme gledati na izpusti tako, da bi služil nadvladi te ali one slovenske stranke. Zakupne pravice si ne sme pri tem nihče lastiti.

Slovenci nismo niti malo totalitarno misleči narod. Diferencialni politični proces se je izvršil tudi pri nas in je globlji in močnejši kot se na zunaj vidi. Tako rešitev bi bila tudi v nasprotju s bistvenimi težnjami sporazuma samega, ki mora biti, ako uspe, že sam na sebi soglasno dejanje, ki bo uvaževalo in uveljavilo znova osnovna načela demokracije. Na takem sporazumu smo zainteresirani vsi Jugoslovani v enaki meri, Slovenci še posebej. V tej dolgi, čisto tragični medsebojni notranji borbi nismo sicer nikoli igrali privlačne vloge, in je zato razumljivo, da se nas pušča danes brezbržno ob strani. Če bi bili Slovenci politično zanesljivi in razgledan narod, bi bili lahko igrali v tem sporu ves čas odločno posredovalno vlogo. Vse naše politično udeleževanje v skupni državi je pa bilo na žalost vedno le kontingentnega značaja, stalno omejeno le na trenutne strankarske koristi. Radi tega tudi nismo nikoli gledali na naše in na državne probleme iz višjega in širšega obzorja. Vprav zato, ker nismo bili nikoli na višji svoje naloge, smo tudi pri tem zgodovinskem delu za sporazum skoro odsotni. Ponavljala se vedno znova isto: zaostajamo za drugimi, ker ne moremo premagati primitivizma, ki je tiptična oznaka vsega našega političnega delanja in nehanja.

Le tako je mogoče, da se rešuje notranje vprašanje, ki je vitalne važnosti tudi za Slovence same, tako rekoč brez nas in preko nas. Niti v sedanjem trenutku in v sedanjem mednarodnem položaju ne moremo zatajiti svoje narave, še vedno gledamo na vsa dokazanja iz bedne perspektive strankarskega interesa in strankarskega nadvladanja. Vprašanje sporazuma zadnja še danes naše odločilne politične činitele je v toliko, v kolikor jim more zavarovati njihovo strankarsko premoč, čim je ta ogrožena, sporazum lahko izostane!

Zelati pa moramo ravno Slovenci, da se sporazum čimprej uresniči in da se sporazumom ustvari tudi pri nas pogoj za častljivi in višji razvoj našega politične-

ga življenja, da se ne bomo v novih razmerah politično še bolj zamočvirili. Sporazum ne sme pomeniti našo politično in duševno smrt pod nadoblastjo katere koli stranke, prinesejo mora nasprotje v naše zaključene politične razmere novo življenje, pospešiti mora razvoj našega naroda v svobodni politični in duševni tokmi. Za nas ne more biti sporazum le vprašanje strankarske premoči, marveč splošnega višjega razvoja nas in celote, večjega napredka, večje in večje moči skupnega državnega organizma. Zato pričakujemo predvsem, da se bo z uveljavljenjem sporazuma demokratiziralo tudi javno življenje v Sloveniji. Če kje, je ravno pri nas nujno, da se odpre okna in vrata novemu svežemu zraku.

Slovenija je demokratizacije že dolgo najbolj potrebna. Ne moremo si zamisliti

sporazuma, ki bi izpadel na škodo demokracije v državi, prav zato si tudi ne moremo zamisliti sporazuma, ki bi znova zaslužil slovensko javno mišljenje tej ali oni stranki. Zato tudi nismo Slovenci niti v državi niti v svetu še nikoli tako malo steli kot štejemo danes!

Toda odločne politične stranke niso zdolga še ves slovenski narod. Naše ljudstvo je ohranilo vzlic vsemu svoje mišljenje in hodi svojjo pot. Zato ne gleda na delo za sporazum z deljenimi čustvi. Želi nasprotje iskreno, da se sporazum ustvari in izvede, dobro se zavedajo, da je z usodo Srbov in Hrvatov povezana tudi njegova usoda — njegov razvoj in njegova varnost. Od sporazuma pa pričakuje tudi, da mu bo končno zagotovljena možnost svobodnega političnega udeleževanja na lastnih tleh.

Namen in delo „Kmetijske prosvete“

Vladimir Kreft

Leta 1923. so kmetijski fantje in dekleta v Brezoni pri Ljubljani ustanovili prvo Društvo kmetijskih fantov in deklet v Sloveniji. Isto leto je bil ustanovljen ha ljubljanski univerzi akademski agrarni klub »Nijava«, meseca junija pa pripravljali odbor Zveze društev kmetijskih fantov in deklet, ki je danes organizatorično in duhovno središče vseh Društev kmetijskih fantov in deklet. — Z ustanovitvijo omenjenih treh organizacij je bil postavljen temelj, na katerem se gradi stavba kmetjsko-mladinskega gibanja.

Slovenska kmetjska mladina je pričela oblikovati v soglasju z istomiselnimi slovensko inteligenco novo miselnost, ljudsko ideologijo, ki mora preprediti slovensko vas in jo sprostiti vseh sponi destruktivne preteklosti.

Misel je padla na rodovitna tla. — Leto za letom so se množile edince kmetijskih društev in po 15 letnem vztrajnem, borbenem in uspešnem delu, lahko trdi-

mo, da predstavljajo Društva kmetijskih fantov in deklet nov pokret, nazvan kmetjsko mladinsko gibanje, ki je s svojim dosedanjim delom dokazalo možnost in tudi pravico do življenja. Ako danes lahko govorimo o 170 društvih v Sloveniji, ki jih vodijo sami kmetijski fantje in dekleta, in obenem izvršimo pregled vseh uspešnih, mnogokrat veličastnih manifestacij za novo idejo, moramo priznati, da je zalelo kmetjsko mladinsko gibanje slovensko preprosto množico, katere sledi njegovi miselnosti, ki vodi v složno in skupno življenje Slovencev.

Po letih se je pokazalo, da ne zadostujejo Društva kmetijskih fantov in deklet, zgolj kot mladinsko-kulturno-prosvetne organizacije, za hitro in pravilno rešitev vseh perečih vprašanj slovenske vasi. Prav tako je bilo treba zbrati vse one kulturno-prosvetne delavce, ki jim je bilo, radi raznih okoliščin, oteženo ali celo onemogočeno delo v Društvih kmetijskih fantov in deklet. Tretji vzrok po zamisli nove kmetjske organizacije s starejšim odnosom napram mladinskim društvom pa je bil tudi ta, da je hotela šolana inteligenca, ki se je morala delno odtujiti neposrednemu življenju na vasi radi svojega življenjskega poklica, v okviru nove organizacije intenzivno sodelovati pri prepovedi slovenske vasi in tako pomagati priboriti kmetjsko-mladinskemu gibanju in njegovi miselnosti čimprejšnjo zmago.

Pojavila se je »Kmetjska prosveta«, ki je imela v znanem narodnem delavcu pokojnem dr. Janžetu Novaku prvega ideologa in organizatorja. 5. septembra 1931 je bilo novo društvo ustanovljeno in njegova resolucija socialne gospodarske smeri poudarja načelo, da sta glavna činitelja slovenske kulture kmetjski in delavski dom, ki tudi fizično vsak čas pomlajujeta naše narodno telo.

Toda politične prilike, ki so nastopile že v letu 1929, so takoj po rojstvu onemogočile za več let vsako obsežnejše delo »Kmetijske prosvete«. Šele leta 1935, so se ponovno izvršili poskusi, oživitve organizacije, ali tudi takrat se oziroma ni bilo zdravo in dozorelo. Šele letos v januarju se je delo poživelo, s trdnim namenom, da bo »Kmetijska prosveta« vtrajna in odločna pomočnica kmetijsko-mladinskega gibanja. Njeno delo bo imelo kulturno, gospodarsko in socialno obsežnost.

V kolikor nima že za svoje delo začrtane smeri po izdanih resolucijah v letu 1931, in v kolikor je potrebno, da se resolucije spremenijo in prilagodijo zahtevam sedanjosti, še bolj bodočnosti, se naslanja na svoj kulturni, socialni in gospodarski program.

Poglavitna zahteva programa je podreditve javnega življenja interesu naroda in ljudstvoslovske države. Nadalje zavzema stališče socialne pravičnosti do vseh stanov v državi, katera mora privedi posebno delavno-ljudstvo v boljši življenjski položaj. Pri tem poudarja, da je v življenjskem interesu slovenskega naroda, da se izvrši popolna in pravilna izvedba agrarne reforme, kateri priključuje še zadrugištvo, kot najuspešnejše sredstvo gospodarskega izboljšanja slovenskega kmeta. Socialno-gospodarski program zahteva preureditev gospodarskega življenja: načelo privatne iniciative se ne sme izrabljati v korist posameznika; izvesti se mora postopna nacionalizacija industrije in odpraviti vsa ona združenja, ki onemogočujejo narodu ceneni nakup potrebnih in nučnih življenjskih ter gospodarskih artiklov, prav tako pa preskrbiti ljudem ceneni kredit in nuditi delavstvu stalni in pravični zaslužek; podpirati ustanovitve kmetijskih in delavskih zbornic, kakor tudi zbornice ostalih stanov, z učinkovitim delokrogom; zavzema se za versko strpnost in enakopravnost, za svobodo govora in tiska, za stalnost in udobnost življenja privatnega in državnega uradništva ter za sožitje vseh stanov v državi. V kulturnem programu hoče svobodni narodni razvoj Slovencev, Srbov in Hrvatov ter pri tem poudarja načelo kulturnega in gospodarskega sodelovanja vseh Slovanov, ker vidi v tem bodočem sodelovanju prihajati uro Slovanstva; hoče tudi kulturno in gospodarsko življenje z vsemi ostalimi sosednimi narodi; zanima se za usodo slovenske narodne manjšine in izražajo željo po združenju vseh narodov južnih Slovanov v eno državo. Da končno zahteva v svojem kulturnem, socialno-gospodarskem programu, da se v državi uredijo in preuredijo vsa vprašanja tako, da bo vsakemu državljanu zagotovljeno prijetno življenje, daje programu stvarno vrednost.

Takoj po ustanovnem občnem zboru se je pričelo s praktičnim delom in reči moramo, da je smer dela »Kmetijske prosvete« pravilna, kar dokazujejo soglasnost in vzajemnost članov, ki prihajajo na seje »Kmetijske prosvete« iz raznih krajev Slovenije. Vsa akcija se vrši v najtesnejšem sodelovanju pravega naroda, katerega misli, želje in zahteve se bodo vedno cenile in upoštevale. Narod je gonilna sila dela v »Kmetijski prosveti«.

Ko zaključujem, pozivam javne delavce iskrenih, pravičnih, poštenih in nesebičnih misli, kakor one s prirojenjo sposobnostjo tako tudi šolano inteligenco, da vstopa v »Kmetijsko prosveto« in pomaga pri dograditvi nove miselnosti, ni li blazevstva, ozkosrčnosti, razdiralnosti in polna sovraštva, nego je svobodna, plemenita in borbena ter nosi načelo skupnosti in življenjske stvarnosti na prvem mestu!

Velikonočne želje slovenskega človeka

Francé Gerželj

Odveč bi bilo s podrobnimi statistikami o gospodarski in socialni strukturi slovenskega naroda, ki so nam na razpolago, dokazovati, da smo Slovenci narod malih, drobnih in v večini slučajev jedva rentabilnih eksistenc in ekonomij. Od tod ni fraza, če se v našem javnem življenju tako često poudarja vprašanje slovenskega malega človeka, ki morda ni fizično ali duhovno majhen, toda majhna in tesna je njegova eksistenca, majhna in tesna njegova ekonomija, če je na priliko kmet, na pol kmet, kočar ali skratka lastnik določene nepremičnine, ki služi v eksistenčni in pridobitne namene. Ker pa se tiče vprašanje slovenskega malega človeka velike večine slovenskega naroda, je treba že enkrat povedati, da je to temeljno gospodarsko-socialno vprašanje, ki bi ga bilo treba prvenstveno upoštevati vsepovsod, kadar je govora o vprašanjih slovenskega gospodarstva in življenja sploh.

Nihče, ki je tudi stvarno demokratično usmerjen, ne bo zatrjeval, da je to mali košček zemlje, ki ga naseljujemo Slovenci, porazdeljen tako, da bi se nikomur ne godila krivica. Kar vprašate batarja, kočarja, viničarja, ki mu tuha streha čepi nekje gori v llovatni rebi in se mora s celo družino vdinjati gospodarja, pa boste čuli, kaj vam bo dejal. »Svojo skromno hišico bi rad imel, pa vsaj toliko zemlje, da bi mogel rediti eno kravo in prašiča. Ko bi mi vsaj to...«

To željo, katero je prinesel v naše življenje raztrgan in zbit slovenski mož, ki se je vračal s propadle fronte, je skušala v dokaz demokratičnih obetov takratne dobe upoštevati agrarna reforma. Želja po zemlji, želja po lastni eksistenci in ekonomiji, ki je tako svojstvena zlasti malemu in preprostem človeku, ki dan in noč sanjari o svoji domačiji, svojem ogonu zemlji, ta želja je šele zavestno prebudila v gibanje slovensko ljudsko množico.

Danes je malone 20 let, kar je prva agrarna reforma skušala z demokratizacijo zemljiške posesti rešiti vprašanje slovenskega malega človeka. Nesmiselno bi bilo jalovo brskati po polpreteklosti in postavljati na »prangar« osebe in okolnosti, ki so krive, da agrarna reforma ni bila izvedena tako kot bi bilo treba in kot si je v svoji veliki skromnosti želelo slovensko ljudstvo, ki je bilo takrat opojeno z gestmi demokracije, pravičnosti, poštenosti, enakosti in moralnega poudarka, da bodi zemlja božja in tistega, ki jo obdeluje s svojimi žuljavimi rokami.

Pogumno je treba pogledati stvarnemu stanju v obraz in mimo brezpoldnega oboževanja ugotoviti, da so v Sloveniji še cele pokrajine, ki naravnost kličejo po novi agrarni reformi. Se se po naših lokah in ogonih, po naših hribih in gozdovih zahrbtno skriva fevdalna doba, ki je ni mogla pregnati še tako sodobna zakonodaja. Toda to fevdalno dobo vidi naš mali človek, bridko jo čuti, ko se bori za svoj obstoj, ko mora živeti še marsikje v socialnem odnosu hlapca do gospodarja. Tega ni mogoče skriti. Mnogi so to že videli: Albin Prepeluh, dr. Janže Novak, Filip Uratnik, Milan Mravlje, Ivan Bratko, Jože Kerenčič, Vinko Möndendorfer, Franc Zgeč, cela vrsta mlade učiteljske generacije, ki je spoznala, da se slovenskega problema ne da rešiti samo s knjigo in poukom, s kulturo in lepimi manirami, ampak da tiče vzroki naše krize še kje drugje.

In to vemo zlasti vsi tisti, ki živimo med ljudstvom na meji, na obodu slovenske zemlje, gospodarstva in kulture. Tudi nas bolj v srcu Haloze, bolj na Jeruzalemske gorice, Dravska dolina, bolj nas odnošaj hlapca do gospodarja, bolj nas fevdalni dvorci, ki še kraljujejo slovenskemu človeku. Zato nam ni vseeno, kako je slovenskemu Haložanu, kako človeku v Slovenskih goricah in Dravski dolini, kakaj tak, kakršen je on, tak je slovenski narod, ker je namreč vprav ta človek tista večina, ki šele ustvarja slovenski narod.

Vsa ta dolga procesija slovenskih malih ljudi, ki jo je Ivan Cankar tolikokrat gledal pred seboj in se je včasih s solzo

v očesu, drugič spet z bičem v roki zamislil nad njo, ta dolga procesija trka na vrata demokracije, ki ji je bila nekoč objuljena in v kateri je šele mogla dejansko razumeti, zakaj se je sploh bila svetovna vojna.

Ni še dolgo, ko je bila ta procesija malih ljudi v svoji borbi za življenjski obstoj osamljena; slovensko šolanstvo je stalo ob strani ter se ni zavedalo, da slovenski narod v mnogih predelih Slovenije še živi v fevdalnem odnosu in hlapčuje za kos ovsenega kruha. Z radošjo pa je treba ugotoviti, da je mlajša generacija res mlada in nova po svojih nazorih ter ji ni nerodno in je ni sram dvigniti glasu za slovenskega malega človeka. Po udobnem meščanskem pojmovanju je ta nova generacija morda celo brezobzirna in nič sentimentalna. Kar pogledate na priliko Jožeta Kerenčiča: ta v Jeruzalemskih goricah ni videl samo »prelepih slovenskih gorice« in ruine vinca, ne, pogledal je globlje, brezobzirno je odkril zaveso zlaganega meščansko-kmetijskega svetobolja in idiličnosti in uzri za zaveso strahoten socialen obraz malega slovenskega človeka in zemlje. In, hvala Bogu, Jožetov Kerenčičev je čedalje več in ji bi se čedalje več. To niso več sanjari, ki bi se ob nedeljah vozili gledat na podeželje »prelepo idilo kmetijskega življenja«, ne, to so že ljudje, ki so se spojili v usodi in bili s svojim narodom in jim ni vseeno, kakšen kos kruha je narod. To so ljudje, ki hočejo deliti z narodom svojo usodo in služiti pošteno svojem ljudstvu. Šele tako spoen in združen bo slovenski narod res mogel doživeti svojo — Veliko nedeljo.

Nihče ni tako naiven, da bi se spuščal v trditve, da bi dodatna agrarna reforma v Sloveniji ter resnično poslovenenje naše zemljiške posesti mogla v celoti rešiti naš gospodarsko-socialen problem. Tega ne, toda priznati je treba,

da bi ga rešila z večjih stališč v zelo usodni meri. Za našega preprostega slovenskega človeka velja zlasti tisto, kar je konkretno, kar je otipljivo in vidno in kar donaja neposredne koristi. Od tod bi pa bil že res skrajni čas, da bi pri nas šolanstvo in stotere in stotere organizacije, ki jih imamo Slovenci, spoznali, da sicer slovenski mali človek posluša predavanje o izobrazbi, o kulturi itd., da pa v istem času sam zase sanjari o svoji domačiji, o njivi in kravi; vzame sicer v roke knjigo, vendar pa čez njo škili skozi zadnjeno šipo na tuječeva gozdna veleposresta, vinograde, travnike in fevdalne dvorce. To je realno življenje, ki ga je spoznala mlada generacija. Tu sentimentalno sfokanje o duhovnih dobrinah nič ne zaleže; tu nič ne pomaga ponujanje in vsiljevanje predavanj in knjig. Slovenski mali človek ima druge želje: biti hoče resničen gospodar.

Zato bodimo srečni, da je želja po gospodstvu obela slovenskega malega človeka, kajti to je dokaz, da se je v nitem razkral oklep hlapčevstva. In vsi smo poklicani, da mu stopimo ob bok in ga v borbi za slovensko gospodstvo podpremo. Zakaj takrat, ko v Sloveniji v tolikih predelih ne bo več sledu o fevdalnih odnosih, si bomo šele lahko dejali, da smo trdni in močni, da smo resnično samostojni, da nismo narod hlapcev in dekel, ampak — gosposki gospodarji. Takrat ne bo bojazni za narodnost in stokanja, da je ljudstvo narodnostno mlačno, zakaj tudi pri narodnostnem vprašanju je odločilnega pomena, kdo sedi v sedlu in kdo je — hlapec.

Ob teh željah bodo tudi letos pozivali velikonočni zvonovi slovenskemu malemu človeku njegovo Veliko nedeljo, ki pa nam je ne bo nihče poklonil, ampak si jo je treba priboriti s pogumom in trdim delom ob zavilanih rokavih in koži slovenskega kosca.

Nemško gospodarsko stanje v miru in vojni

Ing. dr. Svetopolk Plivko

Nemčija si je v zadnjem letu s svojimi teritorialnimi pridobitvami znatno izboljšala svojo zmogljivost za primer vojne. Zasedba Avstrije in sudetskega ozemlja je priključila nemški redni vojski lepo število novih divizij. Dokler je še obstajala Češko-Slovaška, bi v vojni njenih 40 divizij lahko vezalo vsaj enako število nemških divizij, ki jih danes Nemčija lahko uporabi na drugi fronti. Zasedba Češke in Moravske si je pa tudi skrajšala svojo strateško mejo za 500 km in pridobila prvovrstne opreme za 40 divizij.

Že prej je bila Nemčija v nekaterih industrijskih panogah vodilna država na svetu, zdaj si je priključila še vso izvrstno avstrijsko in češko industrijo. — Češki tekstilni, pivovarniški, čevljarški, predvsem pa kemijski in kovinski proizvodnja uživajo svetovni ugled. Industrijska zmogljivost bivše Češke in Moravske je bila že zdavnaj med prvimi v Evropi in se je dala primerjati morda samo še z belgijsko. Danes delajo vsi ti množični in industrijski obrati za Nemčijo, med drugimi izdeluje tudi 25 tovarni noč in dan topove in razstreljiva, in 9 tovarni tanke in oklopne avtomobile.

Kar tiče industrije, je Nemčija za vojno dobro pripravljena. Več prglavice ji dela nabava surovin za vso to industrijo, dalje vprašanje prehrane prebivalstva in denarja. Rudno bogastvo Nemčije ne zadostuje za velike potrebe njene industrije, čeprav Avstrija, Sudetska, Češka in Moravska prispevajo s premogom, lesom, železom, svincom, zlatom, srebrom, aluminijem, bakrom, grafitom in drugimi važnimi surovinami.

V vojni bi trpela Nemčija najbolj radi pomanjkanja nafte in železa. Letna nemška poraba nafte znaša v mirni dobi okoli 5 milijonov ton, a samo 40 odstotkov je kritih z domačo proizvodnjo. V vojni bi poraba nafte na leto znašala

okrog 15 do 20 milijonov ton, od tega bi Nemčija lahko doma proizvajala samo 10 do 15 odstotkov. Vprašanje nafte je za Nemčijo očitno eno najvažnejših in razumljivo je, da si je že od nekdaj želela zagotoviti romunske petrolejske vrelce. Proizvodnja nafte v Rumuniji je v zadnjih letih znatno padla, ker starji vrelci polagoma pojemajo, a novih za enkrat še niso odkrili. Pa tudi vsa romunska nafta ne bi mogla kriti velike nemške potrebe v vojni. Leta 1936 je rekordna proizvodnja nafte v Rumuniji znašala 8,7 milijonov ton, kar predstavlja približno polovico nemške vojne porabe na leto. Pri tem ne smemo prezeiti, da tudi Italija nima nafte in da je v glavnem navezana na uvoz iz Rumunije.

Druga važna surovina je železo. Nemčija je po vojni izgubila z Alzaško večino svojih železnih rudnikov, zato pa ima danes bogate avstrijske in češkomoravske rudnike. Pred zavzetjem Češke in Moravske, je Nemčija morala uvoziti na leto okrog 20 milijonov ton železne rude, največ iz Švedske in Francije. Brez tega uvoza nemška proizvodnja vojnega materiala ne bi mogla biti na takšni višini, kakor to vodstvo države smatra, da je potrebno za vojno. V zadnjem času se nemški gospodarski in denarni krogi zelo zanimajo za železne rudnike in jugovzhodni Evropi, predvsem v Jugoslaviji. Znano je, da letna proizvodnja železa v naši državi še ni dosegla milijona ton.

Velike skrbi dela Nemčijo že sedaj v mirni dobi vprašanje prehrane prebivalstva. Velika Nemčija, po velikosti in številu prebivalstva za Rusijo prva država v Evropi je pretežno industrijska in samo dobra četrtina prebivalstva se bavi s poljedelstvom. Še sama Nemčija je morala uvažati petino svojih živil. S priključitvijo Avstrije in Sudetskega se je stanje le še poslabšalo, ker se tudi ob novi deželi ne moreta prehranjevati sami

in sta navezani na uvoz. Tako je Nemčija morala začeti skrbeti za prehrano še 9 milijonov svojih novih državljanov.

V vključitvi bivše Češko-Slovaške v svoj gospodarski sistem, se je Nemčija znatno okrepila. Na Slovaškem in na Moravskem, deloma tudi na Češkem, je v izobilju žita, krompirja, pese, zelenjave, goveda, perutnine in drugih živil. Vse to seveda še daleč ne more kriti potreb Velike Nemčije, ki si zdaj skuša zagotoviti zadostne količine živil predvsem iz sosednje Madžarske, Jugoslavije in iz ostalih balkanskih, pretežno poljedelskih držav. Skoraj vsa trgovina teh držav z Nemčijo obstaja že danes v izmenjavi poljedelskih proizvodov za industrijske izdelke.

Ce bi si Nemčija lahko popolnoma zagotovila gospodarsko nadzorstvo nad vso jugovzhodno Evropo, bi dobila menda dovolj živil za vse svoje prebivalstvo v

mirni dobi. V primeru vojne pa tudi s tem še ne bi bilo dokončno rešeno vprašanje prehrane, kakor nam to kažejo izkušnje iz svetovne vojne. Brez dvoma je Nemčija danes prvenstveno zainteresirana na gospodarski proizvodnji Madžarske in balkanskih držav, ki je za prehrano osemdesetih milijonov nemškega prebivalstva v miru in vojni neobhodno potrebna. Gospodarsko ali politično nadzorstvo Nemčije nad temi državami je zanj v sedanjem stanju že skoraj življenjskega pomena.

Velike preglavice ima Nemčija tudi na mednarodnem denarnem trgu. Predvsem na Nemčija ni imela dolgov, pač pa okrog 25 milijard mark naložb v tujni, kar ji je omogočilo, da je med svetovno vojno lahko za 16 milijard mark več uvozila kot pa izvozila. Razen tega je imela tudi kredit na mednarodnem denarnem trgu, tako, da se ji često ni bilo treba niti do-

takniti svojih zlatih rezerv. Malo pred koncem svetovne vojne je Nemčija še imela zlata za 2,5 milijarde mark.

Današnja Nemčija ima, po cenah »Manchester Guardian« še vedno okrog 10 milijard mark dolga. Njene zlate rezerve se ne morejo primerjati s predvojnimi, kljub temu, da je prišlo precej zlata v Berlin z zasedbo Avstrije in Češko-Slovaške. Nemčija je zasedla v Pragi okrog 2,4 milijarde Kč v zlatu, in več kot eno milijardo Kč v zdravih devizah. Mimogrede naj še omenimo, da je na ime Češkoslovaške vlade naloženo v Londonu, po švicarskih cenah, 12 do 14 milijonov funtov, a k temu je treba prišteti še okrog 5 milijonov funtov zasebnih naložb, tako da gre tu za lepo vsoto 17 do 19 milijonov funtov, ki so za Nemčijo do nadaljnjega nepristopni.

rod. In vse to v očigled delstvu, da je tretjina vse slovenske zemlje v rokah ljudi in ustanov, ki za življenjsko slovenskega naroda ne pomenijo ničesar, temveč jo največkrat celo uničujejo.

Drugi narodi rešujejo vprašanje preoblikovanosti na ta način, da preseljujejo svoje nadstevne člane v kolonije. Slovenskem narodu tega ni mogoče storiti. Primoran je torej iskati rešitve na drug način. In ta način je v prvi vrsti: pritegnitev veleposelst in vsega premoženja, ki je v zvezi s to veleposelstjo nastalo, ki najsvetejši nalogi, priboriti slovenskemu človeku eksistenčno možnost na slovenskih tleh.

Pri tem seveda ne mislim samo na enostavno izvedbo agrarne reforme. Agrarna reforma bi bila le del celotne izvedbe. Pritegnitev sedaj za naš narod nepredolnega premoženja bi namreč lahko služila za podlago ustanovitvi narodne industrije, ki bi zaposlila na domačih tleh one naše ljudi, ki tavajo sedaj brez kruha okrog, doma in po svetu.

Rešitev slovenskega socialnega vprašanja je naša prva in največja naloga. Kričanje o »beli kugi« in podobnih pojavih bo pothitilo, čim bo imel slovenski človek zagotovljen obstoj zase in za svoje potomstvo. Tega se zaveda naše obnovljeno kmetijsko gibanje, ko nadaljuje napore in stremjenja kmetijskih množic, ki so se po prevratu zgrinile okrog kmetijske ideje na tako spontan način. Tudi tem množicam je lebdela pred očmi rešitev socialnega vprašanja, tudi njihov klic se je glasil: vrnite zemljo! S tem pa se uvršča naše gibanje v vrsto progresivnih tokov, ki vodijo človeštvo pri vseh narodih, v vseh delih sveta k boljši bodočnosti.

Vrnite zemljo!

Jermey Stante

Ko ob sončnih pomladanskih dnevih božajo naše oči slovensko zemljo, se jim nudi prelestna slika — rekli bi prav razodeti lepote. V morju luči se kopije gore in gorice, med njimi leže v mirnem sončnem svetu ravnice, ste slovenske žitnice. In za spremembo se ustavlja oko na vaseh in posameznih stavbah — cerkvah in gradovih, gospodskih dvorcih, vilah in drugih zatočinskih gosposke prešerenosti, ustavlja pa se tudi na neštetihi bajtah in bajtah.

Kdor bi mislil, da je vse zlato, kar se svedi na naši slovenski zemlji, bi se prebrlko zmotil. Resnično, našel bi blaginjo in bogastvo v posrednih gospodskih dvorcih in vilah, posejanih po vinogradih naših gor. Čim pa bi stopil v revne bajte naših vinčarjev, kočarjev in drugih kmetijskih proletarcev, bi mu udarila v oči nepopolna beda, slomaštvo, ki še ni našo peresa, da bi nam pokazalo strašno revščino večine našega ljudstva v vsej grozotni resničnosti. Niti tedaj bi strahotni vtis te revščine ne izginit, ako bi pogledal v kmetijske hise naših gorskih predelev, pa niti kmetije, posejane po naših žitnih poljih ne izpričujejo blaginje, ki bi odgovarjala lepoti slovenske zemlje in njenemu naravnemu bogastvu.

Od kod to nesoglasje?

Ko je v zgodnjem srednjem veku ugrabila roparska pest fevdalna slovenskemu kmetu njegovo zemljo, je izpremenila narod svobodnih ljudi v brezpravno suženiško gmalno. Politični in socialni položaj skozi mnoga stoletja ni dopuščal resnega odpora proti krivici, ki je izpodjedala iz leta v leto, skozi cela stoletja življenjsko korenino slovenskega naroda. Šele kmetijski upori, najsvetejša točka naše narodne zgodovine, so pokazali, da življenjska sila Slovencev še ni odmirala. V teh borbah pa se je pokazala tudi prisotnost sila občudovanja vredne solidarnosti vsega, kar je izjemalo slovenski kmetijski narod, pričeni pri fevdalnih graščakah, oboroženi po vseh pravilih tedanje vojaške tehnike, preko cerkvenih fevdalcev, oboroženi z usvajajočo sladko besedo zlorabljenega krščanskega nauka, pa tja do drugih priseljenih tučev.

Gonilna sila kmetijskih uporov je bila težnja, izbrisati socialne krivice, predvsem težnja, doseči vrnitev ugrabljene zemlje, in to brez plačila, brez odškodnine, kakor je to v slučaju krivične odtegnitve pravic po pravnem čutu vseh časov in vseh narodov edino prav.

Kmetijska revolucija tedaj ni uspela. Toda pod pritiskom političnega in socialnega razvoja človeške družbe je v poznějšíh letih fevdalno gospodarstvo pričelo hirati in kmetje so dobili zemljo vsaj deloma povrnjeno. Toda morali so jo odplačevati, kar je bila v nebo vpljoča krivica, saj so morali plačati to, kar je bilo njihovim prednikom z nasiljem odvzeto.

Tudi pri drugih narodih je bila rešitev kmetijskega vprašanja gonilna sila socialnih izprememb. Toda ti narodi so rešili to vprašanje mnogokrat na edino pravilni, revolucionarni način. Kmet je rešil svoje vprašanje sam, in sicer tako, da je vzel ugrabljeno zemljo in ono bogastvo, ki je s stoletnim izžemanjem kmetijskega

ljudstva nastalo, brez vprašanja, brez plačila; sam je tako popravil prizadete socialne krivice in podprl novo družbeno obliko, ki je vzrasla na razvalinah starega reda. Tako se je zgodilo v francoski revoluciji, tako se je zgodilo povsod tam, kjer je imela revolucija resnične uspehe.

V Sloveniji je bilo rešeno kmetijsko vprašanje le na pol, in tu je izvor socialne neuravnovesenosti v naših krajih. Odprava tlake ni odpravila cele vrste drugih krivic. Še vedno obstaja pri nas velposelst, ki je v mnogih slučajih v rokah fevdalcev ali njihovih kapitalističnih naslednikov, v izredno veliki meri pa tudi

v rokah cerkvenega fevda. Cerkevna in druga veleposelst ima še danes v rokah blizu 30% vse slovenske zemlje, dočim znaša število veleposelstnikov le 1% vsega prebivalstva Slovenije.

To kričanje nesozamerje je eden izmed glavnih vzrokov bede na slovenski zemlji. Slovenski narod se je razmnožil, nešteti otroci naših kmetij so morali z doma, da si poiščejo kruha v raznih službah, v industriji in drugod. Nešteti pa so se morali tudi izseliti in so se za naš narod. In vse to vočigled delstvu, da je ceni naroda, ki bi bil postal toliko svojih ljudi od doma, kakor naš slovenski na-

Pomlad pračloveka pred 15.000 leti

Ivo Lapajno

V davno minatih dneh je videl naša leđa na doba Evrope do Temze, Harškega lesa, Krkonošev in Karpatov v debelo plošev ledu. Z visokih planot Alp je lezel led na vse strani. Mogočeni bohinjski ledenik se je plazil od Triglava do Radovljice, priključil se mu je ledni jezik od Rateč po koritu Save Dolinke. Dolno Soče je obrusil ledeni plaz skoro do Tolmina. Po Dravi navzdol je prišel nad 1000 m debel ledeni oklep in se ustavil šele pri sedanjih Klopinskih jezercih.

V tistih časih je imela slovenska zemlja nenavadno lice. Še malo prej bujno raste tropskega zelenja se je umikalo pred ledom, njegovo mesto je zavzele rastlinstvo, kakršno nahajamo danes v sibirskih tundrah. Prišlo so k nam živali, ki so davno izumrle, v njihovi neposredni bližini je bilval tudi žil človek.

Doli pod Krapino, v jami nad potokom se je, rečimo pred 20.000 leti

naselil krapinski pračlovek,

Bogve kakšna katastrofa je zajela družino, katere kostni ostanke tvorijo danes dragoceno zbirko muzeja v Zagrebu. Stranska veja krapinskega rodu se je bila pred tisočletji odcepila in se selila za planom. Ob Sotli navzdol, po koritu Smarskega potoka in dolini Voglajne, vodila, ki so bile nekdanj

struga mogočnega vletoka Savinje.

ki je od Celja tekla še naravnost proti vzhodu, je krčelo pračloveka doseglo Savinjsko dolino in se nžje današnjega Mozirja naselilo na njej. Sto in tisočletja so živeli ljudje v neprestanem boju z divjo naravo, zahajali so na lov in se množili. V jamah je postajalo tesno. Pri nekem nevarnem lovu na divjega tura, je prišlo zaradi delitve plena do spopada.

pračlovek Jek je ubil poglavarja.

Mladi ubijalec je moral bežati. Po večdnevem tavanju se je lačen in premražen privekel ob Savinji navzgor. Izsedel je orjaškega medveda in izvrstni strelca ga je s pračo ubil. Jek se je napil krvi, navžil mesa. Naložil je kosmatinčvo kožo in sledil stopnjam ubitega medveda, dobro vedoč, da ima žival neke breg. Visoko pod vrhom sosednega pobočja se je pračlovek upehan ustavil — zmanj-

kašo je v visokem snegu sledov, pred njim je zazijala odprtina —

pračlovek se je naselil v Poločki zijalki.

Mimijo je deset let. Jek se je razvil v krepkega moža, čokate postav, z močno debelo glavo na kratkem vratu. Orlovo bistro oči pod srčastimi obrvmi in poševnim čelom so drzno gledale v svet, spodnja čeljust z močnim zobovjem je štrlela naprej. Kosmato, mišičasto telo na kratkih nogah mu je deloma zakrival medvedji plašč.

Olševski pračlovek je živel v okolici, kakršno srečavamo danes med ledeniki Grenlanda.

Komaj 3 km od jame so je plazil Logarski ledenik.

Nikjer še ni bilo veličastno prekipajočih belih skalnatih vrhov, nikjer roglatih grebenov Savinjskih Alp, na katere smo danes ponosni. Široke kraške planjave visokogorskih gmot je pokrival led in večni sneg, le najvišje skrbine so mogle iz deset in desettisočletnega ledenega oklepa. V doline so lezli ledeniki, ki, vsako jutro, je pračloveka poždravljali ozarjeni ledeni klobuki. Raduje. Najkrajše harve večerne zarje so se odvijale od ledenega morja, divjo samoto je motilo le mogočno klockotanje pod ledom videnje Savinje.

Jek si je izpopolnil orožje, pripravil ognjišče. V skalo blizu vhoda je izdelal plitvo skledo, vanjo je prinašal snega in si gasil žejo. V mrzlih nočeh je bila ta vdolbina

pravi termometer pravadnih dni,

ko se je nabiral več ali manj debel led v posodi. Pračlovek si je postal v skrajnem delu jame, kurlil ogenj in užival že tudi pečeno meso. V hudih zimah in snežnih metejah se je založil z živim, cela vrsta trofej, medvedjih lobanj, iz katerih je poskrb poslastico — možgane, je ležala v kotu.

Pomlad pred 15.000 leti

Jek je stopil na plan in si z roko zasenčil oči. Po dolgem času je bila skleda v skali spet brez ledu, pračloveku so se od zadovoljstva nabrekli nosnice. Pograbil je orožje in se po snegu spustil v dolino. Prekoračil je zamrzo Savinjo, ko-

lovratil onstran mavkreber in se ustavil na vrhu. Daleč naokrog se je lesketalo ledeno morje, velikanske ledene sveče so visele po skalovju in tanek, srebrn trak snežnice se je odcepal od njih v poloke, ki so zahvali ledeno strugo Savinje. Po vseh prisojnih pobočjih so bučali vodopadi, globoko v dolini je bežala čreda jelenov z orjaškimi rogovi v bližnji pragozd iglavcev.

Pračlovek je stopal v dotlej neznanj na svet. Pod skalno pečino je zasledil pasočega se tura. Žival je mirno pulila vrese in ni slutila, kako nevarno bite se ji bliža. Pračlovek se je tiho priplazil bliže, z bliskovito naglico se je

pognal na tura in mu zasadi bodalo v vrat.

Žival je divje zahropila in s pračlovekom za vratom pobegnila k potoku. Jek ni izpustil noža, krčevito se je držal za rog. Pod težo živali se je udrl led, pračlovek je naglo izdrl nož in pobil skamnomo turo do smrti. V divjo samoto je odjeknil zmagovalček jrik.

Po maštni pojedini so se Jeku naenkrat nabrekli nosnice, spodnja čeljust se mu je povestila. V prsih mu je burno tolko, okrog usten so se pojavile sline. Spomin na nekdanje družno življenje s tovarišci in jami je Jeku spreletel ude —

pračlovek je zavohal neke blizu samice.

Planil je na noge, vohal po zraku in se rezal... Z nasladi je olševski pračlovek vtekel čudoviti vonj vase in se predajal ugodju, ko so ga spreletavali mraviljinci. Pozabil je na plen in orožje ter jo ubral tja, kamor ga je vtekel nos. Pot ga je vodila navzgor, na prelazu je kakor vkopan obstal. Onkraj brega je na sončni, kopni polji ležala v pomladni prigraveci mlada, razgajana Ruda.

Zena pravadnih dni se ni prestrašila. Nasprotno, z nekim posebnim ugodjem je uprla pogled v mladega tuca. Jeku je poznal nepoznan gon kri v glavo, planil je k ležeči ženi, toda ni bila sama! Izza skale je stopil Rudin drug Udur in uprl divje oči v vsiljivca. Pračloveka sta se spopadla

na življenje in smrt za poset samice.

Jek je bil brez orožja, Udur močnejši. Že je klečal na prsih olševskega samo-

Številke in uspehi govore!

Beziakove razredne srečke so zadale samo v zadnjem času sledeče dobitke:

din 2.008.000.—	srečka št. 68.326
din 1.002.000.—	srečka št. 59.971
din 301.000.—	srečka št. 83.526
din 200.000.—	srečka št. 43.210
din 100.000.—	srečka št. 88.192
din 100.000.—	srečka št. 88.531
din 100.000.—	srečka št. 7.356
din 100.000.—	srečka št. 77.684
din 100.000.—	srečka št. 4.648

in mnogo dobitkov po 80.000, 60.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30.000 dinarjev itd.

Dne 14. aprila t. l. se prične **novi kolo državne razredne loterije**

Kdor še nima srečke, se naj nemudoma in zaupljivo obrne na našo hišo sreče in pooblaščenega glavnega kolektora državne razredne loterije

bančno poslovalnico BEZIAK
V MARIBORU, GOSPOSKA ULICA 25, TEL. 20-97

Cela srečka stane din 200.—, polovica din 100.—, četrtina din 50.—.

tanja in zamahnil z rezilom. Tedaj je planila Ruda na noge, pograbila svoj ostri tribrobnik in ga porinila Uduru v hrbet. Pradavna žena je izbrala mladega Jeka za druga in le visoko pod nebom krožeči orli so bili priča

utešene strasti pračlovekove ljubezni.

Potočka zljalka, dvajset let pozneje. Ruda je povila Jeku tri deklice in sedem dečkov. Jek je bil ponosen nanjo, iz zobovja divje zveri ji je obrusil krasne oči.

Pomlad v pradavnini! Postalo je topleje, močnejši slapovi so bobneli v doline, strahovito pokanje je odmevalo visoko gori v jamo. Savinja se je iznebila ledu in kakor veletok gnala vode na vzhod. Nekega popoldneva je prisopil v jamo najstarejši Jekov sin s presenetljivo vestjo: srečal je daleč od tod žival, ki je še nikoli ni videl.

Naslednjega dne so šli vsi stanovalci Potočke zljalka na pot. Po napornem trudu jih je zajela noč pod znožjem Menine planine. Zakurili so ogenj in prenočili. Druga dne se je praljudem izpod Olševce odhri

veličasten pogled na Ljubljansko kotlino. Daleč dol po ogrankov gor se je širila med vodami zelena ploskev, velike črde živali so se pasle po njej. Krdece je šlo za svojim vodnikom in pod južnim znožjem Menine dospelo do struze Bistrice. Nedaleč od tod, blizu malega jezera ob sedanjih Neveljci so ugledali velikana, mamutovo samico z odraslim mladščem.

Olševci so bili presenečeni. Kaj naj počno z orjakom? Kako naj ga ubijejo? Zakurili so ogenj in odložili naporno delo na drugi dan. Ko je vstalo sonce, so izkopali globoko jamo in jo prekrili z vejami. Nato so obkolili nič hudega sluteči živali in ju zganjali k jami. Mladč je zabredel v neveljsko jezero, se pogreznil v blato in zadušil. Orjaška samica se je dala pre-

slepiti in padla v jamo. Olševci so naskočili mamuta, stari Jek je prišel prebuziti in obležal. Za vedno.

Sedem pračlovekovih sinov se je vrglo na velikanov hrbet,

posrečilo se jim je najti na zatilju mesto, kamor so zabili ostro kamito bodalo in usmrtili žival.

Brez očeta se je vračalo krde pod Olševo. Kasneje se je izselila družina niže v dolino in izumrla. Po ledeni dobi so vode izdoble današnjo lepoto naših Alp in nasle v ravnine velikanse množine proda. Prišli so novi ljudje, odkrili sledove pračlovekove preteklosti pod Olševo in se pravdali za mamutovo kost pri Kamniku. Vse je minljivo, ostala je le bajka iz davnih, pradavnih dni...

Španija pristopila k protikom-internskemu paktu

BURGOS, 8. aprila. Španska vlada je sinoči uradno objavila, da je Španija pristopila k protikominternskemu paktu.

ZIVAHNI OBISKI V AFRIKI.

RIM, 8. aprila. Maršal Göring je odpotoval iz San Rema v Libijo. Tja sta se napotila tudi Goebbels in italijanski general Pariani. Maršal Badoglio je pa odpotoval v Abesinijo.

WITOS POMILOŠČEN.

VARSAVA, 8. aprila. Voditelj poljske opozicije Witos, ki se je vrnil iz emigracije, je pomiloščen in je že odpotoval na agitacijsko potovanje po državi.

VPRAŠANJE REPUBLIKE TAJ.

PARIZ, 8. aprila. Zunanji minister Bonnet je včeraj v zvezi z aleksandrijskim vprašanjem sprejel turškega poslanika v Parizu.

DR. KREK V LJUBLJANI.

LJUBLJANA, 8. aprila. Minister dr. Krek je prispel za Veliko noč v Ljubljano.

Nemška Monroeova doktrina

LONDON, 8. aprila. Berlinski dopisnik »Daily Maila« poroča, da namerava te dni Nemčija proglasiti neke vrste Monroeovo doktrino za vso srednjo in vzhodno Evropo, od Baltskega do Črnega morja tj. noter do ruske meje, vse to bi bil nemški prostor, v katerem ne bi smeli nihče drug odločati, razven Nemčije.

Amerika ne prizna Slovaške

WASHINGTON, 8. aprila. Prezident Roosevelt je včeraj odklonil, da bi USA priznala Slovaško kot samostojno državo, ker je ta v prav taki odvisnosti od Nemčije, kakor Češka in Moravska. Zaradi tega se raztegnejo ameriški gospodarski ukrepi, kakor veljajo za vso Nemčijo, tudi na Slovaško.

PARIANI PRI MUSSOLINIJU

RIM, 8. aprila. Šef italijanskega generalnega štaba general Pariani se je včeraj zjutraj iz Inomosta vrnil v Rim na poročanje Mussoliniju o sklepih konference nemškega in italijanskega generalnega štaba. General Pariani je za tem odpotoval v Libijo.

TATARESCU ODPOTOVAL V BUKAREŠTO.

PARIZ, 8. aprila. Romunski poslanik v Parizu, Tatarescu, je včeraj iz Pariza odpotoval v Bukarešto na poročanje svoji vladi.

NOV PODBAN DUNAVSKE BANOVINE

BEograd, 8. aprila. Za podbana dunavske banovine je imenovan Drnič Dragomir, sodnik iz Beograda.

PROSLAVA V AMERIKI.

NEW YORK, 8. aprila. V proslavo obletnice vstopa USA v svetovno vojno je včeraj defiliralo pred vojnim ministrstvom 20.000 bivših bojevnikov.

PRIJAVE VOJASKEH PILOTOV.

LONDON, 8. aprila. Vojni minister Horre Belsha je javil v parlamentu razveseljevo dejstvo, da je samo letos stopilo v letalski kader izučeni vojni pilotov 500 mladencev iz dominionov.

NOVI ANGLEŠKI UKREPI.

LONDON, 6. aprila. V parlamentu je podal minister za civilno obrambo John Anderson načrt, po katerem bo lahko v nekaj dneh premestiti iz Londona 3 milijone ljudi. Določeni so tudi že vojni red in pripravljena je razdelitev vseh preostalih plinskih mask. Prevoz ekspedicijske armade na kopno se bo izvedel v najkrajšem času.

ANGLEŠKE SOLE ZA PRIMER VOJNE

LONDON, 8. aprila. Vse londonske šole so sprejele včeraj načrt o evakuaciji šol v primeru vojne. Z otroki bodo evakuirani tudi starši in učitelji.

Vremenska napoved. Ni pričakovati bistvene spremembe millega vremena zadnjih dni. Morda tu in tam neznatne padavine. Bolj toplo.

VÁCLAV PROKOPČEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubezni)

Nad pol Zapotoka je v tem letu plačalo davke, občinske doklade, pripravljalo se na nakup umetnih gnojil in potrebnih strojev, mislili so na izpopolnitev hleva in začeli gojiti svinje.

Kakšen bo potem Zapotok, ko opravi do delo, ki so se zanj obvezali? Že danes nekateri pomišljajo, kako bodo zbrali nove poljske novice, in kako bodo na njih začeli gojiti nove vrste žita in zelenjave in vrtno jagode. Marija in Martin nista zamaž ob večerih paziliva brava strokovnih poljedelskih knjig. Morala sta se odvrniti od konjev, toda tolažila sta se z mislijo na nov razcvet gospodarskega življenja in vasi. In vozili so naprej.

Tu pa se jim je zgodilo, kar jim je temeljito zmešalo račune.

Bilo je v ponedeljek, prvi teden v septembru.

Mladi Podboršček je po dolgem času zavozil iz vasi zopet prvi. Skoro ur kasneje za njim je odšel Lachman z ostalimi. Martina je to jutro vse vzpodbujalo, vse mu je govorilo: Dečko, pohiti, pohiti, pohiti, možgane voziš zadnjih štirinajst dni, potem pa ostaneš doma na polju in

pri Mariji. Toda gledati mora tudi na svoji kobili, vse kosti so jima izstopile. Teža tovorov jim je legla v noge. Zapolten je, ne more pogledati nanje, hodi rajši poleg kobilic, skoraj pri njihnih glavah in zdi se mu, da ju vodi, da ju vleče za seboj. Kako se je smejal, ko je videl tako voziti starega železarja! Danes pa nosi valeti prav tako v roki, vlečejo se za njim po zemlji, in obhaja ga misel, da to-le že ni več vožnja, temveč ponižujoča, prekleta pot.

Samo po spominu je prišel v kamnolom, Naklada. Može, ki mu pri delu pomagajo, si zaman prizadevajo, da bi ga premotili iz njegovih misli. Opazili so tudi njegovo raztresenost: kobilam ne daje pod glavo sena, temveč jima pripneta vrečice z ovsem, že zdaj zjutraj. Toda zakaj bi skrbeli oni, če je skrb stvar gospodarjev! In nakladajo in nakladajo, dokler ni voz poln.

Ko je pesek že padal z voza na zemljo, je pripomnil eden dinarjev: »Ali bo že dovolj, gospodar?«

»Dovolj,« je pokimal Martin.

Zvesto, vdano in ponižno sta potegnili kobil. Skoro do kolen sta brodili po glo-

15

bokem pesku. Druga za drugo sta padali na kolena, druga za drugo se je dvigala in znova vlekla. Tako je prišel Martin doli na ravnino. Zapotočani so pravkar prihajali. In kor je bila cesta na tem mestu, kjer je Martin stal, ozka, so morali vsi zavoziti vstran s poti in čakati, da zvozi Martin mimo.

Res ni bilo veselo, ko se je moral prav zdaj razgledovati po sprevedu zapotoških konj.

Priganjal je svoji kobili. In ko se je hotel vsaj malo ogniti, sta levi kolezi zavozili iz starih in že trdih, uvoženih volbin in zdrknili v globok pesek.

Padali sta globlje in globlje. Kobili sta skuhili nesrečo. Plašili sta se.

Martin je pogajal: »Ti — hooot, ti — hooot...«

Kolezi sta se pogrezali globlje in globlje. Kobili sta se visoko vzpeli in padli. Vstali nista.

Samo glavi sta položili na beli pesek. Oči so ostale odprte.

Enajst parov konj se je ozrlo na to stran.

Enajst zapotoških voznikov je prišlo pomagat.

Martin je doslej stal nad glavama Vranke in Rjavke, potem je k njima pokleknil, ju gledal po sencih in se čutil.

Martin je še pogledal v te začarane lude se njune velike oči zapirajo.

či, potem pa so se zapirle. Ostal je na kolenih in zajokal. Ko se je tega dne vračalo dva in dvajset konj v Zapotok, so se vračali brez Vranke in Rjavke. In tudi brez Martina.

6.

Davno, davno že je jesensko deževje opralo cesto in spalinilo z nje sredi zapotoških voznikov. Tudi vrste dreves, ki jo obroblijo, čakajo samo na sneg. Po nižavah zapotoških globel blodi spet megla, ostajajo v njih dalj kakor drugi, mogoče za to, da bi zakrile bojazni, ki je obležala na poljih, letos nedoornih in nepreornih. Raste na njih neplodna setev, zrasla iz zgubljenih zrn ozimnine, in barva vso pokrajino v zelenilo. Toda kako bridko je zelenje, če si oči gospodarjev želijo samo rjavih ornic!

Tudi večeri v Zapotoku so se spreminili. Celo naselje je potopljeno v tiho bojazn. Samo zli samotar Haken se zdi da posedla pogosteje kakor drugače na zapotoškem nasipu. Roke polaga na usta in skovlja v noč. To njegovo hukanje spominja na sove.

(Nadaljevanje v sobotnem tedenski številki.)

Italijanske čete vdrle v Albanijo

Ker je albanska vlada soglasno odklonila italijanski ultimatum, je Italija včeraj napadla Albanijo z morja, zraka in kopnega — Vneli so se boji, ki še trajajo — Velesile opazujejo in se posvetujejo

Brezuspešna pogajanja z Albanijo

TIRANA, 8. aprila. ITALIJANSKA VLADA JE POSLALA PREDVČERAJSNIM ALBANSKI VLADI ULTIMAT, V KATEREM JE STAVILA ZAHTEVJE, KATERIH ALBANSKA VLADA POD NOBENIM POGOJEM NI MOGLA SPREJETI. NEMUDOMA JE BIL SKLICAN PARLAMENT, KI JE PRAV TAKO KAKOR VLADA SOGLASNO ODKLONIL ITALIJANSKI ULTIMAT. MEDTEM SO SE PRIČELE PO VSEJ ALBANIJ DEMONSTRACIJE PROTI ITALIJI IN V ALBANIJ NASELJENIM ITALIJANOM. ZARADI TEGA JE ODREDILA ITALIJA TAKOJŠNJO IZSELITEV VSEH ITALIJANOV IZ ALBANIJE, KI SO BILI ŽE PREDVČERAJSNIM SPREJETI V ALBANSKIH PRISTANIŠČIH NA KROV ITALIJANSKIH LADIJ. VČERAJ ZJUTRAJ SE JE PRIČEL NATO NAPAD ITALIJANOV NA ALBANSKA PRISTANIŠČA SANTI QUARANTO, VALONO, DRAČ IN SV. IVAN MEDUANSKI. ALBANSKE ČETE SO SE ITALIJANOM UPRLJE IN BOJI SE TRAJAJO.

Napad preko vseh pristanišč

ITALIJANSKI NAPAD NA ALBANJO
TIRANA, 8. aprila. Včeraj zjutraj med 5.30 in 6. uro je pod zaščito več eskadrer italijanskega vojnega brodovlja pričel polizkus izkrcavanja italijanskih čet na albanske obale. Toda ta prvi polizkus je bil odbit. Albanska vojska, ki šteje normalno 12.000 mož, a je bila že prejšnji dan ojačena na 26.000 mož, se je postavila v bran, in sicer sprva uspešno. Tedaj pa je začelo italijansko brodovlje bombardirati obmorska mesta, zlasti Valono in Drač. Po kratkem topniškem ognju je bila albanska vojska prisiljena k umiku in italijanske čete v jakosti 3 divizij ali 35.000 mož so se pričele izkrcavati na štirih mestih: v Santa Quaranti, Valoni, Draču in Sv. Ivanu Meduanskem. Toda medtem so se povsod v teh mestih vneli ostri ulični boji, ki ob času, ko to poročamo, še trajajo. Medtem pa so se pojavili nad Tirano italijanski bombniki, ki so metali letake. V celoti je zakrožilo nad Albanijo 400 italijanskih bombnikov.

ITALIJANSKI LETAKI

Letaki, ki so jih italijanska letala vsipala na albanska mesta in vasi pravijo: »Albanci, italijanske čete, ki so danes prišle na vaše ozemlje, so čete tistega naroda, ki vam je bil dolga stoletja prijazen. Ne skušajte se upirati, ker vsak odpor bo strl s silo. Ne ravnajte se po navodilih svoje vlade, zaradi katere ste zašli v tako težak položaj in ste popolnoma obubožali. Ta vlada bi vas sedaj rada naglala v brezupno prelivanje krvi. Čete kralja Italije in cesarja Etiopije prihajajo k vam kot prijatelji in bodo ostale pri vas tako dolgo, da obnovite v Albaniji red, pravičnost in mir.

MOČ ITALIJANSKIH BOJNIH SIL

Italijanske bojne ladje, ki so se pojavile včeraj pred Albanijo, štejejo 170 enot. Pred Santi Quaranto je prišlo 75 italijanskih bojnih ladij, pred Valono 40, pred Drač 35 in pred Sv. Ivana Meduanskega 28. Drač so italijanske bojne ladje po novno bombardirale, Sv. Ivan Meduanski je pa ves ena sama razvalina. Do sinoči se je izkrcalo na albanski obali že okoli 100.000 mož italijanskih čet. Vendar se Italijanom razen zasedbe omenjenih štirih pristanišč ni tekmo včerajšnjega dneva posrečilo napredovati dalje v notranjost. Albanske čete se upirajo ogromni italijanski, zlasti tehnični premoči, z naravnost nadčloveško hrabrostjo in brani vsako ped svoje domovine.

BOJI V PRISTANIŠČIH

TIRANA, 8. aprila. Včeraj so ves dan divjali srditi poudelni boji po vseh štirih albanskih pristaniščih mestih Santi Quaranti, Valoni, Draču in Sv. Ivanu Meduanskem, v Valoni so si morali Italijani priboriti vsako ped zemlje. Število mrtvih je na obeh straneh veliko. Vendar je bil položaj Albancev brezupen zaradi ognja z italijanskih ladij in bombardiranja iz letal. Samo Valono je bombardiralo 27 italijanskih bojnih ladij. V Draču so albanske čete včeraj dvakrat odbile italijanski napad in polizkus za izkrcanje čet. Albanci so Italijane dvakrat zagnali v morje. Boji so se nadaljevali ves dan in

še se zvečer so Italijani mogli predreti v na pol porušeno mesto, toda dalje niso mogli. Boji se nadaljujejo. Zato niso resnična italijanska uradna poročila, ki pravijo, da se nadaljuje pohod po načrtu in da se le kje pa kje upirajo posamezne bande.

INTERVENCIJA ZA PREMIRJE

TIRANA, 8. aprila. Tu se je v kraljevskem dvoru sešel že davi navsezgodaj albanski ministrski svet, ki je, spoznavši brezupnost položaja, sklenil po možnosti preprečiti krvoprelitje. Zato je poslal kralju Zogu I. davi ob 10. uri v že zasedeno Valono ministra Gera v spremstvu

Stališče Anglije k zasedbi Albanije

RIM, 8. aprila. Lord Perth se je takoj, ko se je izvedelo za italijansko invazijo v Albanijo, podal h grofu Ciano, kjer mu je v imenu angleške vlade sporočil, da gre za flagrantno kršitev angleško-italijanskega sporazuma.

LONDON, 8. aprila. Italijanski poslanik v Londonu je v torek in predvčerajšnjim dvakrat pojasnil angleški vladi stališče svoje vlade glede Albanije. Italija prvotno ni nameravala okrniti albanske suverenosti. Šele ko ni našla razumevanja, je bila Italija primorana, zateči se k vojaškim ukrepom. Angleška vlada bo zavzela svoje stališče, čim bo v posesti avtentičnih informacij.

LONDON, 8. aprila. Stališče angleške vlade do italijanske okupacije v Albaniji bi se dalo za enkrat označiti kot rezervirano. Chamberlain je že v četrtku v parlamentu pojasnil, da Albanija ne predstavlja za Anglijo življenjskega interesa. Vsekakor pa je posredno prizadeta po dejstvu, da je sedaj status quo, ki je bil zajamčen z angleško-italijanskim sporazumom iz l. 1937., izprevržen. Ne pa toliko zaradi Jadrana, ker je Italija že itak z otoka Sassinio kontrolirala vhod v Jadran. Vse bolj važna je za Anglijo Grčija. Njena pristanišča prihajajo za angleško vojno brodovje v poštev že v mirnem času, ker so na poti Gibraltar—Halifa. Zato je Anglija z okupacijo Albanije vseboval prizadeta zaradi Grčije, čije strateški položaj se je z včerajšnjim dnem poslabšal. Ne pa toliko na morju, ker je pribito, da bi angleška mornarica takoj intervenirala, če bi bila napadena ali zasedena grška pristanišča. Pač pa bo odločil mogoče s komitskim akcijam iz Albanije vršiti stalni nezaželeni pritisk na Grčijo, kar tudi Angliji zaradi njenega že omenjenega pomorskega interesa v Grčiji ne bo prav.

LONDON, 8. aprila. V zvezi z dogod-

Odmevi v Nemčiji, Franciji in Ameriki

BERLIN, 8. aprila. Nemški uradni krogi so včeraj izjavili, da se popolnoma strinjajo z Italijo glede zasedbe Albanije in da jo bodo takoj z vsemi silami podprli, če bi se katera velesila drznila intervenirati.

BERLIN, 8. aprila. Včeraj zjutraj se je sestal nemški ministrski svet, ki je v celoti odobril italijansko akcijo v Albaniji in jo sklenil z vsemi sredstvi pod-

italijanskega poslanika Gabriellija, da se pogaja za preprečitev krvoprelitja. Sprejel ga je italijanski general Buzzoni, ki vodi albansko ekspedicijsko. Kakor se zdi, pa tudi ta intervencija ni zalegla, ker so se boji ves dan nadaljevali.

BREZUPNI KLICI

TIRANA, 8. aprila. Albanska vlada je naslovila včeraj preko transke radiofonske oddajnice na ves svet apel, v katerem ga prosil za pomoč v obupnem, nenaknem boju, ki ga bje mali albanski narod z napadalci. Albanija apelirala zlasti na plemeniti francoski narod. Ta plemeniti narod, ki se je vedno bojeval za človečanske pravice in za sveta načela narodov, gotovo ne bo dopustil, da bi ogromna, brutalna sila uničila na tak način komaj enomilijonski albanski narod. Obenem je izdal kralj Zogu I. na albanski narod poziv, v katerem pravi, da so bile italijanske zahteve Albaniji take, da jih ni mogla sprejeti, ker so ogrožale svobodo albanskega naroda. Zato poziva svoj narod, da se z orožjem upre našilju.

UPOR, A BREZ UPA

LONDON, 8. aprila. Londonsko poslanstvo kraljevine Albanije objavila, da je Albanija s svojim odporom pokazala, da se ne vda brez odpora žalostni usodi, ki ji je namenjena, da pa njeno silo ne zaustavljajo za obrambo.

BEG ALBANSKE KRALJICE

TIRANA, 8. aprila. Albanska kraljica

Geraldina, ki je komaj predvčerajšnjim rodila prestolonaslednika, je zaradi italijanskega napada na Albanijo pobegnila z otrokom v Grčijo in prispevala v Solun, kjer sta jo vzela v oskrbo dva zdravnika.

GAJDOVA OPRAVIČILA

RIM, 8. aprila. Znaní Virginio Gayda je objavil včeraj v svojem listu »Giornale d'Italia« članek, v katerem pravi, da je albanski kralj Zogu I. pred nedavnim zaprosil Italijo za dopušljanje italijanskih čet v Albanijo. Pozneje se je je izkazalo, da je zaprosil za italijanske čete zato, ker je hotel napasti Jugoslavijo. Ko Italija tega ni hotela odobriti, je pričel kralj Zogu kampanjo proti Italiji. Organizirani so bili napadi na mirne Italijane v Albaniji. Italija vsega tega ni mogla mirno trpeti. Zato je sklenila, prinesiti Albaniji mir in red ter blaginjo. Obenem pa prináša Italija s tem tudi mir vsemu Balkanu. Sicer pa je končno to tudi želja albanskega naroda, ki si želi mirnega razvoja svoje države. Italijanska akcija v Albaniji je zato le logični nasledek pravičnosti.

POJASNILO ITALIJE

RIM, 8. aprila. Italijansko uradno poročilo o okupaciji Albanije pravi, da je bilo nujno treba storiti v zaščito ogroženih italijanskih interesov vojaške ukrepe. Albanske tolpe so ogražale varnost in življenje italijanskih državljani v toliki meri, da jih je morala Italija prepeljati z vojnimi ladjami v Italijo.

dolg razgovor. Zdi se, da je bil v glavnem posvečen Albaniji. Kabinet je sklican za sredo. Tudi angleški veleposlanik je prišel na Quai d'Orsay.

PARIZ, 8. aprila. Po konferenci med Daladierjem in Bonnetom je ta sprejel generala Weyganda.

PARIZ, 8. aprila. Pariški tisk pravi, da gre pri okupaciji Albanije le za zasedbo strateško važnih postojank. To je prvi odgovor os Rim—Berlin na angleško snovanje obrambnega bloka.

WASHINGTON, 8. aprila. Cordell Hull je bil zaradi stališča, ki ga naj USA zavzamejo nasproti Italiji zaradi njenege vdora v Albanijo, včeraj ves dan v telefonskem razgovoru s prezidentom Rooseveltom, ki se trenutno mudi v Warm Springu.

AMSTERDAM, 8. aprila. Vsi vojaški dopusti so ukinjeni. Obmejne ceste so zaprte za promet.

Odmev na Balkanu

ODMEV V BEOGRADU

BEOGRAD, 8. aprila. Včeraj popoldne se je sestal ministrski svet na izredno sejo, da se sporazume glede obrambe jugoslovanskih interesov, ki pa, kakor je upati, z zasedbo Albanije niso neposredno prizadeti. Dočim so uradni krogi mirni, se pa polšača javnosti želja po zaščiti narodnih interesov. V dobro pončeni krogih izjavljajo, da obvešča italijanska vlada stalno jugoslovansko vlado o dogodkih v zvezi z Albanijo. Včeraj je bila poslana v Beograd informacija italijanske vlade, da so se pogajanja z Albanijo razbila in je Italija zato prisiljena izvesti oborožen pritisk. Italija je pa dala Jugoslaviji zagotovilo, da bo spoštovala interese Jugoslavije na Jadranu. Pogodba med Jugoslavijo in Italijo iz l. 1927. s tem ni tangirana. Vlada je rezervirana in čaka na nadaljnji razvoj.

ATENE, 8. aprila. Grška vlada je imela včeraj nujno sejo, na kateri je razpravljala o dogodkih v Albaniji. Ministrski predsednik in zunanji minister Metaxas je konferiral s poslaniki Anglije, Francije, Italije, Jugoslavije in Holandije.

BUKARESTA, 8. aprila. Zunanji minister Gafencu je odpotoval včeraj iz Rumunije, najbrže v Carigrad na posvetovanje s turškimi državniki. Pred odhodom je imel dolgo konferenco z ministrskim predsednikom Calinescom.

29. IV. do
8. V. 1939

XVI. Razstava avtomobilov

4. V.: Tekmovanje v eleganci avtomobilov. Mednarodna turistično-kulinarčna razstava. Vino — Obrtni in ročni izdelki. Kmetijski stroji. Pomlad — Sport.

7. V.: IV. Mednarodna razstava psov. Tekmovanje »Dama in njen pes«. Na železnih od 24. IV. do 13. V. v Jugoslaviji brezplačno povratek, v sosednjih državah 25—50% popusta. Na jadranskih parobrodih višji razred za ceno nižjega.

GRADJE OBISOVALCEM!

Nov ce

Sokolskemu taboru

Bratje! Sestre!

Cim resnejši je čas, tem večje je naše zaupanje v življenjsko moč našega naroda, ki smo mi Sokoli in Sokolice, naraščaj in deca njegov setavni del. Ves narod kličemo pod sokolske zastave: Pridite vsi! Zovejo vas bratska srca! Združimo se silno v prostovoljno narodno vojsko!

Sokolska neprekinjena delavnost je neusahljiv virec svežosti in mladosti, zavesti in odpornosti, poštovanja in bratske ljubezni. Tako utrjujemo v nesebičnem prizadevanju temelje svoje domovine.

Sokolstvo je izraz narodne volje in njegove pravice do svobodnega življenja.

Domovino so nam priborile neštevilne žrtve vse od Kosova do sedanjosti — to je polnih 550 let. Sokolstvo hoče in mora v vseh okoliščinah in za vsako ceno čuvati in braniti to krvavo daritev dolgi in težki stoletij. Grobovi nas pozivajo k ponosu in zavestnosti.

Stojmo mi vsi, ki se ponasamo s sokolskim imenom, v stalni pripravljenosti in v povečani delavnosti po vseh predelih naše zemlje! Vsa Jugoslavija je naš dom!

Ostanimo ena duša in eno srce, ena junaska volja in ena tvorna moč za čast in veličino, za srečo in slavo Kralja, Naroda in Jugoslavije!

Zdravo!

Ljubljana, 2 aprila 1939.

Medžupni odbor
žup dravske banovine

V Beogradu je imel Savez SKJ — kakor smo že javili — dva dni trajajoč sestanek plenuma, ki so mu prisostvovali staroste in zastopniki vseh sokolskih žup. Po vsestranski in izčrpni debati je sprejel plenum uprave soglasno te-le sklepe:

1. Jugoslovansko Sokolstvo ostane neomajno zvesto jugoslovanski in slovanski ideji, stoječ čvrsto na vseh osnovnih načelih sokolske ideologije, vsebovanih v resoluciji glavne skupščine Saveza SKJ z dne 23. marca 1931.

2. Jugoslovansko Sokolstvo bo brez kolebanja z vso močjo in odločnostjo nadaljevalo svoje delo na telesni in moralno-intelektualni vzgoji naroda v duhu sokolskih načel, v cilju utrjevanja in razvijanja vseh nacionalnih sil za osamosvojitve in za duhovni, kulturni in gmotni napredek vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

3. Jugoslovansko Sokolstvo smatra, da so dobili Srbi, Hrvati in Slovenci v svobodni in neodvisni, zedinjeni kraljevini Jugoslaviji svojo najboljšo, po zgodovinski nujnosti že vnaprej določeno državno organizacijo, ki so na njeni ustanovitvi sodelovali i Srbi i Hrvati i Slovenci in na katere ustanovitvi je delalo tudi Sokolstvo ne samo po svojih idejah, temveč tudi s krvjo svojih najboljših bratov.

4. Jugoslovansko Sokolstvo svečano izjavlja, da bo v vsakem trenutku hrabro in neustrašeno branilo edin-

stvo, svobodo in neodvisnost kraljevine Jugoslavije. Kot splošna narodna nepolitična organizacija se obrača na vse Srbe, Hrvate in Slovence, na vse činitele našega narodnega in državnega življenja s pozivom, naj store vse, kar je v njihovih močeh, za notranjo konsolidacijo naše države in za sklenitev pravičnega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki bo

omogočil priroden in zdrav razvoj našega naroda in države, v kateri ostane jugoslovanska nacionalna misel etična osnova in njen zgodovinski smisel. Obramba državnih mej in narodnega obstoja, državljanskih svoboščin in kulturnega napredka je najvišji ukaz narodne solidarnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

„Križa organista“ v Slov. Bistrici

KER JE BIL ODPUSČEN PRILJUBLJENI ORGANIST STRAJKAJO V ZNAK PROTESTA NAJBOLJŠI PEVCI S KORA.

Slov. Bistrica, 7. aprila. Tukajšnji župni urad je v naše veliko začudenje odpovedal službo našemu mestnemu organistu. Vse se začudenje vprašuje — zakaj? Da se hranilcu osmih otrok v današnjem času odrga zadnji košček kruha, mora biti vendar tehten razlog. Vsa fara priznava, da je bil eden najboljših organistov, kar jih je Slov. Bistrica sploh kdaj imela. Saj smo ga videli, kako je večer za večerom nosil na rami svoj ročni harmonij, ter hodil poučeval kmetstvo mladino v eno uro oddaljeno vas, celo v najslabšem vremenu.

Ker je bil tudi drugače splošno priljubljen, se vprašujemo: „Zakaj tako?“ Upravičeno smo ogorčeni in pravimo: „popravite krivico“. Zanj nedeljo se je razglasilo iz prižnice čes: Po vsej pravici in resnici, da smo bivšega organista popolnoma izplačali. Ker je pa organist trdil nasprotno, smo se radovedni farani informirali in smo dognali, kje je tičalo „bruno“. Zalostna bo pri nas letos Aleluja, ker v znak protesta in iz sočutja do svojega organista štrajkajo najboljši pevci.

Obisk v tekstilni tovarni „Lava“ v Laškem

Laško, 8. aprila. Pot me je vodila v Laško. Nad železniško progo so tovarniški objekti tekstilne tovarne „Lava“, ki jo je ustanovil industrialec g. Ludvik Gerkman. Ze zunanost kaže, da je tovarna „Lava“ vzorno urejena. Pristopil sem k skupini ljudi, med katerimi sem opazil tovarnarja. Po prijazen pozdravu me je g. Gerkman povabil v tovarno, da si ogledam obrat.

V tovarni sem si ogledal vse od surove volne do izgotovljenega blaga. „Lava“ ima lepo urejeno barvarno, apreturo, predilnico in tkalnico. Videl sem same domače obraze delavcev, ki so veselo opravljali svoj posel. Ponovno naj poudarim, da zaposluje g. Gerkman same domače delavce iz Laškega in okolice ter opravlja s tem precejšnje socialno delo.

Nato me je prijazen tovarnar peljal v skladišče. Čutil sem se odlični kakovosti Hubertov lodna, ki ga izdeluje „Lava“ v 10 barvah, nadalje modnim blagom, ki so prvovrstna, a vendar izredno poceni. Zato ni čudno, če si je Gerkmanovo tekstilno blago utrljo pot po celi državi. Pozdraviti je treba njegovo podjetnost, ki je ustvarila mesto Laško novo gospodarsko panogo.

o. Javna zahvala brezposelnih rudarjev. Akcijski odbor za prehrano brezposelnih rudarjev v Prevaljah je prejel v teku dveh mesecev 32.342 din podpor. Z javnimi podporami se je vsaj malo omilila beda preko 100 brezposelnih družin v omenjenih krajih. Akcijski odbor se vljudno zahvaljuje vsem velikodušnim darovalcem ter vljudno prosi, da se pos-

da je kuh'n'ska
čokolada Mirim
sestavljena iz
najboljših
surovin

lejo še nadaljnji darovi Pomožnemu akcijskemu odboru za prehrano brezposelnih v roke predsedniku Antonu Topolovcu v Prevaljah.

o Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Za ravnatelja lukajenje meščanske šole je premeščen dosedajni ravnatelj meščanske šole na Pagu g. Edmund Karner.

o Repe so porezali konjem posestnika Josipa Paluca v Crkvenjaku.

o V Rim od 14.—21. maja z avtobusom. Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, Františkanska ul.

Celje

c. Celjsko pevsko društvo, ki že 45. leto uspešno deluje, priredi v ponedeljek, 22. maja, svoj pomladanski koncert, na katerem bo proslavilo 60-letnico odličnega slovenskega skladatelja in svojega nekdanjega pevovodje Antona Savjovica. Vsa društva naproša, da pri določevanju dneva svojih prireditev to upoštevajo.

c. 70-letnico je slavil v Zg. Dolici Jurac Franc. Ustanovil je živinorejsko društvo, udeleževal se je javno na vseh poljih in bil 23 let občinski svetnik in 3 leta župan.

c. »Kaj je resnica?« je igra v treh dejanjih, ki jo je spisal Luigi Pirandello in prevedel Ciril Kosmač. V režiji C. Debeveca jo bo pokazala Celjanom 14. t. m. ljubljanska drama.

c. Mestno načelstvo opozarja prašičerejce, da se prične zaščitno cepljenje prašičev proti svinjski rdečici koncem aprila. Prijave sprejema do 30. aprila mestni živinodržavnik v pisarni mestne klavnice.

c. Razprava proti Zabukoški prihodnji četrtki bo tajna. To je zahtevala obramba, ker je ves potek dogodkov prepleten z razmerji med njim in njegovimi žrtvami. Ljudje so že precej povpraševali za vstopnicami in za razsodbo vlada veliko zanimanje.

c. Iz bolnišnice. Delavka pri Braunsu Amalija Habič iz Zvodna pri Telharju je padla na dvorišču in si nevarno poškodovala križ.

c. Ponedeljski sport. Ob 16.15 bo na Glaziji prijateljska tekma med slovenskim zastopnikom v državni ligi SK Ljubljana in SK Celjem. Ob 15. predtekma med mladina SK Olimpa in SK Celja.

c. Umrl so v bolnišnici 51 letna kuharica iz Celja Františka Smole, 19 letni trgovski pomočnik Stanko Pečnik in 72 letni obč. revež Kramar Ivan.

* Ko pridete v Celje, ogledite si manufakturno blago, moške obleke, srajce, damsko perilo in nogavice po izrednih reklamnih cenah, Kolbezen, Celje.

* Naznanjam, da sem otvoril krojaško delavnico. Izvrstno delo, solidne cene. Za naročila se priporoča krojaški mojster Germ Martin. Mariborska 14.

* Priporoča se špecerijska trgovina Romili & Kramer, Prešernova 8.

Ptuj

* Stavbene parcele v ugodni legi v Ptuj (Budina) na prodaj. Pojasnila daje U. Kasper, Maribor, Krekova 16.

»Ah, oprostite, gospod pianist, ostavljam tukaj svoj zaitrk«

Velika noč

Radislav Rudan

Drevje v logu že zelene,
dren oznanja nam cvetoc,
da je tu Velika noč.
Čas vstajenja, prebujenja
v nove radosti zrušenja
vitič oznanja nam vojoc:
„Prišla je Velika noč“.
Prišla je za vse rodove,
hčere naše in sinove,
vrnajoče v lastno moč,
v narodno Veliko noč.

Leto 1 Maribor, 9. aprila 1939

Stev. 15

»Večernik« za mladino

Prišla je pomlad

Janko Tanič.

Prišla je tiho in mirno, odeta v prelepa svatovska oblačila in deleč lepote vsemu stvarstvu. Ogrnila je zemljo v nežno zelenje, privabila prve cvetlice iz zemlje in poklicala iz lužnih krajev pevce.

Rožice cveto, ptički prepevajo. Potoček žubori in namaka mlado zelenje. Na nebu sijajo sonce in pošilja žarke na zemljo, da ogrevajo in dalejo rast cveticam, živalim in ljudem, vsemu, kar živi.

Zgodnje pomladansko jutro. Na nebu ni oblaka, samo na vzhodu se žari nebo. Vse je čudovito in dostojanstveno. Iz tisočerihih gri malih kri-

latih pevcev se glasi žuboreča, radostna in vesela pesem. Vmes pa se oglašajo kraljice naših gozdov — kunkavica in poje prekrasno in ponavljajočo se melodijo:

»Ku-ku, ku-ku, ku-ku«.

Dan je večji in večji; na nebo prijadra sonce. Ptičja gria zapoje še vse glasneje. Rože dvignejo glave, jih obrnejo proti soncu. Na vasi se oglašajo petelin in dim se dvigne iznad nizkih streh. Ljudje vstajajo in znova se začnejo življenje.

Gledam vso to lepoto, v srcu pa mi je lepo, da bi zapel s pticami visoko pesem dnevu, ki je zmagal nad zimo.

Basen o polžu

Vida Mlač.

V hišici kraj gozda je živel polž. Prehodil je mnogo sveta ter se smatral zategadelj za pametnjakoviča. Udinjal se je jazbecu za častnikarja. Ko pa je neki dan pozabil nabrati novic ter jih zanesti uglednemu gospodu jazbecu dremuhu, se je zadnjič polž izdal predal sodišču. Polž je odšel na sodišče, ne da bi kaj vedel, kaj se plete tam.

Na sodišču je zagledal jazbeca, ki se mu je globoko smejal v obraz. Mirno ga je povprašal, zakaj ga tožijo?

»Ker mi nisi prinesel novic.«
Polž je začel pripovedovati, kako je včeraj ves popoldan garal in kako ga je vročina zanesla v krčmo. Malo pregloboko je pogledal v kozarec; kajti, ko je vstal, so se mu začele noge opletati. Tožil je:

»Doma me je pa nad vse gostoljubno sprejela razjarjena ženka, ki je pomohla metlo in me po-

škropila. Le pogledjte, kakke bumke so mi ostale na glavi!«

Sodniki in jazbec dremuh so se začeli smejati, da jazbec ni mogel več ziniti niti besede. Užaljen je obrnil slavnim sodnikom in jazbecu hrbet ter si mislil:

»Smejete se mi, dobro! A če bi se vam kaj podobnega nakanilo, bi se vam blaže še bolj tresle, kakor so se meni. Tepen sem bil na mlie viže, a vi bi bili nemara še bolj.« Tako si je mislil, rekel pa tega ni.

Odrinil je vrata ter jo potegnil brez pozdrava. Dobro se mu je zdelo, da so sodniki pozabili na plačila, ter si znova mislil, da je včasih pametno, če človek ne pokaže vse svoje pameti.

No, vse to je bilo v tistih časih, ko je bilo žito v klasih. Sedaj pa Ti, dragi siriček Matevžek, želim vesele velikonočne praznike, dosti debelih pisank in velikih pa dobrih ponic. A ko se boš s šunko mastil, se spomni še name!

Vodovarstvo: 1. osat; 2. sovaj; 3. Avst; 4. tura.
Roštev kvadrata
Vodovarstvo in navpično: 1. osat; 2. Arabec; 4. SPD; 7. esel; 9. ar.
Navpično: 1. mil; 2. zavest; 3. 6. pleva; 8. bes; 9. reze; 10. bafat.
Vodovarstvo: 1. miza; 4. si; 5. ar.

Roštev krizanke

Miško: Sušil so se.
Kaj je tisto? Kaj so delali Zide, ko so prišli iz Rdečega morja?

Katehet: Kaj so delali Zide, ko so prišli iz Rdečega morja?

21-7-15 = del voza.
12-9-13 = prometno sredstvo;
zati: 17-11-9-11-19 = hodi po no-

vice: 15-14-4-20-10 = del kipačav-
slavni samostan;
1-2-3-2-5-6-16-7 = pravo-
Ključ:

3	16	18	3	9	12	16
14	3	19	1	1	5	20
12	11	6	14	16	1	5
15	9	5	9	17	9	18
14	4	11	15	7	16	14
12	10	7	3	11	11	1
8	3	2	3	9	10	4
1	2	3	4	5	6	7

Mreža

vedno 341
Razmestiti številke
v kvadratu tako, da
bo vsota vodorav-
nih, navpičnih in
diagonalnih števil
vedno 341

13	14	15	16
9	10	11	12
5	6	7	8
1	2	3	4

Magični kvadrat

Sultan in grozdje

(Bolgarska pravljica.)

Sedel je turški sultan v svojem dvoru, ko je zasiljal, da prodaja kmet na ulici grozdje. Tudi njemu se ga je zahotelo. Poklical je vezirja in mu dal tri zlatnike.

Vezir je vzel zlatnike, spustil dva v možno, tretjega pa izročil paši, da kupi za sultana grozdje.

Paša je zmenjal zlatnik, skril petdeset grošev v žep, ostalih petdeset pa je dal podpaši.

Pa tudi podpaša je bil poštenjak svoje vrste. Stlačil je v žep 25 grošev, ostalih 25 pa je izročil četovodju, da kupi sultanu grozdje.

No, četovodja je spustil v žep celih 20 grošev, 5 pa jih je dal svoje-
mu pomočniku.

Ali tudi ta je zadržal pri sebi svoj delež, tri in pol groše ter dal slugu kmetu za grozd.

Sluga je skočil do kmeta z groz-
jem in ga vprašal:

»Po čem prodajate?«

»Po grošu grozd«, je odgovoril kmet.

Sluga se je kmalu znašel. Skril je za pojas pol groša, groš pa izročil kmetu za grozd.

Ko ga je nesel v sultanov dvor, je spetoma naskrival pozabal nekaj jagod.

Tudi četovodjev pomočnik je pokusil nekoliko jagod, preden je izročil grozd četovodji.

Četovodja je imel takrat neverjetno dober tek ter je pozabal še malo več. Isto je napravil podpaša. Isto paša, tako da so nazadnje ostale komaj tri jagode. Te je vezir svečano položil na srebrn krožnik ter jih ponese pred sultana.

Ko je sultan zagledal samo tri jagode, se je nasmehnil in rekel vezirju:

11. disciplina.
poljedelsko orodje: 4. poljedelski
nik (latinski); 3.
Navpično: 2. vez
skl. (latinski).
13. gospa (franco-
rumina; 12. doba;
9. predlog; 10. pe-
strnja; 7. predlog;
domača žival; 6.
Vodovarstvo: 1.

Krizanka

ca; c = plov; x = obmejno mesto.
A = deho (srb.); B = perimeta;
A + (B - b) + (C - c) = x

Enačba

Kaj je fant?

KAREL OS

Poselnica

skupa, da se njihova svetloba opazi
tjo. Mora jih pa biti najmanj 5000
nak Joubert je odkril bacile, ki sve-

Bacili — svetilke. Francoski uče-
nik Joubert je odkril bacile, ki sve-

zeli mladim sotrudnikom in bralcem
»Večernik za mladino«

in evchariast kishov
velikonočne kebabike

Predmestje

Marija Urbasova.

Sivo, mračno nebo... V mestu življenje. Ljudje hite po širokih, svetlih ulicah. Ničice se ne ustavljajo, vsakdo želi čimprej iz mračne mestne sivine.

Ulice se križajo in postajajo krajše in ožje. Predmestje je mrko, tiho in žalostno. Bleščajoči izloži v visokih, svetlih hiš ni več, namesto njih so tu le temne in sive barake. Podobne so si, kakor da so zrastle isto uro iz zemlje; vse so nizke in plašne. Majhna okna gledajo žalostno in boječe v svet.

Barake, umazane hišice, barakarji... Nekje v mestu so tvornice. Tvorniška sirena kliče vsako jutro.

Mladost gineva med stroji in prah pije kri. Nekega dne pa barakarji niso več za delo. S postaranimi obrazi posedajo pred barakami in strinjajo nebo. Iščajo sonca, ki se skriva za visokimi hišami.

Otrok je mnogo. Rastejo brez sonca in venejo kakor cvetje.

Le nekoliko poznajo ti otroci — svoje matere, ki garajo od jutra do večera, ki trpijo zanje, da bi se njim dobro godilo.

Starčki so podobni otrokom, otroci podobni starčkom. Zjutraj vrnjuje, da jih bo novi dan rešil, da se bo nekaj spremenilo, zvečer pa ležejo utrujeni in razočarani nad življenjem...

Maribor

Velikonočna številka „Obzorij“

Tik pred Veliko nočjo je izšla letošnja četrta številka mariborskega mesečnika „Obzorja“, revije za leposlovje, umetnost in publicistiko. Uvodno pesem, „Razgovor v pozni urli“, je prispeval Branko Rudolf; v njej je njegovo čisto heinejsko zajeto občutje bolne sedanjosti, malo pikro, a obenem še vedno dovolj polno vere v vstajenje in odrešitev in strahotnega kaosa četrtega desetletja dvajsetega stoletja. Vinko Žitnik je zastopnik s tretjo svojih „Podob“, z „Nevestinim slovesom“, ki potrjuje že zadnjič omenjeno ugotovitev, da stopa pesnik v novo razvalno fazo. Tretja pesem sta soneta Radivoja Reharja „Minlj je čas“.

Med leposlovnimi prispevki nadaljuje Anton Slodnjak svojo novelo „Vrnitev“, ki dokazuje, da se pričena dosedanjih umetnostnih zgradovinar po svojem romanu o Prešernu uspešno uveljavljati tudi kot beletrist. Znova se je oglašil Anton Ingolič z novelo „Spelavar Franc Vituznik in posegel tu na novo, a prav tako zanimivo, doslej pa še dosti manj obdelano slajersko področje kakor v svojih „Lukarijih“. Prispevek je menda priprava za večji roman o spelavirjih, s katerim se Ingolič že več časa ukvarja.

Tretji prispevek v prozi je Milana Kajša črtica „Težaki s Tkaleca“ (pravilno je le Tkalec!). V njej nam prikazuje zopet odlomek iz našega prekmurskega življenja, ki mu je postalo najbližje.

Ostali del izpolnjuje Janka Glasarja nekrolog prelatu dr. Franu Kovačiču, dr. Vika Kraigherja studija „Slovenski župani ob naseljih Slovencev v Alpah“, Radivoja Reharja premišljevanje o „Obnavljanju razvednotenih vrednot“ in scene, v katerih ocenjuje K. Ozvald spominsko knjigo tehniške srednje šole v Ljubljani ob 50-letnici zavoda, J. Dolara pa Rogerja Martina du Garda roman „Taki so ljudje“. Opozorjamo zlasti na Kraigherjevo studijo, ki pomeni novo gledanje na neke probleme naše davne slovenske preteklosti. Reharjev članek je prispevek k razglabljanju o vzrokih in izgledih sodobnih duhovnih, umetniških in političnih pojavov.

Tako nudi ta najnovejša številka precej pestro vsebino in najlepše izpričuje potrebo svojega obstanka. „Obzorja“ izhajajo kot glasilo Umetniškega kluba, uredništvo in uprava v Mariboru, Kopališka ul. 6.

—r.

Grozna najdba na pokopališču

PO TRIDESETIH LETIH ODKRIT ZLOČIN — V ŽENSKO LOBANJO ZABIT ŽEBELJ

Ko je grobar prokopaval nov grob na farnem pokopališču pri Sv. Marjeti nize Ptuj, je našel na žensko okostje. Nič takega ni bilo to za grobarja, ali znanca, da opazil na prstni lobanji nekaj zarižavelega. Pri pobližjem ogledovanju je opazil, da je v tem žensko lobanje zabito dolg žebelj. Kmalu se je raznesla novica o grozni najdbi po vasi ter se je nabralo na pokopališču dosti radovednih ljudi.

Nekateri iz med njih so se še spominja-

POMLAD VABI NA POHORJE

Za praznike se nam obetajo v hribih najlepši dnevi. Pohorski vrhovi so še vedno zasneženi, posebno Črni vrh in Velika kopa. Pomladno sonce žge, da je veselje! Do planinskih koč po Veliko kopo je cesta že kopna, v dveh dobrih urah jo dosežete iz postaje Dovžev v Milski dolini. Pridite, obiščite te dni dom na Veliki kopi, pri nas je mir, gorški zrak, čudovito lep razgled na zasnežene, alpske vrhove, odlična postrežba in višinsko sonce, ki podarja v tem času polt, ožgano kot nikdar v poletju! Sonce vabi v planine!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELITA VSEM CENJ. NAROČNIKOM, INSERENTOM IN CITATELJEM

UREDNIŠTVO IN UPRAVA „VEČERNIKA“

m. Umrlj so v Mariboru in okolici: Schmidt Jakob, 90 let, Kerkova 18; Koderman Marija, 69 let, Trubarjeva 4; Železnik Agata, vdova po fin. pregli, 73 let, Jezdarska 8; Jug Ana, vdova po nadučitelju, 92 let; Magdalena 24; Cepe Mirosław, sin Tkalec, 5 mesecev, Pobrežje; Mihelič Matija, čevljar, 36 let, Betnarska c. 29; Rolfe Gizela, uradnica, 28 let, Ob brodu 5; Colja Karolina, žena kazni. paznika, 69 let, Meliska 91; Zgrabčič Olga, hči profesorja, 29 let, Krčevina; Lepenik Jakob, pleskar, 79 let, Pobrežje; Renner Friderik, železničar v pok., 70 let, Studenci; Perko Terezija, žena skupinovodje drž. žel., 59 let, Studenci; Wagner Marija, vdova zidarja drž. žel., 50 let, Pobrežje 38, N. p. v. m.

m. Lekarniški in zdravniški dežurni služba, Zdravniško dežurno službo za najnuj zdravniško pomoč vrši od sobote, 8. t. m., od 12. ure do nedelje, 4. IV., do 24. ure OUZD zdravnik dr. Teobald Zimzast. Maribor, Kralja Petra trg 3/I. Dne 10. t. m., t. j. velikonočni ponedeljek, pa dr. Ludvik Novak, Maribor, Stolina ulica št. 1/III.

m. Poročili so se v Mariboru: Pivec Konrad, tkalci podmojster, in Maček Marija, tkalka, oba na Tezenu; Weis Pavel, ključavničar drž. žel., Tezno, in Matuš Amalija, gospodinja, Ob železnici; Fela-

her Janko, zasebni uradnik, in Valič Elizabeta, zasebna uradnica, Cvetična 35; Tišler Maksimilijan, strojni ključavničar, in Lastovka Ljudmila, zasebnica, Meljski hrib 82; Zamuda Martin, ključavničar, in Sprah Roza, hči posestnika, Milska 10.

S. Šahovska sekcija SK „Železnice“ priredi na velikonočni ponedeljek bratrstveni praznovanje Maribor 1939. Prvak bratrstva prejme spominsko plaketo. Prijavnica z naša dn. 5.— od osebe. Zadnji rok prijave je dne 7. IV. 1939. Prijave sprejema tajništvo kluba na stadionu dnevno od 15.—19. ure. Čas in kraj tekmovanja bo pravočasno objavljen.

Sreča Vas čaka!

Novo žrebanje drž. razredne loterije že 14. aprila!

Nabavite srečke pri **VIRU SREČE**, PUTNIK-u, Maribor, Trg svobode-grad. Uradna potovalna pisarna in menjalnica, glavna kolektura drž. razredne loterije.

m. Harmoničarski koncert v Studencih. V nedeljo ob 4. uri pop. bo v gasilski dvorani harmoničarski koncert, ki ga bo vodil g. Hartmann. Odlično izbran program obsega samo klasična dela. Odmore bodo izpolnile humoristične enodejanke. Prireditve obeta nuditi velik umetniški užitek, in zanimanje zanjo je že zelo živahno.

m. Izlet na Oplenac. CMD vabi na poklonitveno romanje na Oplenac, v Mariboru sprejema prijave ga, Lipoldova (tel. št. 22-18) in solski upravitelj v p. Franc Cvetko, Turnarjeva ulica 28. Voznina za II. razred je 280 din, za III. razred 200 din in prehrana 35 din.

Po treh mesecih zakona se je mlademu paru rodila hčerka. Srečna mati je dejala botru:

„Pomislite, moja Nedica se mi je nasmejala že tretji dan po rojstvu.“

„Verjamem, je odgovoril boter. Če se je moglo dete roditi že tretji mesec po poroki, zakaj bi se tretji dan po rojstvu ne zmožlo smejati.“

Kdor hoče prodati, mora oglaševati!

„CROATIA“

zavarovalna zadruga

Ustanovljena leta 1884, po občini svob. in kralj. glavnega mesta Zagreba, je najstarejša domača zavarovalnica z izvrstnimi temelji. Doslej je izplačala razne odškodnine in zavarovane glavnice

nad tetr milijarde dinarjev

in je s tem nadomestila, oziroma ohranila toliko vrednost narodnega premoženja.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga

prevzame vse vrste življenjskih in elementarnih zavarovanj. Obrnite se na GLAVNO ZASTOPSTVO „CROATIE“ v Mariboru, Cankarjeva ulica št. 6.

m. Razsvetljena Kopališka ulica. Mestno delavstvo je zadnja dva dni montiralo obločnice po Kopališki ulici, tako da je dobila ulica končno vendarle potrebno razsvetljavo.

• Opozorilo prebivalstvu. Vrakno nedeljo posluje pod okriljem društva „Sola in dom“ v knjižnici Pedagoške centrale Koroščeva ul. (Državno učiteljsko) od 10. do 12. ure dopoldne vzgojna svetovalnica, ki nudi po strokovnjaki pomoči pri onih otrocih, kojih vzgoja je iz kakršnega koli vzroka težavna. — Društvo „Sola in dom“ v Mariboru.

• Hotel „Orel“, najboljša izbrana ljutomerska vina, Saluator pivo, izbrana kuhinja, ribje specijalitete, fogoš, šil in čandar, zmerne cene.

Zlato po višji ceni
kupi je

J. JANKO

urav.
draguljar

Maribor, Jurčičeva 8

PRODAJA:

Kuhinjske ure od din 85.—, budilke od din 38.—

Ročne ure od din 70.—

Žepne ure od din 34.—

Schaffhausen, Longines, Omega, Doxa itd.

NAJCENEJE!

• Restavracija „Zamorca“ nudi prvovrstno kuhinjo, vina lastnega pridelka, šilher in ljutomerska, bock pivo. Se priporoča M. Weingerl.

• Rečič križ Devica Marija v Brezju pri Mariboru priredi na velikonočno nedeljo ob 15. uri pri g. Zupanu Jakobu v Dolgašev igro „Lumpaci Vagabundus“. Vabljeni!

• Cenjene stranke so s trboveljskim premoženjem, v plombarinih vrečah jako zadovoljne. Poskusite tudi Vil S. Tičar, Jezdarska 19. Tel. 27-15.

• Starešinsko društvo bivših J.A.D. Triglav v Mariboru ima svoj redni občni zbor dne 16. t. m. v hotelu Orel v Mariboru, ob 10. uri dopoldne. Udeležba za člana obvezna. Odbor.

• Grič, kolone, avtocesta, elektrika, prenočišča.

Pohištvo

kompletne stanovanjske opreme dobavlja najceneje

OBNOV. F. NOVAK, Jurčičeva ulica 6

• Sokolska četa v Radvanju priredi na svojemu odru v Šofi na velikonočni ponedeljek, dne 10. t. m., ob pol 4. uri popoldne Cvetka Golarja veseloigro „Dve nevesti“ v 3 dejanjih. Prijatelje ljudske igre vabi k obilni udeležbi odbor.

• Največji užitek! Nepozabni spomini! Divne pokrajine! Potovanja z luksuznimi parniki! Jugosl. Lloyd. Kraljica Marija in Princesa Olga. Prospekti, vse informacije in rezervacije kabin pri „Putniku“ Maribor.

Občni zbor zavarovalne zadruge „Croatiae“

Dne 29. marca se je vršil v Zagrebu 53. občni zbor zavarovalne zadruge „Croatiae“, pod predsedstvom zadrugega pooblaščenca g. mons. dr. Lovra Radičevića.

Glavni ravnatelj zadruge g. Mihovil Nikolič je podal običnem letu poslojno poročilo o uspešnem delu in daljšem napredku zadruge v zaključnem letu. V velikem prometu zadruge je viden dokaz, s kakim velikim deležem sodeluje „Croatiae“ v našem gospodarskem življenju. Na račun škod in zavarovalnih glavnic je izplačala v samem letu 1938 din 20.571.282,04, od svojega zadržetka pa je za isti namen izplačala din 282 milij. 795.849,31. Stavlilo članov zadruge stalno naraslo, zadruga pa zaznazuje s koncem leta 114.587 polič z zavarovano vsoto oziroma glavnico dvajset milijard dinarjev.

„Croatiae“ daje redno nad 80% letnega poslovnega dobička v svoje zadržane rezerve in je tudi letno občni zbor odobril predloženo razdelitev poslovnega dobička v tem smislu,

s čimer so zadržana jamstvena sredstva skupno s predloženo dotacijo in prirastom poslovnega poslovnega obsega v preteklem letu narasla za din 11.593.453,51, tako da se danes znašajo skupno din 140.445.233,24.

Po podetli absolutorija so bile dopolnile volitve in so izvoljeni za nove člane g. inž. Guro Stipetič, profesor tehnične fakultete, v ravnateljstvo, in g. dr. Ivo Bačić, ravnatelj Prve hrvatske štedionice, v nadzorni odbor.

Na seji, ki se je vršila po običnem zboru, je bil izvoljen za predsednika zbornice, namesto odstopivšega prof. ari. g. Janka Holca dosedanj podpredsednik in vršilec predsedniške dolžnosti g. mons. dr. Lovro Radičević, za podpredsednika zadruge pa je izvoljen dolgoletni član ravnateljstva „Croatiae“ g. dr. Branko Pivčević, glavni ravnatelj Prve hrvatske štedionice in predsednik Zveze denarnih in zavarovalnih zavodov v Zagrebu.

• Krasne izlete v tu- in inozemstvo prireja „Putnik“ Maribor z luksuznimi avtokari. Zahtevajte prospekte pri „Putniku“ Maribor.

• Gostilna Mandl, Radvanje. Oba prazniška koncerti (Wergles), prvovrstna pevska in ribizlova vina. Bogata kuhinja.

Kaj je to?

Naravno 2 505
črte bonbona ZERTO

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angeli varhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

• Grajski kino. Od sobote, 8. aprila, dalje veliki zgodovinski film Hotel Sacher. Willy Birgel, Sybille Schmitz in Mariborčanka Elfi Mayenhofer.

• Kino Esplanade. Velikonočni spored: „Kralj planink“ po najlepšem istoimenskem Ganghoferjevemu romanu. — Hansi Knotek, Paul Richter.

• Kino Union. Naš velikonočni spored: „Čuvary Indije“ s priljubljeno deklico Shirley Temple in znamenitim Viktor Mac Lagien v glavnih vlogah.

• Zvočni kino Pobrežje. 8., 9. in 10. aprila prekrasen film „Princeza koral“. Ita Rina in Svetislav Petrovič.

Mariborsko gledališče

Sobota; zaprtje.

Nedelja, ob 15.: „Partija šahov. Znižane cene. Zadnjič. — Ob 20.: „Dijak prosjake. Premiera, izven.

Ponedeljek, ob 15.: „Prodana nevesta“. Znižane cene. — Ob 20.: „Maturae. Znižane cene. Zadnjič.

Velika noč v maribor. gledališču. V pričakovanju tudi vnanjih velikonočnih gostov v Mariboru se na oba praznika vršita tudi popoldanski predstavi. Na Veliko nedeljo se zadnjič vrzijo Bevkovo zanimivo in prigrčno delo „Partija šahov“. Na velikonočni ponedeljek pa se ponovi priljubljena Smetanova komična opera „Prodana nevesta“. — Na Veliko nedeljo zvečer se vrši premiera glasbeno in režijsko prenovljene klasične opere „Dijak prosjake“. Na velikonočni ponedeljek zvečer se poslovi zelo uspešno in zabavno komedija „Maturae“. Pri tej in pri obeh popoldanskih predstavah veljajo znižane cene.

Zanimivosti

Ljubezenska dogodivščina Wilsona

REŠITELJ FRANCJE JE NEKOČ ZAKRIVIL LOČITEV ZAKONA

Predsednik Wilson je l. 1912 kandidiral za predsednika Zedinjenih držav. Na agitacijskem potovanju mu je njegov navdušeni pristaša, bogataš Peck v Connecticutu ponudil svojo krasno vilo za odhiti. V odsotnosti Pecka se je Wilson zaljubil v njegovo ženo, na skrivaj sta si dopisovala še mnogo let kasneje.

Pecku je slučajno prišlo v roke Wilsonovo pismo, iz katerega je zvedel za prijateljev odnošaj do žene.

Kot dober patriot ni maral škandala, dosegel je sporazumno ločitev. Zenin odvetnik, ki o stvari ni bil poučen, pa je zahteval previsoke alimente. To je Pecka tako razkačilo, da je označil samega Wilsona za krivca razpore. Kasneje je obtožbo umaknil in sodišče je priznalo ženo za krivo.

Wilson je odkupil ljubezenska pisma za visoko vsoto denarja. Peckovo ločeno ženo pa je namestil v tajništvo državne zakladnice kot uradnico.

Pljuča orjaških kitov, uganka učenjakov

IZREDNA VELIKOST IN ODPORNOST NAJVEČJEGA SESALCA MORJA

K biološko posebno zanimivim živalim spadajo kit, topokrvni sesalci in orjaki med ribami.

Človek more vzdržati pod vodo kvečjemu šest minut. Kit prihaja vsakih 10 do 15 minut na površje, brizgne do 8 m visok curek pare, zajame pet do šestkrat sapo in spet izgine pod površino.

Znanstveniki proučavajo zdaj, kako more kit zdržati dalje časa pod vodo. Dognali so, da ima pri tem debela plast kitove tolišče nemajhno vlogo. 18 m dolg kit tehta do 70.000 kg, od tega odpade 30.000 kg na mast. V glavi kita tiči posebna oljasta tekočina, s katero napolnijo ribiči do 15 sodčkov. Tekočina vsebuje ogljikovo kislino. Pljučne mišice so pri kitu močno razvite, tako da vselej izbrizgne vse zrak iz sebe.

Šest litrov zraka, ki ga more človek vsrkati vase, se nikoli ne izprazni iz pljuč. Slab zrak zaostaja in nas sili, da

moramo svežo sapo večkrat zajeti. Pri kitu se je pa že primerilo, da je smrtno ranjena žival vlekla pod vodo osem ur daleč ladjó in šele nato podlegla. Delovna funkcija kitovih pljuč mora biti res izredna.

× Najstarejša oklopnica je bila zgrajena že l. 1530 v Nici. Sodelovala je pri zavzetju Tunisa, imela je več topov in 3009 mož posade. Oklopnica, »Sancta Anna« je bila krasno opremljena, pod krovom je bila sprejemalnica, kapelica in pokarna Trup je bil obdan s svrčnenim oklepom, ki ga sovražne krogle tistih časov niso mogle prebiti.

V majhnem kraju Pikardije so občinski očetje svečano sprejeli kralja Ludovika XIV. Zupan je začel:

»Kralj, največji, najboljši, zelo spoštovani, nad vse milostivi...«

Kralj, vzemirjen po taknem začetku, ki ni obetel skorajšnjega konca, je naglo odšel:

...in zelo utrujeni...«

Prihodnje dni začne izhajati v »Večerniku« nov zanimiv roman Florence Riddellove

Nevarna ljubezen

Napeta vsebina romana je zajeta iz sodobnega življenja v francoskih kolonijah severne Afrike. Junakinja romana Fenella, Francozinja angleškega porekla, odide v Tunis, kjer stopi v stike s francosko tajno legijo. Med skrivnostnimi Arabci, živčimi po širnih peščenih ravninah, doživlja v pisanih orientalskih mestih in oazah ter tihih vrtovih v mesečini burne trenutke, ki so v zvezi s podtalnim porivanjem upornih Arabcev proti Franciji. Fenella pravčasno prepreči prelivanje krvi arabskih rodov in s tem izbruh konflikta nasprotujočih si interesov. Roman

„Nevarna ljubezen“

je poln razburljivih, nevarnih prizorov in prepleten z zagonetno ljubezensko zgodbo. Hihrači pa prikazuje skrivno delovanje razdornih sil, ki hočejo vreči arabski svet v zmedo.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»Tako je,« je soglašal mož. V njegovih očeh je bil prekanjen pogled, ko je zrl na Reynoldsa, kako piše nekaj na list papirja. »Ampak ne boste me ujeli, da bi vam kaj podpisal, vzlic vsemu ne,« je dodal.

»Ako ne odgovorite na tole vprašanje, ki sem ga tukaj zapisal, Parsons,« ga je nejevoljno poučeval Reynolds, »ne odgovorite pisмено, utegnate biti poklican na odgovor zaradi zelo resne obtožbe. Zaradi skrivne priporočila Prečitatja si to, napišite k temu svoj odgovor in ga podpisite, ali pa si pripisite posledice.«

Parsons je vzal list in ga čital; obraz mu je kar sezenel. Potem je počasi napisal svoj odgovor in se podpisal. Njegova besnost je priklopala do viška, ko je videl inspektorja, kako je vtikal list v žep.

»Za to se moram zahvaliti svojemu bratu! Zadavim ga!« je divjal. »Ta umazani mali kriminalci! Za to, ker sem molčal o njegovih ponarejenih izpričevanjih in o vsem tem, jaz vam torej zdajle nekaj o njem povem, če hočete kaj vedeti. Ko nm je ta ta granata v roki pretresla

možgane, mu je nekdo našel čedno službo v draguljarski delavnici — vsajal je kamenčke. No tako, in začel je vsajati nepravne kamne, prave pa je potem prodal. Tri leta je dobil za to in jaz sem bil tiho in nisem tega nikomur povedal.«

»Do danes, ker ste imeli korist od tega, da ste molčali,« mu je ostro odgovoril Reynolds. »Dobro vem, kako ste odirali svojega brata od tistih kamnov.« Poskusil je ta strel kar na slepo srečo. »Kdo pa je prodajal tiste kamne, ki jih je vaš brat ukradel, kaj?« je vprašal in uganil odgovor po strahu, ki se je takoj pojavil na Parsonsovem obrazu. Njegovi jecljavi togotni odgovori mu niso nič več pomagali.

»To zadostuje, Parsons. Lahko odidete. Ampak — je hladno dodal Reynolds, »če boste svojega brata količkar obremenjevali, boste za to odgovarjali pri meni!«

Jenkins se je javil, brž ko je Parsons odšel.

»Vse izvršeno, gospod. Priidem takoj. Družba je zapustila hišo gospe Selcotteve pred petimi minutami. Rekli sem stra-

Pomoč je tu!

Vsi, ki trpite

na kamnih v žolču, ledvicah, mehurju, pijte

zdravilni DUBRAVKA - čaj

sestavljen v kem. farm. laboratoriju

Iekarne Mra. Ph. IVA ANDRIJICA v Mostaru

in prav kmalu boste rešeni teh neznosnih bolečin. Uspeh je zajamčen po kratkem zdravljenju. Prihaja veliko zahval in priznanj. — Škatlica 100 gramov z natančnim navodilom **dln 30—**, tri škatlice **dln 90—** v zavoju franko poština.

DUBRAVKA - čaj dobite tudi v vseh lekarnah!

Reg. S. št. 14471 od 21. V. 1938

Leseni krožniki poljske armade na Labi

PUSTOLOVSKA GOSTIJA POLJSKEGA KRALJA ZA 30.000 VOJAKOV

Poljska je imela nekaj mogočne vladarje. V 18. stoletju je bil kralj Avgust s priimkom »Sijajni« obenem saški vojilni knez. Ljubil je pustolovščine in bučne prireditve, med katerimi je bila posebno znana pojedina za 30.000 vojakov maja l. 1730. v taborišču blizu Zeithema.

Obed so priredili za vso armado in pred vsakim polkom so visele kože in lobanje zaklanih volov. Posebna poslastica za vojake je bila 14 pedi dolga pogača, ki so jo vojaki rezali s tri pedi dolgimi

noži. Vsak vojak je dobil lesen krožnik (to bi bilo nekaj kupčije za našega Ribničana Vrbanal), okrašen z raznimi šaljivimi napisli.

Po pojedini so morali vsi častniki in vojniki vreči krožnike na povelje v Labo. Reka je bila vsa pokrita z njimi in Nemci vzdolj Labe so debelo gledali, od kod tolikšen transport suhe robe. Tako so si Poljaki privoščili zabave, ko so bili njih vladarji še veliki gospodje.

Podmornice, jekleni gusarji oceanov

NEMCI SO POTOPILI ZA 12 MILIJONOV TON LADJ

Pet pomorskih velesil ima svoje interese na vseh morjih sveta. Podmornice so njih glavna predstraža, najnevarnejše orožje. Zato je naravno, da gredo velikanske vsote denarja za gradnjo jeklenih gusarjev slanih voda.

Med svetovno vojno so Nemci potopili nič manj kot 12 milijonov ton po večini trgovinskih ladij, kar znaša četrtno takratnega svetovnega ladjevja.

težini 47 milijonov ton! Najtežje izgube so utrpeli Angleži, katerih trgovinska mornarica je izgubila 7 milijonov 993.000 ton, slede v tisočih tonah ladje Norveške 976, Italije 745, Francije 772, Grčije 349, Zedinjenih držav 343, Danske 210, Švedske 180, Španije 157 in Japonske 119 tisoč ton. Anglija se ne prizadeva zman, da si s čim večjo oborožitvijo na morju zagotovi nadaljnje gospodstvo morja.

Pasja zvestoba sega še preko groba

Gospodar Albarelle iz Luce v Italiji je imel nepravdno zvestega psa. Ko je nekega dne šel na izprehod, je prišel pod avtomobil in se smrtno ponesrečil. Tri dni po pogrebu je tital pes žalosten na podstrešju, ne da bi zavrl hrano. Nena doma se je pogal skozi podstrešje lino na pločnik in se ubil.

V hiši Montvillejevih v New Yorku so imeli velikega novofundlandca. Ko je ne-

koč izbruhnil v stanovanju požar, so ljudje v paniknem strahu pobegnili. V spalnici je ostalo 11-letno dete in mati je v obupu vila roke. Že so bili prepričani, da je otrok našel grozno smrt v plamenih, ko se je na pragu prikazal pes. V trenutku, ko so ostali v strahu pozabili na dete, je pes skočil v spalnico, zagrabil otroka za obleko in ga rešil iz plamenov.

žniku, naj me pokliče, ko se odpeljejo. Reynolds je postal slabe volje.

»Menda ne pridejo vsi sem? To bi vse pokrvarilo.«

Jenkins je stresel z glavo.

»Ne prav vsi, gospod,« je odgovoril pomirjujoče. »Naš piščec se je odpeljal deset minut pred njimi.« Boječe je pogledal inspektorja, ki je očito zelo čutil napetost trenutka. »Ako mislite, da se boste dolgo zamudili, gospod, ali naj ne telefoniram vaš gospe za vas?« se je ponudil, hoteč odvrniti Reynoldsovo pozornost od njegovega predmeta.

»Prav, da ste mi pripomnili, Jenkins. Storit to sam — vi pa medtem pogledajte, ali so se naši gostje pripeljali.«

Ravno je končal svoj telefonski pogovor, ko se je vrnil Jenkins ves osupel.

»Tu je neki gospod Clark Atmore, ameriški gospod, in pravi, da vas mora takoj videti. Svoje zadeve noče povedati nikomur drugemu, samo vam.«

»Potem sem preveč zaposlen, da bi ga sprejel,« se je odrezal Reynolds.

»To sem mu tudi jaz povedal, gospod,« je odgovoril Jenkins, »ampak pravi, da mu je pred eno uro telefonirala gospodinja Celia Burnettova in ga slišla, naj gre takoj k vam.«

»Gospodinja Burnettova!« je presenečen zaklical Reynolds. »Privodite ga!«

Kaj bo spet novega od nje?

Gospod Clark Atmore je bil mož strogega vedenja, ki je šel naravnost k cilju.

»Slišal sem, inspektor, da bi radi imeli informacije, tikajoče se gospe Orpenove, ki je izjavila, da so ji bili njeni dragulji ukradeni na ladji Helvanti.«

Reynolds se je nasmehnil.

»No, gospod Atmore, ravno sem zelo zaposlen z dosti važnejšim primerom, kakor je taka tatvina, toda zanimajo me bo, kar mi morete sporočiti o tej stvari. Lepo je, da ste prišli sem. Na poziv gosposidne Burnettove, če sem prav razumel.«

»Da. Kar koli ona reče, velja, ako gre za našo družbo.« Položil je na pisarno mizo listek. »Jaz sem ravnatelj londonske podružnice.«

Listek je bil poslovni listek dobro znane newyorške zavarovalne družbe.

»Dragulji gospe Orpenove so bili torej ukradeni in ona zahteva od vaše družbe — slutim,« je menil Reynolds.

»Ne, inspektor. Dragulji gospe Orpenove so bili res ukradeni, ampak ne takrat, ko je ona to rekla! In ko je prišla k nam, da bi povedala svoje zahteve, smo bili tako srečni, da smo ji lahko dali kar njeno lastnino.« Gospod Atmore se je tisto zasmehal. »Vi bi bili morali videti njen obraz!«

(Dalej sledi)

Ženski Sherlock Holmes v Zedinjenih državah

SEFINJA AMERIŠKIH DETEKTIVK JE POSETILA LONDONSKE KOLEGE

Pred dnevi je dospela v London prva detektivka Zedinjenih držav. Je to elegantna, 34-letna dama miss Shanley, visoke in močne postave, ki zna spretno krmariti avto in letalo, izvrstno plavati, jahati in streljati ter govori pet jezikov.

Moške ne vidi rada, seveda služba ji ne dovoli, da bi se omožila. »Za noben zakon ne bi zamenjala svoje službe!« je izjavila detektivka. V torbici nosi pogumna dama poleg lepotic tudi lišice, s katerimi je uklenila že več ameriških

zločinc, med njimi tudi slavno gangsterko Ružo Stein. Zavezala se je, da bo služila 25 let, ima 172.000 dni plače na leto. V nadzorstvu ima za enkrat pet detektivk.

Moric Silberstein je sklenil, da se bo dal krstiti. Čim bliže je bil svečani trenutek, tem bolj ga je srbelo, kako naj bi se za to prilliko obtel. Stopil je k sosedu in ga vprašal za svet. »Dragi moj,« mu je dejal kristjan, »mi gremo h krstu v plemicah, kako pojdes ti, pa res ne vem!«

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 ur; razpisane oglasilnine za te oglede se dajo 1. Družba, ki odda oglas, se šteje za avtor oglasne besede. Najmanjši tiskani znak za oglede je 10 mm. Debele tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi, dani za enkratno objavo stanejo 2.000. Zaveza se more oglede se plačuje takoj pri naročilu oglasov za te oglede v istem skladu z naročilom ali po postopku odložitve na željo naročnika. Za vse oglede odgovore skladu malih oglasov se more oglasiti znanost za 3 dni

Razno

PEKARNO

vzajem takoj v našem. Naslov v upravi. 3125-1

ODDAM STANOVANJE
soba kuhinja in vrt, Težno. Vpraša se: Maribor, Ghegova ul. 4. 3123-5

PRODAM MOTORNO KOLO
známke D. K. W. 350 ccm. tipa 38. Naslov v upravi lista. 3127-4

Lepo opremljena, separirana. **SONČNA SOBA**
se takoj odda. Maistrova 14. II. nadst. desno. 3126-7

DONOSNO POSESTVO
10 do 15 orolov, v mariborski okolici ali obrestnosno hišo z vrtom v Mariboru do 230.000 din kunim. Ponudbe pod »Proti gotovitini na upravo«. 3128-2

Zaloga nogavic in opletin. **»MARA« OROŽNOVA 6**
Sprejema naročila po meri. 2433

NAKUP IN ZAMENJAVA
zlata, ur, veržice, prstanov in zobov. M. Igerjev sin. Maribor Gosposka 15. 387

ZIDAJTE POCENI!

Nosilce, betonsko železo, ograje, cevi, vsakovrstno okovje dobite zelo poceni, rabljeno, ali vendar dobro ohranjeno pri trvdri Justin Gustinčič, Maribor. Tattenbachova ul. 14 in na podružnici, ogal Ptujске-Tržaške ceste. 2409

VINOTOČ

od 5 l naprej pri dr. Povalje. Košaki, nad gostilno Welje odprt. Točijo se le odlična pristna vina. 2683-1

POSTELJNE ODEJE

res močne, prešle, izgotovile resno poseljno perilo, pernice, zglavnice, madrace, puh, perje, inlet. Najboljše pri A. Stueher, specialista trgovina za izdelovanje posteljnih odel. Sola ulica 5. 2274

VSAKI OSEBI

— družini — nudi stalni za-služek »Mara« Maribor: Orožnova 6; Celje, Slomskov trg 1. Pletilnica — Razpisovalnica. 1803

FOTO-AMATERJI!

Vaše izdelke samo k strokovnjaku, kjer je najboljša jama vo in najcenejši nakup. Foto-Kieser. Vetrinjska 30. 2709-1

VINO

od 5 l dalje pri Klemenčič-Koprivšek, Sv. Peter. 2865-1

IŠČEM POSOJILCO 3000 DIN

za 2 meseca, vrnem 3500 din, za garancijo parcela in siavbin material. Ponudbe pod »10 kratno jamstvo na upravo lista. 2928-1

REKRUTIR!

Vso opremo dobite v trgovini A. FRANKO vokal Frankopanev—Valva-zorje ulice. 2929-1

HALO!

Kosilo s pečenko din 5.—, piško v juhi din 3.—; guljuz din 2.—; brenovica s kruhom din 2.—; celo piško pohano s solato din 15.—; izvrstno vino čez ulico z značilnim posusom itd. so prodajali. In sedaj? 2938-1

POZOR! DOBRO VINO

čez ulico po 8 din, rdeče in belo. Gostilna Golob, Glavni trg 19, pri »Ljutimerski kap-ljici«. 3124-1

Oglašujte!

Pokusite

ново

„Sana“
ČOKOLADO IN BONBONE

ERFURTSKA SEMENA

pri A. Pintar, Špecerija, Ljubljana, Gosposvetska 14. 2771-1

POZOR NOVOPOROČENCIM!

Nova krasna olinata slika (umecina) na prodaj. Na ogled samo ob delavnikih. Maribor, Pipševa ulica 26. 2940-1

POSODILO 10.000 DIN

za povečanje trgovine se išče. Ponudbe pod »Sigurnost« na upravo »Večernika«. 2960-1

VSEM CENI GOSTOM

želi vsele praznike in se pri-poroča Marja Drar, lastnica l. mariborske menze, nasproti stolne cerkve. 3095-1

VINOTOČ ŠTUM

Počehova, pri opekarni, toči prvovrstno vino od 5 l, naprej po din 7.—. 2915-1

ZA VELIKO NOČ

dobite najboljša vina po po-ljubni izbiri pri Senici, Tattenbachova, za dom znaten po-pust kakor vedno. 2898-1

SOSTANOVALCA

sprejemem. Ljivada 5, pritičje. 3021

Mesar in klobasničar, trgovec

mesar in klobasničar, trgovec z živino, z vsemi obrtnimi pravicami in nekaj kapitala želi pristopiti k začeti-niku, kateri bi imel vsele do-le obrti in nima svojih obrtnih pravic. Pismente ali ust-mene ponudbe na Kokali Franjo, Maribor, Meljska ce-sa 68. 3055-1

GOSTILNA PRI SLOVCU

(Lahajner), Frankopanova ul. na velikonočne ponedeljek koncert. Sortirana vina. Pri-poroča se Vrabl-Vicman. 3019-1

P. n. Veleocenjenemu občinstvu

naznanjam, da sem otvoril v Mariboru, Gregor-čičeva ul. 20

FOTO-ATELJE

Izvrševal bom vsa v stroko spadajoča dela strokovnjaško v prvovrstni izdelavi. Za Vaš cenjeni poset se Vam najtop-leje priporočam ter Vam za-gotavljam solidno postrežbo. Moderni portreti, slike za le-gitimacije, povečave itd. Z odličnim spoštovanjem Foto-atelje Bernardi. 3015-1

BLUZE MAKO

In svileni triko najnovjših modelov, lepe, elegantne in poceni, v največji izbiri pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg. 3014-1

KDOR ŽELI

biti eleganten in vike linije, naj naroči po meri higienske pasove brez brbe kosti in gumij, ki so izgotovljeni v 6 urah. Tudi modrke napo-vejših modelov dobite v veliki izbiri pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 3013-1

Za praznike k dobremu pri-grižku

reba tudi zlahabnega DOBREGA VINA. katero dobite v gostini »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 2998-1

GRADBENO PODJETJE

MARKO STUHEC, IVANJ-KOVCI želi vsem cenl. naročnikom vsele velikonočne praznike. 3030-1

LEGITIMACIJSKE SLIKE

in slike za poselske knjižice v znano dobi izdelavli hitro in kar nalcenje. Foto-Kieser, Vetrinjska ul. 30. 3031-1

VINOTOČ MAKOVEC

Vinski dol, otvorjen. 3032-1

FOTOAPARATI

poceni in najbolje kvalitete od din 79.— dalje. Foto-trgo-vina L. Kieser, Vetrinjska 30, vis-avis Grajskemu kinu. 3034-1

Cenjenim gostom želim vsele

VELIKONOČNE PRAZNIKE ter se priporočam za nadalj-nji obisk. Gostilna »Lovski dom«. 3035-1

KLJUČAVNICAR

z mojstro preizkušnio, stav-beni, strojni, orodni, želi spre-meniti službo kot obratni klju-čavničar. Ponudbe na upravo pod »Obratnik 45«. 3065-1

GOSTILNA PRI »LIPI«

Zgornje Radvanje, Tel. 23-30 želi vsem cenl. gostom vese-le praznike ter se priporoča za obilen obisk. Gostinčar Lovša. 3064-1

KOMPOSTNO ZEMLJO

za vrtove in presajevanje cvetlic nudi vrtnarstvo Ivan Jemec, Maribor, Prešernova ulica. 3104-1

TRTE

zeleni silvanec, oranževko, muškati soroga Iv. Mathias, prvovrstne, še prodaja F. Ki-rar, Sv. Peter pri Mariboru. 3117-1

ZA PRAZNIKE

dobra vina, specialni bell Burgundec, Risling, Tramlac po nizki ceni. Tscheligi pivo v sodčku. Gostilna Hönig-mann, Melje. 3062-1

Ob premeštljivi mizarske de-lavnice

imam na zalogi:

POHISTVO

moderno in kvalitetno, kuh-nije, spalnice, jedilnice, pisar-niške sobe, kuche in drugo, zajamčeno po konkurenčnih cenah. Kuhinje že od 785 din dalje; spalnice, meljke, od 1670 din dalje; spalnice špe-rane od 2530 din dalje; spal-nice, furirane, od 6100 din dalje; jedilnice od 5250 din dalje. Dobite tudi vse na obroke brez povisilna cen, za material in solidno izdelavo jamčim. Za cenl. naročila se priporoča Mizarstvo pohist-venih izdelkov, Zavreč 8. 3063-1

Posesti

HIŠICO

kupim v Mariboru ali v bliži-ni. Dvajset tisoč din izplačam takoj, ostanek po dogovoru. Ponudbe na upravo »Več-ernika« pod »Skrben plašnik«. 2947-2

KUPIM V MARIBORU

rentabilno večdružniško hišo z vrtom v dobrem stanju kin blize centra. Ponudbe pod »Sončna lega« na podružnico »Večernika«, Celje. 2951-2

STANOVANJE

blizu teženega kolodvora, pri avtobusni postaji ob glav-ni cesti, Vprašati: Težno, Ptujška cesta 40. 2934-2

HIŠA

z lepim sončnim vrtom na prodaj. Pobrežje, Nasipna ul. 2955-2

HIŠO

z več stanovanji v centru ali blizini centra Maribora, kupim: Jos. Vroček, Betuševa cesta 47. 2956-2

Prodaj v centru mesta

HIŠO gospodarsko poslopje, z vo-zalno parcelo, kjer se lahko zida 3-nadstropnica. Reflek-tanti naj se javijo na upravo pod »140.000 Centrum«. 2959-2

GOSTILNO

dam v našem kavcju zmōž-nim. Ponudbe na upravo pod »Vesten«. 2991-2

ODDAM HIŠO

z vrtom s 15. aprilom popol-noma zasebno. Gosposvetska ul. 67, Pobrežje. 3032-2

KUPIM SREDNJE

POSESTVO rodovito, z dobrim poslop-jem, v bližini železniške po-staje na Stajerskem za okrog din 100.000.—. Točne ponudbe na upravo pod »Resen«. 3020-2

LEPO POSESTVO

s sadovnjakom in vinogra-dom, 5 orolov, pol ure od Maribora, prodaj. Vprašati: Tržaška cesta 1, v mesnici. 3012-2

HIŠICA Z VRTOM

v Studencih pri Mariboru za 12.000 din naprodaj. Direktni kupci naj vprašajo: Studenci, Kralja Petra cesta 51, Pliber-šek. 3027-2

POSESTVO

6 orolov, se ugodno prodaj. Košaki 47, zraven gostilne Koren. 3097-2

NA PRODAJ

11 lepih stavbenih parcel v centru Studencev. Vprašati: Karažiner, Krčevina Praprotnikova 8. 3116-2

DVOSTANOVAJSKA HIŠA

z 1700 m² vrta, urodno na prodaj. Krčevina pri Maribo-ru, Ribniško selo 13. 3105-2

POSREDOVALNICA

IVAN GODINA Maribor, Aleksandrova c. 30 prodaj:

štirinadstropno, moderno zgra-jeno hišo; 8 komfortnih, sli-kih stanovanj, spodaj lokali in restavracija, poleg še dvo-nadstropno in enonadstropno hišo. A velike vinske kleti, 3 garaže, razna skladišča, pi-sarne in gospodarska poslop-ja. Cena 1.800.000 din; 3stano-vanjsko, trgovski lokali, me-sočni donos 5300 din, za 500.000; dvajset-stanovanjsko 700.000; dvonadstropno z go-stilno, na prometni točki din 400.000; novozgrajeno osem-stanovanjsko, čisti letni do-nos 28.000, za 260.000; eno-nadstropno novozidano z lo-kalom, 1400 m² zemljišča, din 68.000; dvostanovanjsko, 2400 m² vrta, 48.000; hišo z gostil-no na periferiji, 90.000; eno-nadstropno veliko hišo z go-stilno, gospodarska poslop-ja, 3 orale zemljišča, 125.000; enodružniško novozidano, 3632 m² zemljišča, 55.000 din.

POSREDOVANJE

Posreduje: manjše posestvo v Slivnici pri Mariboru, cena 37.000; 4 orale, deloma prvovrstni vinograd, sadovnjak, 40.000; ob banovski cesti, hišico in 6000 m² pripravnaj za obrtnika, 28.000; 9 orolov pri Sv. Petru, 72.000; 5½ orolov, v Rožulcu, 50.000; 24 orolov, kjer se redi do 14 glav goz. živ., 135.000; 16 orolov, tik farne cerkve in šole, 125.000; zaokroženo 55 orolov z bogatim inventarjem, din 270.000; manjši gradič, blizu Maribora, ugodno na prodaj; 32 orolov vseh kultur, gozd tudi za sečnjo, 120.000; žago na turbino in 127 orolov goz-dnega posessva 340.000 din. 3038-2

Lepa, solidno zidana, enonad-stropna

GOSPOSKA VILA v Mariboru, z vsemi pritičli-nami, sončna lega, lep vrt, v bližini mestnega parka se ugodno prodaj. Ponudbe na ogel. odd. »Večernika« pod »Resen kupec«. 2937-2

LEPO POSESTVO

sestojee iz stanovanjske hi-še, gosp. poslopja, elektr. raz-svetljave, 6 orolov gozda, 10 minut od cerkve, se ugod-no prodaj. Informacije pri M. Jelenko, trgovec, Sl. II. 2691-2

OLJARNA

lep donos, v 12 urah 400 kg olja, enonadstropno stano-vanjsko in dvoriščno poslop-je, jako ugodno za 450.000 din naprodaj. Prodaj tudi samo stivo z inventarjem. Dopisi: Tovarna olja, Maribor. 2944-2

HIŠO

enonadstropno, 21x13 m vel-iko, z enonadstropnim dvo-rišnim poslopjem 21x8 m, pripravnj tudi za obrt ali malo industrijo, prodaj. Vprašati: Zwitter, Maribor, Taborska 7. 2945-2

LEPE PARCELE

na Težnem blizu kolodvora naprodaj. Vprašati Ptujška ce-sa 87. 2390

Pocen prodaj lepe

PARCELE v bližini mesta, lepa lega, — Pobrežje, Nasipna 55. 2942-2

HIŠA Z MESARIJO

se prodaj v okolici Maribora. Vpraša se v upravi. 2940-2

NA VELIKONOČNE PRAZ-NIKE

koncert v gostilni Lebe. Raz-vanje. 3120-1

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi vsem cenl. gostom ter se priporoča na oba praznika za obilen poset. Prvovrstna lju-timorska vina. Koncert. Gostilna Sever, Težno, Ptujška cesta. 3114-1

VRTNICE

visoke, nizke, peizalke, poly-antne, zgodnje breskve, razne zelenjavne sadike itd. nudi VRtnarstvo IVAN JEMEC, Maribor, Prešernova ulica. 3106-1

MIZARSKO PODJETJE

IRŠIC IVAN Milnska 21, sprejema naročila za stavbe po lastnih ali danih arhitektonskih načrtih. Zalo-ga stanovanjskih oprem. So-lidna izdelava, nizke cene. 3061-1

TRAJNI KODRI

sistem 39, takoj valovi, pri-gledališki frizerki Marica Po-žar Vetrinjska 11. 3072-1

CENI. OBČINSTVU

naznanjam, da sem znano gostilno »Novi svet« v Stu-dencih zopet sam prevzel. Za velikonočne praznike bo kon-cert v novo otvorenji dvora-ni. Se priporoča Ivan in Ka-tica Klanček. 3091-1

CENJENIM GOSTOM

javljam, da imam na veliko-nočni ponedeljek otvoritve gostilne s koncertom, restav-racija pri kolodvoru Bils rie-pri Pusti. Postrežba točna, cene zmernje. Se priporoča Rozi Zamuda. 3068-1

Dražestna blaga za bluze

zadnje novosti te sezone prinaša
Tekstilna Büdefeldt

DVOSTANOVANJSKA HIŠA, z vrhom, lepa, sončna lega, na prodaj. Ob brezu 30. — Stavbena parcela okoli 700 m², lepa lega, napredaj. Ob brezu 30. — 3115—2

NOVA HIŠA na prodaj. Maribor. Pobrežje. Cankarjeva 27. — 3107—2

HIŠA napredaj ali v našem. Nova vas, Spod. Radv. 26. — 3070—2

LEPA HIŠA petstanovniška, z 9 sobami, 5 kuhinj, shrambo, kleti, velik vrt, pri avtomobilu postaji. Me sečni dohodek 1600 din. na prodaj v Studenci. Naslov v upravi »Večernika«. — 3067—2

NOVOZGRADBA 2 sobi, kuhinja, vrt, periferija, 20.000. — Lepa moderna vila pri parku, 5 sob, kuhinja, veranda, vrt, 250.000. — Dobričanska hiša, 8 stanovanj, lokal, 260.000. — Trgovska hiša, centum, priložnostni nakup, 380.000. — Goslinca s 3 valov zemlje 56.000. — Malo vinogradno posestvo, pri mestu, 46.000. — Veliko vinogradno posestvo, 15 arov, pri mestu 90.000. Posredovalnica »Rapid«. Gosposka ulica 28. — 3090—2

Večstanovniško HIŠO in vinogradno posestvo kupim. Ponudbe na Agnes Gregorec, Meljska 11. Maribor. 3069—2

Kupim

KUPUJEM STARO POHIŠTVO IN OBLEKE vsake vrste. Dopolnila zadostno, pridem na dom. Starišarna, Tržaška cesta 5. Pobrežje. — 2676—3

Kupim vsakovrstne stare, v slabšem stanju, želi se pogosto na podstrešju shranjene komade **POHIŠTVA** Pismeno ponudbe na upravo »Večernika« pod »Sedaj prikaže«. — 2815—3

KUPIM GLADKE STATVE 150 cm širine in stalni stroj v dobrem stanju. Ponudbe na upravo lista pod »Kutina«. — 2685—3

KUPIM VAGON v dobrem stanju. Plačam takoj. Naslov v upravi. — 2923—3

Prodaj

VALOVIT ROLO lep nov, 320x150 z rolo, kopalna kad za sedeti in vinksa sesalka poceni na prodaj. L. Sabukošek, Jurčičeva ul. 8. — 2679—4

PRODAM šivalni stroj, moško kolo, tolo aparat 6x9, moško obleko za 18 l. Studenci. Jurčičeva 20. — 2925—4

Poceni prodajam belo **ŽELEZNO POSTELJO** in nočno omarico. Vprašati zvržen Maistrove 22 na Tezenu, pri Podlipniku. — 2932—4

PRODAJALO SE BO dne 13. aprila ob 15. uri Tomšičev dvorac 28: železna blagajna, pisalna miza in omara. — 2941—4

Prodaj se **STARO OKNO**, kotel za 70 l. pasja ulica, Pobrežje, Zagata 1. — 2946—4

Manufakturne in šnecerske **STELAZE IN PULTI** v najboljšem stanju se prodajo. Naslov v upravi lista. — 2945—4

Dobro vpetjana **KLJČAVNIČARSKA DELAVNICA** z močnim krogom stalnih strank in celoten inventar v centru Maribora vsled družinskih razmer ugodno na prodaj. Dopise na upravo »Večernika« pod »Plodonosno«. — 3045—4

Prodajam radi selitve dobro ohranjeno **POHIŠTVO** za 1 sobo ter divan in kuhinjsko opremo. Nova vas, Poljska 5. — 2903—4

VEČ RABLJENIH PISALNIH STROJEV (Continental, Mercedes) za vsako ceno, tudi v obrokih, na prodaj. Adler-Zastopstvo I. Karbeniz, Gosposka ul. 3. tel. 26-42. — 3037—4

KOPALNA KAD s kotlom se poceni prodaj. Državna c. 2, vrata 4. — 3042—4

Lep OTROŠKI SPORT. VOZIČEK poceni na prodaj. Vprašati v trafiki Bauman, Tržaška 1. — 2897—4

Novi ročni PLETILNI STROJ znamke »Anos« in klavir poceni na prodaj. Naslov v upravi lista. — 3100—4

BELA KUHINJSKA OPREMA in še razno napredaj. Ciril-Metodova 12, prihičile. — 3121—4

Stanovanje

SOBO IN KUHINJO oddam. Studenci. Jurčičeva ul. 93. — 2950—5

Enosobno STANOVANJE oddam s 1. aprilom 1939 v Taborski ulici. Vprašati Tržaška cesta 1. v mesnici. — 3011—5

SONČNO SOBO kuhinjo, vrt, oddam 2 mlajšim osebama. Poljska ul. 5, Nova vas. — 3040—5

SONČNO SOBO kuhinjo in shrambo, oddam ugodno soladni stranki. Masarykova 6, Spesovo selo, Pobrežje. — 3044—5

Z majem oddam podstrešno **STANOVANJE**. Mejna 22. — 3099—5

VELIKO SOBO IN KUHINJO z vrhom oddam. Pobrežje, Tezenska 19. — 3093—5

DVOSOBNO STANOVANJE s 1. majem za oddati. Stritarjeva ul. 17, Maribor. — 3073—5

Stanovanje išče

DRŽAVNI NAMEŠČENEC brez otrok išče enosobno stanovanje s pritlikinami v mestu ali okolici, takoj. Vertot, St. Ilj v Slov. gor. — 3023—6

Sobo išče

Iščem opremljeno **SOBO** s številnikom in elektriko za takoj ali 1. maja. Ponudbe na upravo pod »Soba s številnikom«. — 2943—8

Z dolgoletnimi spricvali, vajeno samostojne kuhe in vseh gospodinskih del, želi službe pri boljši družini. Ponudbe na upravo pod »Zanesljivac«. — 3018—8

Sobo odda

SOBA s številnikom se odda takoj. Pobrežje, Cankarjeva ulica 2. — 2941—8

OPREMLJEN KABINET z oskrbo ali brez se odda. Kettejeva 23. — 3012—7

DVA GOSPODA se sprejemata na stanovanje. Ruška cesta 5. — 3036—7

OPREMLJENI SOBI velika 300, mala 200, se oddata s 15. aprilom. Naslov v upravi. — 3096—7

Sprejemata se dva **GOSPODA** v celo oskrbo. Smetanova 54, vrata 4. — 3102—7

SEPARIRANA SOBA z vso oskrbo ali brez se odda. Metelkova 55. — 3190—7

Sprejme se **GOSPOD ALI GOSPA** na stanovanje, Splavarska 7, v dvorici. — 3110—7

DVE MALI SOBI s številnikom, jedilna shramba, del vrta, se odda mirni stranki. Vprašati Gubčeva 6, Pobrežje. — 3077—7

Oddam takoj opremljeno,

SONČNO SOBO s separatnim vvhodom. Vošnjakova 19/5, zraven sodnje. — 3041—7

Samostojna

KUHARICA katera opravlja tudi druga domača dela, se išče k 3 osebam za 15. tm. Naslov v upravi lista. — 2823—9

Blaga za kostume in plašče

v solidnih kakovostih prinaša
Tekstilna Büdefeldt

SONČNA SOBA s soprobaro kopalnice, blizu parka, se odda s 15. aprilom gospodini ali gospodu. Tomšičev dvorac, Lešnikova 2. — 3111—7

Odda se opremljen ali prazen **VEČJI KABINET** strogo separiran. Vprašati v upravi lista. — 3076—7

OPREMLJEN KABINET s posebnim vvhodom se odda. Vprašati: Gusek, čevljarstvo, Tyrševa 14. — 3088

Mala opremljena **SOBA** s številnikom in gospodarskem poslopju se s 15. aprilom odda. Stritarjeva ul. 17, Maribor. — 3074—7

Pouk

PROFESOR POUČUJE slovensko, nemško, francosko in italijansko, slovensko, nemško in hrvaško steno grafijo. Marilina ul. 25, prihičile. — 2935—13

NEMŠČINA, FRANCOŠČINA, ITALIJANŠČINA po lahki, hitri metodi. Individualen pouk, z jamčenim uspehom. Aleksandrova c. 14-l. levo. — 3033—13

Službo dobi

VAJENKA-PRAKTIKANTINJA v trgovino mešaneža blaga, usnja in lesa, se sprejme takoj. Oskrba v hiši. Pogoj: 4 meščanske in nemščine. — Lastnorocne ponudbe s sliko na 1v. Veršek, Podčetrtce. — 2813-9

PERFECTNA KUHARICA z znanjem fine kuhe in dietetne hrane snažna, pridna, dobi mesto. Ponudbe z navedbo dosedanje službe na poštni predal 28, Ljubljana. — 3081—9

INTELIGENTNA GOSPODICA s znanjem slovenskega, srbskega in nemškega jezika išče mesto knjigovodkinje ali korespondentke. — Ponudbe pod »Mariliva« na upravo lista. — 2868—9

SLUŽBO GARDEROBJERA odda kavarja v Mariboru. — Ponudbe pod »Pošten« na upravo lista. — 2871—9

STALNO IN LAHKO SLUŽBO DOBI tisti, ki položijo kavelj din 5000 proti jamstvu. Prednost ima, kdor razume nekaj mlazarstva. Ponudbe pod »Zaposlenje« na upravo lista. — 2886—9

Starejšo, snažno **POSTREŽNICO** iščem k maljnému otroku. — Frankopanova 10-l. — 2892—9

IŠČEM DRUŽABNIKA(CO) od 6000—8000 din proti cel oskrbi in lepemu zaslužku. Na upravo pod »Obrti«. — 3113—9

SLUŽKINJA večje podjetje v Mariboru išče mlajšo prikopno služkinjo iz mesta ali okolice, ki bi opravljala vsa priložnostna dela. Ponudbe je poslati na upravo »Večernika« pod šifro »Služkinja«. — 2927—9

IŠČEM OFARJA. Prednost brez otrok, mož lahko dela drugje. Krčevina, Aleksandrova c. 30, Perčič. — 2934—9

BRIVCA in frizerko za pomaganje sprejemam. Sitar, Studenci, Aleksandrova 17. — 2958—9

SPREJMEM VAJENCA za slikarsko in pleskarsko stroko. Francišanska ul. 13. — 3009—9

FOTOGRAFSKI VAJENEC se takoj sprejme. Ponudbe na upravo pod »Veston in mariliva«. — 3088—9

Sprejemam marilivega **KROJAKŠKEGA VAJENCA** (vajenka). Orožnova ul. 5-l. — 3029—9

DRAGICA! Veselo Alelujo, veliko prhov želim in pritisnem T. B. — 2957—12

KUHAR star 30 let, s stalno državno službo, želi spoznati od 25 do 30 let staro gospodino, ki razpolaga z 25—30.000 din. radi ženitve. Ponudbe s fotografijo pod »Kar želi življenje«. Fotografija se vrača pod največjo diskrecijo. — 2938—12

PRODAJALKA 20 let stara, čedne zunanosti, z znanjem nemščine, išče službo v Mariboru. Naslov v upravi lista. — 3086—10

Službo išče

Samostojen KORESPONDENT z večletno prakso, priznan stilist ter perfekten v štirih jezikih, z najboljšimi spricvali, išče namestitve pri solidnem podjetju. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Poskusna doba«. — 3071—10

Dopisi

RESNO DRUŽICO srednjih let brez otrok, išče starejši trafikant. Dopise na upravo »Večernika«. — 2936—12

GOSPOD 43 let star, želi prijateljstvo s simpatično ubogo damo, ki bi jo podpiral. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Sigurni«. — 3112—12

GOSPOD želi prijateljstvo isto take simpatične dame. Ponudbe pod »Samostojen 45« na upravo. — 3103—13

Osamljen holiši

Mehanična delavnica OŽEK CELJE, Levstikova ulica 2

Vsa popravila avtomobilov in motorjev

Lekarna pri „Križu“, Celje

v palači Ljudske posojilnice
Mr. Ph. Fedor Gradišnik

Nagrobni spomeniki

po zelo znižanih cenah samo pri kamnoseškem podjetju

Koban, Rače

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob izgubi našega ljubljene, nepozabnega soproga in očeta, gospoda

Karla Kordeša zvanika drž. žel.

se tem potom najiskrejeje zahvaljujemo. — Posebno zahvalo smo dolžni vsem onim za požrtvovalni trud in skrbno nego za čas bolezni.

Dalje se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev, kakor pevskemu odnosno godbenemu društvu »Krišto koloc in »Dravac« za ganljive žalostinke in vsem onim, ki so ga spremili na zadnji poti in nam s tem lajšali neizmerno bol.

Maribor, Golnik, 7. aprila 1939.
Zalujoča rodbina.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE želimo našim cenjenim gostom. Nudimo Vam prvovrstna domača vina, šipon itd., vsak čas sveže Tschelgijevo pivo kakor topli in mrzli prigrizek po zmernih cenah. Priporočamo se

gostilna Žohar na Tržaški cesti.

3050

Lepa oblika imajo, so solidno izdelani in odlično pristajajo splošno cenjeni plašči, obleke in bluze

„Greta“

Zahvala

Za številne dokaze iskrenega sočutja, za številno spremstvo ob pogrebu našega nepozabnega moža, očeta, starega očeta, gospoda

Franca Vošnika posostnika in predelavca drž. žel.

izrekamo prisrčno zahvalo. Posebna zahvala pa velja g. dr. Lukmanu, častitlim sestram, dalje preč. duhovščini, pevskemu društvu »Enakost«, zastopnikom in govornikom g. Kristoviču, g. Kontlerju, g. Kuraltu, g. Golčerja ter vsem darovalcem prekrasnega cvetja. Naša zahvala glasi vsem njegovim delavcem, številnim prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam izrazili svoje sožalje in se lajšali našo bolelost v dneh ločitve našega ljubljene očeta. Vsem in vsakemu posebej naša iskrena zahvala.

Studenci dne 7. aprila 1939.
Rodbina: Vošnik Terezija, žena; Mici, Hermina, hčerki; Milan, Viktor, vnuka.

Izdeluje vsakovrstno
belo blago, umetne
svile, gladke, barvane
in tiskane popeline,
tiske, ženske baržune,
kakor flanele in bar-
hente, gladke in tiskane

MARIBORSKA

TEKSTILNA TVORNICA

DRUŽBA Z O. Z., MARIBOR

Predilnica, tkalnica, belilnica, apretura, barvarna in tiskarna tkanin

MARIBOR - MELJE

Telefon 24-15

Brzjavi: Tekstiltvor

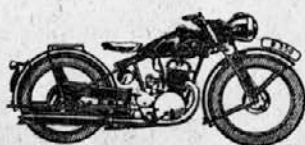
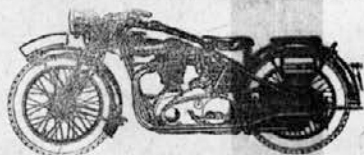
Vesele velikonočne praznike

ter se nadalje priporoča z največjo izbiro v najboljši kvaliteti in najnižji ceni. Velika odprodaja ostankov!
Krojaške potrebščine!

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
manufaktura

Češki magazin

Maribor, Ulica 10. oktobra

N. S. U. – motocikli – T. W. N.

od 100 do 600 ccm, 13 raznih tipov — Vsi nadomestni deli,
vse vrste olja, verige, akumulatorji, sveče, „Continental“-
pnevmatike itd. — Največja specialna trgovina

Motor - Lotz - Maribor - Cankarjeva 24 - Tel. 28-50

Kvalitetne italijanske

HARMONIKE
Elettra
CASTELFIDARDO
ITALIA
Gen. zastopstvo
za Jugoslavijo
V. WEIXL SINOVA MARIBOR

Prispela nova posojka - Velika zaloga - Vabimo na brezobvezen pogled
Plačilno ugodnosti!

Umetna gnojila

za vrte, polja in travnike,
vedno na zalogi pri trvdki
Andrašič, Maribor
Vodnikov trg (tržni trg)

Čevljarstvo Zontič

CELJE - Gosposka 13
se priporoča za izdelavo vseh
vrst prvovrstnih čevljev za dame
in gospode
Zontič Anton, čevlj. mojster

Anton Hofbauer

Celje, Gosposka ulica 6
Telefon 233

Trgovina z usnjem,
čevljar. potrebščinami,
gonilno jermenje itd.
na veliko in malo

Iskrena voščila k praznikom

želi in se priporoča mizarsko podjetje
Iriš Ivan, Maribor, Milska ulica 21

Vi gradite poceni!

ako nabavite apno, cement, nosilce, železo za
beton, betonske cevi, strešno lepenko, trstje,
žičnike in okove za stavbe pri trvdki

ANDRAŠIČ

veletrgovina z železnino
Maribor, Vodnikov trg (tržni trg)

Janko Brišček

CELJE Mehanična delavnica

Zaloga dvokolesnih delov in koles

„Jugosvila“ d. z. o. z.

„Jugotekstil“ d. z. o. z.

**MARKO
ROSNER**

Maribor

KEMINDUSTRIJA družba MARIBOR z o. z.

Poslovni prostori Aleksandrova cesta 44

TELEFON: 24-17 in 20-66

KEMIČALIJE - MINERALNA OLJA

Kemo-tehnični izdelki - Bencin - Zaščitna sredstva za saane in hmeljske škodljivce

Elektrarna Fala

dobavlja
električni tok za
kuhanje in slično
pod posebno
ugodnimi pogoji

Informacije pri: Elektrarna Fala, Maribor
in Mestno električno podjetje, Maribor

Original
Fruškogorski Biser
je v kvaliteti neprekosljiv.

Ti dve resnici se z ničimer ne moreta pobiti.

Specialiteta firme:

Bruno Moser, Zemun, Moserova 1
Telefon št. 37-555 in 37-556

Zastopnik za Maribor in okolice:

Franc Vogrin, Maribor, Malistrova ulica 151. • Telefon 26-64

Brizgalne za irlo.
bakreni kotli - za krmo in perilo
štedilniki
in vsa popravila po naj-
nižji cen. 3026

KOTLARSTVO
ANT. MLERUS, Maribor, Sodna ul. 2

Žaganje
drv s strojem

Točna postrežba
Ernst Steinbach
Maribor

Kettejeva ulica 26

Frančiškanska 17

Telefon št. 22-45

Oglašujte!

Mestna podjetja Maribor

Električno podjetje

Frančiškanska ulica 8 — Telefon št. 23-23 in 23-99 — Dobavlja tok za pogon
in razsvetljavo po priznani ugodnih pogojih — Izvršuje instalacije, montaže in
popravila vseh elektr. naprav — Zahtevajte neobvezne in brezplačne proračune

Plinarna

Plin kot kurivo je pogoj cenejšega in boljšega gospodinjstva — Vse plinske
instalacije za opremo kuhinj, kopalnic in industrijskih plinskih naprav izvršuje
M. P. — Plinarna, Plinarniška ulica 5, Telefon 20-31

Prodajalna

Vse potrebne električne in plinske aparate za gospodinjstvo, obrt in industrijo,
ves električni instalacijski material in žarnice dobavlja najsolidnejše M. P. —
Prodajalna, Glavni trg 14, Telefon 25-23

Cesarski dnevi Habsburžanov v Miramaru

Kako je bila pred 75. leti zapečaten usoda Maksimilijana, najtragičnejšega vladarja moderne zgodovine

UVERTURA.

Mehiko, cesarstvo Aztekov, deželo kaktusov, kovbojev in revolucij je leta 1540, pretvoril veliki osvajač Cortez v špansko kolonijo. Tri sto let so novi gospodarji ropali bogato zemljo, brezsrčno morili Indijance — dokler se ni narod uprl in 1823, proglasil neodvisno republiko. Uporniki so pregnali Špance, v bojih z ameriško Unijo so izgubili severne pokrajine.

Februarja 1861. je predsednik Juárez zaprl samostane, zasegel cerkveno premoženje in si nakopal sovražstva katoličanov. V krvave boje je posegel Napoleon III., francoska vojska je zasedla dobršen del Mehike. Istočasno so udri v deželo Španci in Angličani. — Napoleon se je podvil, da pošče katoliškim privržencem primernega vladarja. Iz vrste kandidatov je padla odločitev na habsburškega nadvojvodo Maksimilijana. Z njim je usoda postavila v zgodovino najtragičnejši lik vladarjev novejših dobe.

MLADI PAR SE POSLAVLJA.

Pomlad 1864. Na habsburškem dvoru vlada mrzlica napetost. Nadvojvoda Maks se obnavlja. Noče v daljno Mehiko. Toda soproga, lepa, častihljiva belgijska princesa Šarlota, ga pregovori. — Zda potujeta. Poslavlja se od Evrope. Bruselj, Gantivo slovo, kraljevski objem zeta, zadnji blagoslov hčer-dedni na pot. V Parizu svečan sprejem. Objube, zagotovila Napoleona zapečati cesarski podpis.

MLADI PAR potuje dalje. Prirčno je slovo od kraljice Viktorije v Londonu, prav takšno od starega cesarja v Pragi. Hladneje in sprejme številna habsburška družina na Dunaju... Maks, blaga duša, je mnogim tri v peti. Tudi cesarju Francu Jožetu... Vladar okleva, končno določi za spravo z bratom in slovo od domovine pretepi gradit.

MIRAMAR NA OBALI JADRANA.

Miramar, dne 24. marca 1864. Jadran se koplje v pomladanskem soncu. V sveže zelenje drevnin krošnji, med skalovje in pod brinove Krasa troji mati Narava pisano cvetje. Visoka dvojica je nastanjena v gradu, nestrpno pričakuje nadaljnjih dogodkov.

Postaja Nabrežina, 9. aprila 1864. Ponoči je ves v cvetu in zelenju. Generali, admiralji so v gala uniformi. Številni odličniki, odposlanci in mladina pozdravljajo Franca Jožeta, ki pravkar izstopa iz dvornega vlaka.

Miramar, ob 11. uri dopoldne. V prisotnosti cesarja, članov habsburške hiše in generalitete podpisuje nadvojvoda Maks s tresočo se roko listino, s katero se odpoveduje vsem pravicam do habsburškega prestola. Prej sprta brata sta pobotana. Odpovedi do prestola sledi privoljenje v mehiškansko avanturo...

FRANC JOŽEVO PRIVID

Nabrežinski kolodvor, ob 1. uri po polnoči. Franc Jožef se poslavlja. Že stoji

na stopnicah vagona, ko mu na mah stopi privid pred očmi. Tresoč se pohiti cesar še enkrat k bratu.

— Maks!... Franc Jožef objame in poljubi brata. Spremistvo je ganjeno. — Končno se vlak premakne. Še en pogled skozi okno in Habsburžana se ločita — za vedno...

Naslednji dan, 10. aprila 1864. Ob 10. uri dopoldne vstopi mehiško odslanstvo v Maksimilijanovo sprejemnico. Vodja deputacije don Gutierrez de Estrada pozdravi nadvojvodo kot mehiškega cesarja. V daljšem nagovoru niza pričakovanja rojakov, zaključuje z vzklikom: »Justitia fundamentum regnorum!«

Maksimilijan preseneti odposlanca z odgovorom v čisti španščini. Srečen je, da je dosegel pristaneke svojega visokega brata. Spominja se velikodušne podpore Napoleona III., pomnoga se čuti kot potomec Karla V., mogočnega Habsburga, ki je pred tri sto leti utemeljil krščansko monarhijo v Mehiki. Svečano izjavlja, da sprejme cesarsko krono iz rok mehiškega naroda...

Ob pol 12. zagrne topovi za vrhom Miramar, salve z avstrijskih in francoskih ladij, zasidranih pred gradom, oznanjajo svetu, da je pravkar postal

MAKSIMILIJAN CESAR DALJNE MEHIKE.

V grajski kapelici odmeva Te deum. Po gala kosilu odlikuje cesar mehiške odposlanca, imenuje prve ministre in generale. Pred gradom se zbirajo deset tisoč ljudi s Krasa, iz Istre in zasedene Italije, kateri je bil Maksimilijan blag in pravičen upraviitelj. Za mornarje — invalide izročil nekdanji admiral tržaškemu županu 10.000 goldinarjev.

Dopoldne, 12. aprila 1864. Cesarski par sprejema ganjen in radosten obnem ne številne čestitke deputacij. V tiem pomladanskem večeru leže visoka dvojica, polna najlepših nad, k počitku. Jadran oblika skalno obalo, klopotajoči valčki kipejo skrivnostno pesem o čudoviti usodi življenja, ki se čuje kakor pravljica...

ŠTIRINAJSTI APRIL — DAN SLOVESA...

Šest velikih Lloydovih parnikov ne more sprejeti vseh izletnikov v tržaški luki, ki hočejo pospremiti cesarski par po Jadranu. Ob 1. uri prispe vsa eskadra pred Miramar. Topovski streli, trikratni »hurra« mornarjev pozdravljajo cesarja.

Ob 2. uri dvigne avstrijska fregata »Novara« sidro. Na pragu Miramara se polovi visoka dvojica. Šarlota je v črni, zametasti obleki, prav tako Maksimilijan, z guadelupskim križcem na prsih. Častna četa povesi zastavo, prezentira orožje. Belo oblečena deklica izroči cesarici šopek rož.

Na ladjah dvignejo mehiško zastavo. Visoka potnika se ukrcata na »Novara«, še en pogled na Miramar in kraško zaleđe, eskadra krene na pot. Ob 3. uri tujejo ladje za obzorjem, izletniški parniki se vrnejo iz Trst. Sreča nadpolne dvojice.

Njihova beseda...

Janko Furjan.

Tako blizu so nam, da bi mogli slišati njih prikrite vzdihle in jih vprašati, kako jim je. A so nam vendar tako daleč, da skoraj ne vemo, če so še naši sosede. Med nami in njimi je vedno večja pregraja; ne mi, ne oni jo niso gradili. A je je.

Zdaj praznujemo velik praznik. Tudi oni ga praznujejo v neutešenem hrepenenju. Ogromne trume se zbirajo. V njih je velika molitev, še večja nevolja, a največja kletev. Izmučeni se opotekajo in klečejo na kolena, da zakričijo s svojimi voščeni rokami užiten obraz in ne izdajo svojega upora.

Ali je to tudi njihov dan — dan jetnikov, okovanih v najstrašnejši molki? Svetel in velik je ta dan, a njim črn in temen. Danes se zbirajo okrog Njega samo z eno prošnjo: Koliko še manjka do navrhane kupe?

Že dvajseti so poklekli in potoliili

svojo bol kaznjenci brez greha. Vsako naslednje leto je v prošnji kaplja boleti in dvoma več. Dvajset kapelj se je že zljilo v eno samo veliko, dvajset potaženih kričev v potažen tutež. Ali naj še molijo, upajo, prosijo?

Zdaj je pesem okrog njih, življenje kipi v razkožje, iz grudi zemlje valovi najlepša in najvišja pesem — simfonija mladosti.

Njih pesem pa je zamrla, noma... ne-zvočna pesem iz zledenelih in trepetajočih src in duš. Stokrat boljše, da je ne slišimo. V njenem zvoku bi skopnelo srce njim in nam, ki nosimo isto kri in v njej iste želje. Tako bi oni zapeli, da bi jim beseda razgnala vedno bolj votle prsi.

Če bi oni na ta veliki dan mogli zapeti zaljubljenca razbitim okovom, simfonijo vstajenja; samo enkrat če bi izgovorili to, kar je oznanjal On pomazan in izkrcavalem in se že v dvajsetih oglašala na ta dan v njihovih prošnjah: Svoboda... njihovo veselje bi izdobil solzno jezero.

ce se nesluteno pretvarja v mračne senice velike žalostre...

V LJUBLJANI SE ZBIRAJO PROSTOVOLJCI.

V Ljubljani se poslej vse poletje in jesen zbirajo »meksičkanarje«. Može najrazličnejših narodov in polkov stare monarhijske prijavljajo za mehiško pustolovščino. Meksičkanarji s peresi za sivkasti klobuki, oblečeni v modre bluze, široke rdeče hlače in obuti v visoke, nagubane škornje, zbujajo povsod veliko pozornost.

Ljubljana je razgibana, živahna kakor le malokdaj. Naborne komisije poslujejo dan za dnem, vojašnice so prenapolnjene. Posamezne oddelke prostovoljcev nastanijo v Kamniku, na Vrhniki in v Stični. Voljaki, po večini izobraženi ljudje, so živahni, veseli. Vse družijo zavest, da jih potrti monarhični onkraj velike huže čaka nagrada. Najmanj 12 orakov lepe, rodovitne zemlje...

Cete vzhajajo v stari cukrarni. Gostilničarji in obrtniki imajo že glavno posla, mošnjički se jim reče. Posebno srečni so čevljarji. Noč in dan čepa na svojih trinožnikih, saj morajo v najkrajšem času založiti oficirje z obnavljanjem za dobo šestih let!

Ljubljana je srečna, zadovoljna! Po veljstvo prostovoljcev izplača za opremo četr poln milijon goldinarjev... Takšna je druga palj medalje v senci mehiškega podviga.

TRAGEDIJE JE KONEC...

Dne 28. maja 1864. dospe Maksimilijan v Veracruz. S pomočjo Francozov zasede 12. junija mehiško prestolnico.

V Ljubljani se poslavlja prostovoljci. Vse mesto jih spremlja na kolodvor. Na tisoče rok maha v slovo, ko se vlak premakne proti Barju. Iz Trsta prepelje sedem ladij v dnevi 9. novembra 1864. do 29. marca 1865. 215 oficirjev, 6883 vojakov in podčastnikov čez veliko hužo v Mehiko.

Tri leta nita vojna sreča sem in tja. — Dne 15. maja 1867. ujamemo uporniki cesarja, njegova zvesta generala, Miramaro in Mjajo v Queretaru. Obsojijo jih na smrt. V jutru 19. junija 1867. nastopi nesrečni cesar zadnjo pot.

Pred smrtjo je Maksimilijan junak. Vso pot bodri tovariši v smrti. Vojske poprosi, naj dobro merijo. Zadet od sedmih strelcev se cesar, z vzklikom »Hombre!« (Človek) zruši teko ranjen na tla. Pristopi oficir, s sabljo pakže vojsku na cesarjevo srce. Osmi, milostni strel upihne življenje nesrečnemu Maksimilijanu.

— Živela Mehika! Živel cesar! odmeva po morišču. Zvesta generala sledita cesarju v grob.

IN EPILOG?

Cesarica Šarlota je že leto prej potovala po Evropi. Zaman je prosila Napoleona pomoči. Dunajski dvor, poparjen po porazu pri Kraljevem Gradcu, se ni ganil.

Vsa strla je cesarica 27. septembra 1866. ob 11. uri dopoldne pokleknila pred sv. očeta. Mehika je bila predaleč, pomoči ni bilo od nikjer.

Šarlotti se je omračil um. Trdovratno je tičala v vatikanskih palačah, postlali so ji morali v papeževi knjižnici. Ponjo je prišel brat, francoski grof in jo odvedel v Miramar....

Kakšno srečanje cesarice z gradščem, od kod je pomnosa odplula pred leti! Poslednja desetletja je žrtev Napoleonovih naklepov preživela v Belgiji. Stregli so ji kakor cesarici. Učakala je skoro 87 let, smrt jo je rešila trpljenja 1. 1927.

Maksimilijan počiva od 18. januarja 1866. v kapucinski grobnici na Dunaju. Miramar, gradič na skali ob Jadranu, je pa bil poslej še nekajkrat zatočišče obupanih. V njem je ženovala cesarica Elizabeta za sinom Rudolfom, tamkaj je iskala utehe stricemu srcu Rudolfova soproga Stefanija. Zvezda nekdanj mogočnin Habsburžanov je zatonila, v valovih Jadrana se pa še zmerom zrcali lepa stavba, na katere nesrečne prebivalce se spominjajo le še redki starci našega Krasa.

x Najdaljša beseda na svetu 90 črk. Doseel je imel stari galiski jezik rekord v nadaljši besedi na svetu. Ta beseda je imela »vsaga« 37 črk. Skupini znanstvenikov iz Kapetovna se je posrečilo, najti v jeziku Burvo besedo, ki ima 90 črk. Beseda se glasi: »mooimeiesionteundistriaarkissesseesettendindngansfeesvierdekkomissieesdevergering«.

Je v bistvu skovanka in pomeni: »Združenje članov državnega komiteja Mooimeleevcev za letno proslavo Dingana«.

x S pomočjo balona je prišla v zakon. Neke asistentka tehničnega inštituta v Varšavi je spustila potkusni balon s pripravami za merjenje. V balon je pritrčila tudi listek, na katerega je napisala svoje ime, priložila sliko in s kratkimi besedami izrazila željo, da bi se rada poročila z mladim, simpatičnim človekom. Te dni je balon padel v vinograd nekega veleposelnika na Madžarskem. Slika deklice je bila veleposelniku tako všeč, da je nemudoma odšel v Varšavo in se zarobil z domiselno mlado ženo.

Kako je vrag ustvaril žensko

Ko je Bog ustvaril človeka in živali, mu je ostalo še nekaj ilovice. Tri dni je razmišljal, kaj bi z njo, dokler ni četrtega dne prišel k njemu vrag in mu dejal:

»Daj to meni. Porabiš bom ilovico v dobre namene.«

»Naj bo, si je mislil Bog, boljše je tako, kakor da bi brez haska ležala tu.«

Vrag je vzel ilovico in ustvaril iz nje ženski lik. Dahnil je vanj svojo dušo, klop je oživel, toda bil je tako grd, da se je nebo pri tej priči pooblačilo. Druga dva se je vrag, prav kakor izumitelj ljubljanskih tivoliskih psov spomnil, da je pozabil na jezik. Svetniki so se mu rogali, vrag je v jezi pograbil nož, si odrezal polovico repa in ga vtaknil ženski v usta. Ko je prvo žensko bitje izpregovorilo, je zagrmelo švigalo so sireke sem in tja, da so se od strahu razbežali svetniki. Sam vrag, ki je žensko upodobil, je nemudoma izgubil v pekel.

Ne pozabi naročnine!

pustite, da bi vas izmodrili naši črni dnevi, ki vam jih krivi preroki oznanjajo kot toplo sonce! Njih zvočenela kri nima toplotne v srcu, ne življenje v duši...

V tem svarilu zveni glas milijonov očetov iz zatonelih stoletij. Zato je ta glas tako slišen, da stresa vse one, ki čutijo, kdo so, od kod in kam se vije njihova pot, uzakojena v tajni smeri krvi in človečanstva.

Prav te dni je njih beseda tako razločna, da je vsak njen zlog sodba, prošnja in opomin:

»Kdor ne ve, kaj je ples zaslepljenosti, pridi in poglej! Če si bolan, zaplešes, če si zdrav in žejen resnice in lepote, zbežiš.«

Vi ječite, kaznjenci brez greha, in zakrivajte oči pred resnico, polno laži.

In vendar niste še izgubili vere v to, kar sanjate že dvajset let. Iz trpljenja poganja ta vera, iz tistega, ki ga mi še ne poznamo. Zato je v nas malodušje in zbežnost. Dajte nam za trenutek vašo bol, da nas izrežni in poizne iz nje vera in lastno vstajenje!

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH
TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

MARIBOR
KOPALISKA ULICA 6

TISKARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
KAMNOTISK
BAKROTISK
ANILINSKI TISK
KNJIGOVEZNICA
KARTONAZA
PLAKATIRANJE

Priložnostni nakup:

predmetov za splošno gospodarstvo, kakor betonsko, kovsko, ključavničarsko železje, nosilce cevi, ograje, tračnice, vagonete, mreže, jermenice, konzole, zobčnike, osovine, požiralnike za kanale, vodovodne ventile v vseh dimenzijah kakor tudi bron, medenino, baker v palicah, belo kovino, svinec, cink, centrifuge, parni kotli, lokomobile, kmetijski stroji, polnojermerik 65 cm, veliki rezervarji, vozovi vseh vrst, bakreni kotli, orodje za vsako obrt, svedri za premogokope, kakor tudi patent lestve itd. Poleg tega ogledajte si, prosim, moje veliko skladišče, kjer se boste sami prepričali, da se nahajate na lipskem velesejmu, samo z razliko, kajti pri meni dobite še več predmetov kakor tam in sicer po zelo ugodnih cenah, rabljene, a vendar zelo dobro ohranjene. Kupujem tudi vse zgoraj omenjene predmete ter plačam po zelo ugodnih cenah. 2835
Priporoča se

Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14. in podružnica vogal
Ptuiske-Tržaške ceste

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica r.z.z.o.z. v Mariboru, Kralja Petra trg

daje kratkoročna posojila, sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti zakonito določenemu obrestovanju (4-5%)

Domači hranilniki na razpolago!

„Večernikovi“
mali oglasi
so najcenejši, saj stane
beseda samo
50 par

Damska konfekcija
Modni salon za dame
in gospode
URAN
Uršič Anton, Celje, Kolenčeva ulica 6
Palača Pokojniškega zavoda

Naročniki pri naših inseren-
kupujte tih ter oglašujte!

IVAN KVAS ml.
Maribor, Aleksandrova cesta 32
priporoča
svojo zalogo ženskih in moških klobukov,
obenem pa želivsem vselej velikonočne praznike

Srajce ter vse vrste moškega in ženskega perila po najnižjih cenah v
„Oblačilnici“ Maribor, Glavni trg 11

Za pomlad priporočamo:

Bluze

pralne iz močnega sukanca din 65—35—28—
triko svilo, sportna načuna „40—30—
čipkaste bluze, elegantne in lahke 78—44—

Nogavice

flor, za dnevno uporabo din 13—10—
svileni flor, trpežne štrpacne „29—25—20—
pralno svilo, v modnih barvah „29—24—14—
čisto svilo, za izbrane okuse „70—55—48—

Rokavice

pralne iz sukanca din 16—15—
triko, trpežna imitacija usnja „30—28—20—
usnjene v vseh modnih barvah „70—55—48—

Najnovejše cvetlice in pajčolane za klobuke

C. Büdefeldt, Maribor

Prvovrstno kosovno apno porabno tudi zlasti v kemične svrhe

dobavljajo v vagonih pošiljkah
apnenice Ant. Birolla v Kresnicah
Cene konkurenčne
Pisarna
Ant. Birolla, Ljubljana, Dalmatinova 10

ZALOGA VINA MEŠTROV, CELJE

priporoča prvovrstna vina, prigrizek in morske ribe
ROK MEŠTROV, Za Kreslo 6
za starim sodiščem

Če želite kakršno koli knjigo, se obrnite na
KNJIGARNO „DOMOVINA“ CELJE

Krajčevičovo (dr. Suizerja) NOVO-VUKOVARSKO MAZILLO
1864—1939
Nemodifikirano za olepšanje, proti sončnim
in jetnim pegam, zajedalcem in lišajem. Pri
stalni uporabi obdrže tudi starejše dame
mladostni videz in gladek ten. Edino
pravilno s sliko protizvajalca. 1795
LEKARNA KRAJČEVIČ, VUKOVAR

Oglejte si izložbe
Ivan Kravos
Maribor, Aleksandrova c. 15
Telefon 22-07
Oglejte si izložbe

SETA
VLOŽEK
varuje noge, čevlje in nogavice

Krasne knjižne vizitke kupite v najnovejših posnetkih najceneje v
za voščila k velikonočnim praznikom., Knjigarni in papirnici Tiskovne zadruge
Maribor, Aleksandrova cesta 15, Telefon 25-45

KARO ČEVLJI za pomlad in poletje

Bogata izbira - zmerne cene

Lepo sukno

**že od 10⁰⁰ din
se dobi pri**

Topinu

OD

najboljšega nalivnega peresa

DO

najmodernejšega pisalnega in računskega stroja
in ves pisarniški pribor, dobite v največji izbiri pri

Ivan Karbeutz - Maribor, Gosposka 3

Telefon
26-42

Karl Fifolt

mehanična delavnica
za pisarniške stroje in specialna trgovina
za vse pisarniške potrebščine. Zastopstvo
pisarniških strojev znamke „TRIUMF“

2905

Vsak poročni par

se s pravico veseli na zakon, če se zaveda,
da bo njegovo stanovanje opremljeno z lepim
in dobrim pohištvom od trdke

Ivan Klančnik, Maribor, Mejna ul. 6, tel. 23-19

Otvorljivo naznanilo!

P. n. avtomobilistom in motociklistom javljam,
da vodim svojo, v letu 1927. ustanovljeno
specialno delavnico za Auto-Electric

„Magneo“ Karl DADIEU, mehanik

od 1. aprila dalje. Moja dolgoletna praksa
in moderno urejena delavnica, kakor tudi bo-
gata zaloga nadomestnih delov so najboljša
jamstvo za solidno in ceneno postrežbo.

„MAGNETO“ KARL DADIEU, mehanik
Kersnikova 1 (garaža Völker, tel. 21-09).

JAKOB ERBUS

krojač za dame in gospode,
izdeluje moderna oblačila!

Maribor, Aleksandrova 12

Mi ne silimo k nakupu!

Veselite nas bo, ako vam smemo poka-
zati naše najmodernejšje vzorce blaga
za pomladanske obleke

MANUFATURA J. ROŽAJ
Maribor, Aleksandrova 16

Cenjeno občinstvo, pozor!

Kupujte električni material, vse plinske potrebščine, bencin,
olje in nafto pri uglednih trgovcih mesta Maribora. Priporoča
se vam

JUSTIN GUSTINČIČ

Odbornik Slovenskega obrtnega društva, podpredsednik Ko-
vinarske zadruge, član osrednjega odbora za tekoča goriva
Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino, član Zdru-
ženja trgovcev v Mariboru.

Vsem odjemalcem veselo Veliko noč!

M. Beedajs

specialna trgovina

Maribor
Vetrinjska 30

s semeni

Ljubljana
Miklošičeva 8
(prej I. Urbanč)

PRIPOROČA:

najboljša poljska, zelenjadna
in cvetlična semena. GOMOLJE:
gladiol, dalij, potonik, tuberot itd.

Sviteks' Romanec

priporoča svojo na novo
izpolnjeno zalogo svile

Maribor, Ulica 10. oktobra št. 5

Delavni prostor,

primeren za manjšo obrt (lahko tudi svetla suha klet),
predpogoj vodovod in elektrika, iščemo v mestu na
levem bregu Drave. Ponudbe na upr. lista pod "Nujno."

**Vse kuhinjske dobrote in
dobro kapljico dobite pri**

Rozi Zamparutti

delikatosa Celje,
Ulica dr. Gr. Žerjava

Pozor pivopivci!

O priliki velikonočnih praznikov ne pozabite pokušiti
izborno **NOVO BOCK PIVO**
iz pivovarne **UNION**

Zaloga koles in nadomestnih delov

Popravlja koles, živalnih strojev, gramofonov itd.

HENRIK OBLAK ml. - CELJE
OZKA ULICA 3

Franjo Dolžan - Celje

kleparstvo, vodovodne instalacije, strelovodne
naprave

Za kresijo števil, 4

Telefon 245

Prevzema vsa v zgoraj navedene
stroje spadajoča dela in popravila. — Cene zmerne. — Postrežba točna in
solidna.

POSOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM

Z. Z. O. J.

TELEFON 21-08

Deložna glavica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Daje posojila na vknjižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru — Vse hranilne vloge so proste in se izplačujejo neomejeno

Popravila

in renoviranje koles, na zalogi nadomestni deli vseh znamk

Mehanična delavnica Peedan Rudolf
Celje, Mariborska c. 11 - Tel. 116

Predilnica v Sloveniji

i š č e

pre ilnega predmojstra

Ponudbe na upravo lista pod „Predilni mojster“

Trgovska enonadstropna hiša v Ptuj

z dobro vpeljano in 30 let obstoječo trgovino z deželnimi pridelki, najboljša prometna točka, primerna tudi za specializirano trgovino, gostilno itd., stano-anja, skladišča, garaža, vodovod itd. se proda. Dopisi na upravo lista pod „Št. 2847“

Anton Petek

manufaktura in moda

Celje

Prešernova ulica 21 Dečkov trg

ALOJZ PLANKL, urar

(poprej H. Strohmayr)

CELJE, ULIC. DR. GR. ŽERJAV 3
Birmanske ure in lepa darila!

Foto PELIKAN Celje

Amatersko delo najhitreje!

Prodaja fotorazglednic na drobno po 1 din

Brez dodatka sadjevca pripravite okusno in poceni domačo pijačo s

Sadovin

kocko. Zahtevajte takoj cenik od Drogerije SANITAS, Celje

Mal' položi dar domu na o'tar!

Mislila je, da je njena obleka bela...

Tedaj se je zamislila. . . Njena obleka, ki jo je vedno sama zelo skrbno prala, se zdi kar zanemarjena poleg preprostega česalnega plašča. Da, z Radionom oprano perilo je brez primere belo, ker je popolnoma čisto. Pri kuhanju v učinkoviti pa vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi tkanino, pa previdno razkroji in odpravi vso nesnago. Popolnoma čisto perilo pa ima tisto bleščečo belino - Radion belino.

Schichtov

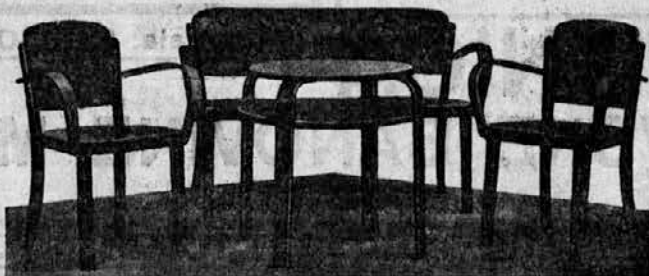
RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

REMEC-CO., Kamnik-Duplica

tovarna upognjenega pohištva in parketov, lesna industrija

Opreme za hotele, kavarne, restavracije, šole, pisarne itd.

Parkete: hrastove, bukovne ter javorove v vseh merah nudi in po'aga po strokovno izvežbanih polagalcih

Glavni zastopnik za Štajersko in Prekmurje:

Inž. C. R. LUCKMANN, Maribor, Prešernova ulica 4

„Slavija“

jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani

 prevzema zavarovanja vseh vrst.
 Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo,
 Osijek, Novi Sad. — Ekspoziture v Cel-
 lju, Mariboru (Aleksandrova c. 6) itd.

ELEKTRO IN RADIOTEHNIČNO PODJETJE

Anton Dobrotinšek, Celje

Dr. Žerjavova ulica 3 — Telefon 240

 Sodno zapriseženi izvedenec in cenilec. Stro-
 kovnjaško popravilo radio aparatov, pregled
 elektronk, gradnja električnih naprav za raz-
 svetljavo in pogon, ter vsa popravila, polnjenje
 in popravila akumulatorjev za radio in avto.

 TEKSTILNA
 TOVARNA

„LAVA“
Gerkman Ludvik

Zahtevajte vse vrste vojnega blaga za moške in damske obleke

Zahtevajte povsod samo nepremočljivi:

Hubertus loden „LAVA“ Laško
**DOBRO BLAGO
 NIZKE CENE**
LAŠKO
Naš princip:

solidnost in cenenost! Modno blago in perilo po priznanih nizkih cenah za dame in gospode nudi

Manufaktura J. Rožaj — Maribor — Aleksandrova c. 16
Din 1.500.-

nagrado za najboljše odgovore!

 Čevlji za Vaše
 občutljive
 noge

 Prvovrstni modni
 kroji in fasone

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 30

Nagradni kupon

„Zakaj so King-Shoe priljubljeni“?

Odgovor:

Naslov:

Ime in priimek:

poklic:

kraj in ulica:

pošta:

 Izpolnjeni kupon pošljite čimprej, najpozneje pa sredo, 12. aprila, na tvr-
 kin naslov ali pa ga oddajte v trgovini, v upravi Večernika, v podružni-
 cah Večernika ali potom Večernikovih raznašalcev.

Rezultat bo objavljen y prihodnji sobotno-nedeljski številki „Večernika“.

Ljudska samopomoč

 reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova cesta 47, v lastni palači
 naznanja smrtne slučajne svojih članov v mesecu

MARCU 1939:

 Breznar Marija, preb. Maribor, Dolgoše
 Perkič Anton, delavec, Rečnjak
 Herold Georg, zasebnik, Maribor
 Dvorjak Valentin, zasebnik, Ptujška gora
 Zadavce Marija, posestnica, Kočički vrh
 Lohrč Tereza, zasebnica, Trzin
 Pasovnik Marija, vdova rudarja, Metlica
 Snell Marija, zasebnica, Maribor
 Gselman Alojz, predstnik, Ortohor vas
 Bukovo Elizabeta, predstnik, Brančev
 Gross Marija, soproga postajnačnika, Kaposvar
 Majer Marijana, učiteljica v pok., Ponikva
 Matkovič Marija, učiteljica, Ceršič ob Krki
 Kurzman Karolina, vdova, Maribor
 Kos Anton, rudarski parnik v pokolu, Loka
 Benjak Elizabeta, vinčarka, Vinarovd
 Grubič Jožeta, babica, Cenci p. Brežice
 Skerbinšek Jurij, zasebnik, Maribor
 Tulin Jurij, vopk, finančni kontrolor, Maribor
 Savil Jožet, tovarniški delavec v pokolu, Jesenice
 Škeri Franciška, žena železničarja v pokolu, Radeča
 Aho Jemel, tovarniški delavec, Tuzna-Maribor
 Kristan Pavla, veloposelnik, Sv. Anton na Pohorju
 Kralj Marija, zasebnica, Bukovska vas
 Horvat Ana, posestnica, Cirkovce
 Ropar-Novinski Katarina, predstnik, Lipje
 Kurat Marija, zasebnica, Maribor
 Kristan Jože, učitelj, Križe pri Trzinu
 Maček Marija, predstnik, Laško
 Vovlnik Tereza, učiteljica, Jelovec-Koste
 Verbovšek Anton, zasebnik, Stajenberž
 Veljand Marija, posestnica, Vokovar
 Vincetič Pavol, učitelj, Pavlovci p. Ormož
 Grancich Marija, žena trgovca, Volnik
 Maver Marija, učiteljica, Zagradec
 Haco Peter, rudar, Metlica
 Huth Regina, zasebnica, Domale
 Zelaznik Agita, zasebnica, Maribor
 Miklavčeva Marija, predstnik, Skale
 Kogy Eleonora, posestnica, Maribor
 Urbas Marija, trgovka, Ptui
 Kuhar Jurij, posestnik, Ptui
 Zmavc Jožeta, posestnica, Sp. Kralje
 Bogovič Marija, zasebnica, Kraljevo
 Predan Jernej, posestnik, Zimica p. Sv. Barbara v Slovenskih gorah
 Salomon Jožeta, zasebnica, Maribor
 Breznik Jozan, vinčar, Maribor
 Gradica Franc, tesar in posestnik, Stahovec p. Kamnik
 Perle Klementina, zasebnica, Bilje
 Kraljek Marija, zasebnica, Sv. Lovrenč p. Teharje
 Kizlar Augusta, učiteljica v pokolu, Spina p. Kamnik
 Čeh Ivan, predstnik, Cozetinci p. Sv. Anton v Slovenskih gorah

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku

Din 358.130.-

 Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933, se izplača polna podpora — brez odbitka!
 Kdor že ni član „Ljudske samopomoči“, naj zahteva brezobzorno in brezplačno pri-
 stopno izjavo!

BLAGAJNIŠKO NAČELSTVO

RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

 Najbolj varna nalozba denarja, kar jamči za vlogo pri tej hranilnici Dravske banovine s celim svojim premoženjem in z vso
 svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

 Sprejema vloge in knjišice na take ali drugače
 pa najugodnejšem obrestovanju

 Podružnica: CELJE nasproti pošti, prej
 Julijanstvaraka hranilnica